

למעשה

פרשת לך לך

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

חנה סגש 21/11

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית

האם אברהם ידע שיהיה לו בנים

מרחיק התאות המותרות עד אשר לבו רחב וזך לעיין במושכלות וכו', וכבר אמרנו שמילה חצונית זו היא סיבה למילה פנימית מערלת הלב, כשימול ערלת לבו אז יהיו חדרי לבו רחבים והמה פתוחות להבין ולהשכיל, עכ"ל. ובשו"ת רע"א (מהדו"ק סי' מב) ביאר בזה מש"כ הלבוש (יו"ד רסה, א) בבאור ברכת להכניסו בבריתו של א"א, שאינו על המילה, אלא שע"י המילה מכניסו לתורה וכו' ע"ש.

וכן כתב התפא"י (קנינים ג, ו ע"ב), בהא דאמרינן התם, זקני תורה כל זמן שמזקינים דעתם מתישבת עליהם שנאמר בישישים חכמה, וז"ל: כשמזקין הת"ח וכח גופו מתחיל להיות נראה כמתרופף, אז אדרבה כח שכלו מתוסף ומתחזק בעזרתם מקודש, וע"י זה מוסיפין שלימות להנשמה מדכבר נח רוגזיה דיצר הרע וכו', וע"י זה יוכל כח שכלם לפרוש כנפיו לתימן ולהזדקק היטב בתורת ה', עכ"ל [וכ"כ הכלי יקר (בא יג, טז): השכל והחומר הם כצרות זו לזו, כשזה קם זה נופל, וכאשר

כתוב 'ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם' (יב, ו) עד מקום שכם, להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם (רש"י) יש לעיין, איך אומר אברהם (להלן טו, ב): 'ואנכי הולך עירי' וגו' כסבור שלא יהיו לו בנים [כמו שפירש"י שם שאין לו יורש], והלא כאן עמד והתפלל על בני יעקב כשיבואו להילחם בשכם, הרי שידע שיהיו לו בנים. (עיין הפרשה גליון קפ"א עמ' קסד)

אלא יש לומר שבדרך הטבע אין לו בנים, וזה מה שאמר כאן, אבל ידע שע"י תפילה יהיה לו בנים.

בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין

ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם (יז, יא)

בעוללות אפרים (ח"ג עמוד יג מאמר שצא שצב) כתב: בהמולו מערלת לבבו הוא

למעשה פרשת לך לך

יענו את החומר כן ירבה כח השכלי וכו', ויעידו על זה זקנים עם נערים, כי בעוד היות האדם נער ובער וכח חמרו בתוקפו, אז כח שכלו חלש, וכאשר יבא בימים וכח חמרו הלך וחסור, יתגבר שכלו וכו', שהרי בישישים חכמה ואורך ימים תבונה].

ויש לישב שההנאה היא כאשר הוא יודע שיכול לנצחו וכאשר המלחמה היא שקולה אבל אם כח היצר הוא חזק ממנו ומימלא אינו יכול לנצחו וטעון קושי רב אין בזה הנאה כמו שמי שתאמץ יותר מכוחו בעבודת ה' שסופו שיפול

הכרת הטוב לבעלי אכסניא

וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי (י"ג, ג')

ופרש"י (והוא מגמ' ערכין דף ט"ז, ע"ב): "וילך למסעיו – כשחזר ממצרים לארץ כנען היה הולך ולן באכסניות שלן בהם בהליכתו למצרים, למדך דרך ארץ שלא ישנה אדם מאכסניא שלו."

וכתב הרב מקדש הלוי

ויש להעיר, ממה שהובא בספרים הק' בשם הזה"ק (תולדות קלח, א): אצטריך יצר הרע לעולם כמיטרא, דאלמלא יצה"ר חדותא דשמעתתא לא ליהוי. ובספר פרי צדיק (ר"ח סי' י) ביאר בזה הא דאיתא בקדושין (דף ל): בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, והיינו היצר שברא הקב"ה שהוא החשק והחמדה, בראתי לו תורה תבלין, שיכניס החשק והחמדה לדברי תורה, כמו שיהיה לעתיד לבא שישאר היצר להיות חמודי דאורייתא, שלא יהיה רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דבר ה' עי"ש. נמצא שכח היצר הוא זה המוליד את חמדת הלימוד, בתנאי שיכוונו לדברי תורה, עליהם נאמר (תהלים יט, יא) 'הנחמדים מזהב ומפז רב', ואיך זה

למעשה פרשת לך לך

הוא החליט לחזור אל בתיהם של אותם אנשים טובי לב שקיבלו אותו מלכתחילה, ולזכות דווקא אותם בכבוד הכרוך בבואו עתה אל ביתם - בכדי להכיר להם טובה על שניאותו לארחו בעניו!

לשם כך, היה אברהם אבינו מוכן אף לוותר על התנאים המשופרים יותר שבודאי יכול היה למצוא בבתי העשירים שהזמינוהו עתה לסעוד על שולחנם, וגם על כבוד המלכים שהללו יכולים היו להציע לו... הוא העדיף להסתפק במועט, ובלבד שיוכל להכיר טובה למארחיו מימי עניו ומרודו!

ובכן, את מידת ה'דרך ארץ' הזו - מבקשת התורה ללמדנו. היא מדגישה כי כאשר עולה אדם לגדולה - עליו לשוב אל אותן אכסניות אשר קיבלוהו בחום ובאהבה בימי עניו ועליבותו, וממרומי הצלחתו העכשווית - לזכור את הקירבה שקרבוהו הללו בשעת דחקו!

הנה בדברי רש"י המתבססים על דברי חז"ל - עומדים אנו על ענין מיוחד: שלא ישנה אדם מאכסניא שלו. ולכאורה, מה טעמו של דבר? מדוע כה הקפיד אברהם לשוב לאותן אכסניות בהן לן בדרכו למצרים - גם כאשר עשה את דרכו בחזרה אל ארץ כנען?

ונראה לומר, כי בשעה שיצא אברהם מכנען למצרים - הוא היה עני ואביון - כמו שכתב רש"י כאן בשם חז"ל, ומטבע הדברים לא רבים היו האנשים אשר חפצו לארחו... רק טובי הלב ביותר, בעלי החסד - הסכימו להכניס את אברהם אבינו בצל קורתם ולארחו. לעומת זאת, בשובו ממצרים, לאחר שהתעשר בה - הרי שפני הדברים השתנו מן הקצה אל הקצה... עתה - היה אברהם נכבד בעיני הבריות, וכל אחד ראה כבוד לעצמו להכניסו אל ביתו ולארחו!

אכן אברהם, שם לב להבדל המשמעותי כל-כך ביחסם של הבריות, והחליט לשוב אל אותן אכסניות בהן לן בדרכו מצריימה...

למעשה פרשת לך לך

למה אברהם אבינו רוצה לקחת מתנות בעבור שרה

ביאר הרב מקדש הלוי

כל ישראל ערבים זה לזה אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (י"ב, י"ג)

ופרש"י: "למען ייטב לי בעבורך – יתנו לי מתנות". לכאורה, פירושו של רש"י בדבריו של אברהם אבינו - מעוררים פליאה נשגבה: היתכן שאברהם אבינו, הגדול שבענקי-הרוח, אשר דבקו בקב"ה היתה ללא רבב, חפץ לקבל מתנות מהמצרים, ולא זו בלבד שהוא חפץ בכך - אלא אף אמר זאת במפורש? הלא שלמה המלך, החכם מכל אדם - כבר אמר (משלי ט"ו, כ"ז): "שונא מתנות יחיה", וכלום יתכן לומר שדווקא אברהם אבינו חפץ באותן מתנות בלתי ראויות?

זאת ועוד. אם נתבונן בסדר הדברים בפסוק - יתעצם הפלא שבעתיים... שכן

לפירושו של רש"י נמצא, שהטעם הראשון שהזכיר אברהם אבינו כאשר ביקש משרה שתאמר שאחותו היא - הינו: בכדי שיתנו לו מתנות, ורק לאחר מכן הוא הוסיף טעם נוסף ואמר: 'והיתה נפשי בגללך!' וכלום יכולים אנו לקבל שאברהם אבינו חפץ במתנות יותר מכפי שחפץ בחיים, עד שהקדים להזכיר לפני שהזכיר את התועלת לעצם חייו?

ובפרט תמוהים הדברים, לאור תגובתו של אברהם אבינו להצעתו של מלך סדום בהמשך, כאשר ביקש זה האחרון ואמר (י"ד, כ"א): "תן לי הנפש והרכוש קח לך", ואילו אברהם אבינו נענה כנגדו והכריז (שם כ"ב - כ"ג): "הרימותי ידי אל ה' קל עליון קונה שמים וארץ, אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם!"

הרי לנו, כי אברהם סירב בתקיפות לקבל כל טובת הנאה שהיא - אפילו במקום בו היא הגיעה לו על פי דין, באשר הוא יצא למלחמה להצלתו של מלך סדום!

למעשה פרשת לך לך

נמצא איפוא, כי אברהם אבינו לא ביקש מתנות בכדי להתעשר על ידן - אלא בכדי להציל את חייו, ובודאי בנסיבות אלו - ראוי ונכון לקבל מתנות! כמו כן נמצא, כי חלילה, אברהם אבינו לא הקדים את המתנות לחייו, אלא שכוונתו היתה לומר כי על ידי שתאמר שרה שאחותו היא - יתנו לו המלך והשרים מתנות, וממילא גם המון העם ינהגו בו כבוד ולא יפגעו בו, ועל ידי כך - וחייתה נפשי בגללך!

ומכאן, עלינו להתעורר, שלא נהיה אף אנו כאותם הגויים אשר אינם מסוגלים לתפוס את טיבה של הטבה לזולת מבלי שתהיה להם תועלת ממשית מכך... הלא אנו, בני ישראל - נאמר בנו (שבועות דף ל"ט), ע"א): "כל ישראל ערבים זה לזה", וכן נאמר בנביא (ישעיה מ"א, ו'): "איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק!" עלינו להיות שונים איפוא מגויי הארצות, לחפש כל הזדמנות להיטיב לאחינו, ולא חלילה להיפך!

ומעתה, כלום יכולים אנו להבין כי דווקא עתה, במקום בו לא מגיע לו מאומה - אברהם אבינו מצפה לקבל מתנות חינם מיד המצרים?

ונראה לומר, כי הנה, אצל הגויים - כל אדם חי לעצמו עם בני משפחתו וידידיו, ואינו סובל אנשים זרים הבאים בגבולו. הגוי, מרגיש כי כל אדם זר מחסר מהם בעצם קיומו והמצאותו בסביבתם... הוא פוגע בפרטיות' שלהם, ועלול חלילה' אף לצפות להם לעזרה - בפרט אם הוא עני ואביון ...

לפיכך, חשש אברהם אבינו פן ירחיקוהו אנשי המקום, המון העם, וינסו לפגוע בו בשל עצם העובדה שהגיע לגבולם לחפש טרף לביתו... לפיכך, הוא ביקש משרה אשתו שתאמר שאחותו היא, בכדי שנכבדי העדה, המלך ושרין - יתנו לו מתנות, וממילא, כאשר יראו המון העם את יחסם המכובד של הנכבדים כלפי הזר אשר בא בגבולם - גם הם יכבדוהו, לא יחששו ממנו, ולא יעלו בדעתם לפגוע בו

לרעה ...

הוא בודאי ראה גם את הסיבה אשר גרמה לאותה מלחמה, כלומר: את מעשה דינה אשר נלקחה על ידי שכם בן חמור, עובדה שאילצה את בני יעקב לצאת למלחמה כנגדו!

מעתה לכאורה יש להתפלא, מדוע התמקד אברהם בתפילתו על המלחמה - ולא על סיבתה? מדוע הוא לא התפלל שהקב"ה ימנע מלכתחילה את מעשה דינה, ובכך יחסך הצורך באותה מלחמה מיותרת?

ונראה לומר, שמעשה דינה - היה בעצם נסיון, נסיון לשכם בן חמור - ונסיון לדינה. הקב"ה רצה לנסות את שכם - האם יתגבר על יצרו, ואת דינה - האם תצא לטייל והאם תכנע לרצונו. על כן, לא היה שייך להתפלל על מניעת הנסיון, שכן הקב"ה נותן לאדם אפשרות בחירה, ותפילות לבדן - אינן יכולות לפטור אדם מלבחור את הבחירה הראויה! גם אברהם אבינו לא רצה לחסוך את הנסיון הזה משכם ומנינתו דינה, שכן הנסיונות - הם

והזדמנויות מעשיות - לא חסרות... כאשר אנו רואים אורח זר בבית הכנסת - אל לנו לחכות עד שהוא יגש אלינו ויבקש כי נזמין אותו לסעוד על שולחנו... נפנה נא אליו אנו מיזמתנו - ונתכבד בו! ודווקא אם הוא עני, ודווקא אם הוא בודד, אשר אין לנו כל סיכוי לקבל ממנו כל טובת הנאה שהיא - נתחזק שבעתיים בכבודו ובדאגה לטובתו, כי דווקא כן - החסד שנעשה יהיה 'חסד של אמת', ובו תבוא לידי ביטוי מעלתנו כ'ישראל קדושים' - להבדיל מגויי הארץ!

למה לא התפלל אברהם שלא תהיה מלחמה כלל בשכם

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ (י"ב, ו')

ופרש"י: "עד מקום שכם - להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם."

לכאורה, אם צפה אברהם אבינו ברוח קדשו למרחוק, וראה את המלחמה שעתידיה להתחולל בשכם עם בני יעקב -

עיקר תכלית האדם בעולם, ואם ימנע הנסיון - מה תפקיד יש לאדם בעולמו ? **שקודם לטובות הנבואות המעותדים לבוא במהרה בימינו אמן.**

והקב"ה כביכול מצטער בצרות ישראל והן הן גבורותיו שסובל כדי להטיבם באחריתם, ואם כן עיקר השבח והודאה על כי עניתני, אבל על הטובה אין צריך הודאה כל כך, **והכא נמי אנו מודים על המלחמות, שגרמו לבסוף את הניסים.** (חת"ס דרשות לחנוכה דף 10 ע"ב).

ועי' מה שהארכנו בזה בלמעשה על פרשת וזאת הברכה

ויש להוסיף מש"כ בזה הרב יעקב ישראל ביפוס שליט"א (הו"ד במשנתה של תורה לך לך תשע"ז)

צורת החיים בדרכו של אברהם אבינו

"לך לך מארצך", הוא אחד מעשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו. ויש להבין מה היה הנסיון הגדול בכך, הרי הציווי ללכת מאור כשדים אל "הארץ אשר אראך" לווה בהבטחות גדולות אודות הברכות שיחולו עליו כאשר יקיים את הצו הזה. וביותר קשה, שכן באור כשדים סבל

לפיקך, לא ביקש אברהם מאומה על הנסיון עצמו, אלא התמקד רק במלחמה העתידה להתרגש בעקבותיו, באשר הנצחון במלחמה - אינו תלוי בבחירתו של איש אלא בסייעתא מן שמיא, ועל זה מתאימה תפילה ואף כוחה רב לה להועיל !

הודאה על הנסיונות שהביאו את הגדלות

צריך עיון מה ההודאה על המלחמות? והנה דוד המלך אמר בתהלים (ק"ח) 'אודך כי עניתני ותהי לי לישועה', כי אין צריך להודות כל כך על הטוב, כי הקב"ה טוב ומטיב, ויש לפניו נחת רוח אם יש אדם הראוי לקבל טובתו.

אך על הרוב **אין אדם ראוי לקבל טובה עד שיתייסר ביסורים תחילה,** וכמו שהיה צריך להיות גלות מצרים קודם קבלת התורה וירושת ארץ ישראל, וצרות יון טרם שזכו למלוכה וממשלה בבית שני, וכן גלות הרע והמר, הוא היסורים

מצרות רבות שעשו לו בני המקום "שהיו מבזין ומקללים אותו, ושמו אותו בבור ובכבשן" (לשון הרמב"ן). מדוע, אם כן, ימנע מלעלות לארץ כנען אחרי שסבל כל כך מחד, ולאור מה שהובטח לו, מאידך.

אולם ישנו סוג נוסף של נסיונות, נסיונות מהלך החיים היום-יומיים, שבהם האדם נתקל בקשיים שונים בעבודת ה' על כל צעד ושעל מידי יום ביומו. בנסיונות מסוג זה קשה הרבה יותר לעמוד. מכיון שכאשר אדם נמצא בנסיון גדול במצב של מלחמה עם טבעו ויצרו הדורש מסירות נפש כדי להתגבר, טבע האדם שנקלע לתנאים אלה להתלבש, וכאמור בעוז ובגבורה וללחום במסירות נפש, כמו שראינו שאנשים פשוטים מסרו נפשם על קידוש השם, בו בזמן שבח"י היום-יום - יום הרגילים לא יכלו לעמוד גם בנסיון הקל שבקלים.

במציאות ח"י האדם ישנם שני סוגי נסיונות. האחד, נסיונות מקריים הבאים על האדם, ובהם עליו להחליט אם לעבור עבירה או ליהרג על קידוש השם. כאשר נתקלים בנסיון כזה אפילו פשוטי עם, טבע האדם הוא להתלבש, כאמור, ברוח עוז וגבורה, ולמסור את נפשם למען קידוש

ומופלאה ושליומות-נפש גדולה, דרושים כדי לעמוד בנסיון החיים השוטפים עם מאורעותיהם וחוויותיהם, השמחה והיגון, ההצלחה והעצב, וכל גלגולי תהפוכות החיים.

עתה מבואר היטב מדוע גם לאחר שעמד אברהם אבינו בנסיונות באור כשדים, ניסהו הקב"ה בציווי "לך לך מארצך וממולדתך" וגו'. וכן אחר-כך בנסיון השני שהיה רעב בארץ והוצרך לרדת למצרים.

מכאן עלינו ללמוד, מסיים הגרש"ז ברוידא זצ"ל, שתפקידנו וחובתנו בעולמנו להתמודד עם נסיונות החיים באמונה תמימה ללא הרהורים. כמו שכותב ה"מסילת ישרים" (בסוף פרק א'): "נמצינו למדים כי עיקר מציאות האדם בעולם הזה, הוא רק לקיים מצוות ולעבוד ולעמוד בנסיון". עד כאן דבריו. חשוב לציין שמילוי תפקידנו בעמידה בנסיונות, דורש מאתנו בראש ובראשונה להכיר בנסיונות ולראות אותם באור הנכון. שכן ישנם רבים שכאשר הם נתקלים בקושי מסוים בעבודה הנדרשת מהם, הם מרימים ידים ואומרים שאינם מסוגלים להתמודד עם

כבר פירש רש"י את מהות הנסיון הזה ואמר בשם המדרש: "ויהי רעב בארץ, באותה ארץ לבדה, לנסותו אם יהרהר אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת לארץ כנען, ועכשיו משיאו לצאת ממנה". נסיונות אלה היו נסיונות החיים היום-יומיים שבהם היה על אברהם להתמודד מול הקושי והסתירות שהיו לו. שמחד גיסא הקב"ה הבטיחו שבארץ יגיע אל המנוחה ואל הנחלה, ואילו במציאות הוא נתקל בקשיים וסתירות רבות לאותן הבטחות נפלאות.

הקושי וזה מוליד בהם הרגשת פטור. **כתב החת"ס ויאמר ה' אל אברם לך לך** ישנם אחרים שאמנם מתמודדים עם הקושי, אך עושים זאת מתוך אנחה ואכזבה מסוימת. כיון שהם רואים בקשיים דבר לא צפוי, כאילו חל איזה שהוא שיבוש במהלך החיים התקין.

האמת היא שאלה וגם אלה אינם צודקים, כי זוהי הצורה התקינה של החיים, והיא מחייבת את כל אחד ואחד לקרוא נכון את ה"מפה" ולקרוא לילד בשמו – זהו נסיון. הקב"ה "מרפד" את דרכנו הסוגה בשושנים לאורך כל מסלול חיינו בנסיונות הבאים לרומם אותנו ולהרויח את "לחמנו" שלא יהיה בבחינת נהמא דכיסופא. הבה נראה את הדברים באור הנכון ונכיר בשלוחי-ההשגחה העליונה הסוללים את דרכנו לחיי העולם הבא על ידי אותם קשיים קרי נסיונות.

ונראה שבא לבאר בזה שצריך ללכת בנסיונות ההקל הקל תחילה ולא לקפוץ וזה לימוד לדורות וכמו שכתב החיד"א (ב"פתח עינים" מנחות כט, כ) וזה לשונו: "כתבו חכמי המוסר, דהשב לא ילך תכף מהקצה אל הקצה, כי לא יוכל לסבול, ויפרוק עול ויחזור לסורו. וזהו שאמרו "לא מסתייעא מילתא" כלומר לא אפשר לשוב בדרך רחבה ליכנס תיכף ברחבי התשובה, שמא יכבד עליו ויפרוק עול, אי לזאת יכנס במקום צר מעט מעט ויתגדל יום יום בדרכי התשובה בסדר המדרגה" ע"כ.

נצעד בדרכו של אברהם אבינו ונשתדל גם אנו לעמוד בנסיונות, אזי נזכה גם לסייעתא דשמיא לעשות זאת, למען ייטב לנו בזה ובבא.

הרב ישראל ליוש

עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה, עד שראש הישיבה הגאון רבי בנימין ביינוש פינקל זצ"ל לקחו לחתן לבתו, וכשנלב"ע מילא את מקומו.

על אף גופו המיוסר ממחלת הפרקינסון בה לקה בשנת תשמ"ז, פיתח והרחיב את גבולות הישיבה, הן בבניית עוד בתי מדרשות בישיבה בירושלים, והן בפתיחת ישיבה גדולה במודיעין עלית.

נשא על ליבו הטהור כל יחיד ויחיד מאלפי תלמידי ישיבותיו, ונתן עינו עליהם לגדלם בתורה וביראה.

"ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך..." (יב א)

'עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום, ובכולם עמד' (אבות ה ג). נחלקו המפרשים באופן מניין הניסיונות. בפרקי דרבי אליעזר כתב שהראשון שבהם היה רצונו של נמרוד להורגו, ואברהם אבינו

ביום י"א במרחשוון חל יום היא"צ של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת 'מיר' בארץ ישראל.

רבי נתן צבי נולד בו' אדר ב' תש"ג, בשיקאגו שבארצות הברית להוריו ר' אליהו מאיר ושרה פינקל, ונקרא ע"ש סבו הגדול מרן ה'סבא מסלבודקא' זי"ע.

בהעדר ישיבות קטנות קדושות בשיקאגו, שלחו אותו הוריו לתיכון התורני המקומי בשיקאגו, אך אביו לא הסתפק בזה, הוא שכר לו מלמדים פרטיים שהעשירו את הנער בלימוד תורה.

בשנת תשי"ז, בהיותו בן ארבע עשרה, בא עם הוריו לביקור בארץ ישראל, וכשביקרו אצל הדוד ראש ישיבת מיר, הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, הוא שכנע אותם להשאיר את הנער אצלו לפיקדון, על מנת לקדמו בתורה וביראת שמיים.

למעשה פרשת לך לך

נחבא מתחת לארץ י"ג שנה ולא ראה אור שמש וירח. הניסיון השני הוא השלכתו ל'אור כשדים', והניסיון השלישי הוא ציווי הקב"ה: 'לך לך מארצך...!'

ועומתו, הרמב"ם בפירוש המשניות, כלל לא הזכיר את ניסיון נמרוד, המחבוא מתחת לארץ ואור כשדים, ותחת זאת מנה את 'לך לך' כניסיון הראשון.

ושניהם מנו את 'עקידת יצחק' כניסיון האחרון שעליו נאמר: 'עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה', משמע שכל הניסיונות כולם, הקלים והחמורים, היו מקשה אחת של הוכחה לנאמנותו של אברהם אבינו בבורא עולם, וחיסרון של ניסיון אחד, ולו הקל ביותר, היה ממעט מהוכחת ה'מסירות נפש' כולה.

יש לעיין – תמה מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: הרי הניסיונות של נמרוד ואור כשדים היתה בהם מסירות נפש של ממש, שהרי אברהם היה מוכן למסור את חייו ולהישרף באור כשדים

והאחרון שאליו נאמר: 'עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה', משמע שכל הניסיונות כולם, הקלים והחמורים, היו מקשה אחת של הוכחה לנאמנותו של אברהם אבינו בבורא עולם, וחיסרון של ניסיון אחד, ולו הקל ביותר, היה ממעט מהוכחת ה'מסירות נפש' כולה.

יש לעיין – תמה מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: הרי הניסיונות של נמרוד ואור כשדים היתה בהם מסירות נפש של ממש, שהרי אברהם היה מוכן למסור את חייו ולהישרף באור כשדים

עבור אמונתו בה', מדוע, אם כן לא מנה אותם הרמב"ם, ובמקומם הקדים את ניסיון 'לך לך מארצך...?'

והא גופא צריך ביאור: מה יש בציווי זה שהחשיבו כניסיון הראשון, הרי מבואר במדרש שהסיבה שלא גילה לו הקב"ה להיכן הוא הולך, הוא כדי לתת לו שכר על כל פסיעה ופסיעה, אם כן מה 'מסירות נפש' יש כאן?

גם ה'מקשה אחת' של כל הניסיונות עד האחרון שבהם, 'עקידת יצחק', טעונה בירור!

ר' נתן צבי למד מזאת הבחנה עמוקה בנבכי נפשו של האדם: ישנן שתי בחינות של 'מסירות נפש': האחת, הסכמה חד פעמית לעשות פעולה גדולה, עד כדי מסירת החיים ממש. השנייה, אינה באה לידי ביטוי במאורעות עוצמתיים ונועזים, אלא היא הקרבה תמידית בהנהגה יומיומית לפי רצונו ית'.

הניסיונות שהיו לאברהם אבינו אצל נמרוד, ההסתתרות במערה י"ג שנה, והקפיצה לאור כשדים, ואפילו ההתגברות העצומה על הרחמים הטבעיים של אב לבנו יחידו, ועקידתו של יצחק ע"ג המזבח, כפי הציווי האלוקי, כל אלו מראים אמנם על כוחות עילאיים של 'מסירות נפש', אבל עדיין אין ההוכחה גמורה ע"י מאורעות חד פעמיים, גדולים ככל שיהיו.

רק כאשר האדם נבחן במסירות נפשו בהנהגה היומיומית, בהנהלת שגרת יומו עפ"י רצון האלוקים, מוכחת 'מסירות נפש' של ממש, ואת זה הראה אברהם אבינו בהליכה העיוורת מארצו וממולדתו, בלא לדעת להיכן הוא הולך ומתי יגיע, ולדעת הרמב"ם ראוי ניסיון זה להיקבע כניסיון הראשון.

זהו ה'מקשה אחת' של כל הניסיונות, כי בא זה ולימד על זה, שהכל היה בו באברהם אבינו, גם מסירות נפש למסור את חייו ממש, וגם מסירות נפש לשעבד את אורחות חייו למלכו של עולם.

כד עסקינן בסוגית 'מסירות נפש' במשנתו של רבי נתן צבי, אני נזכר ברשמי הטיסה האחרונה של מרן ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטינמן זצ"ל לארה"ב, כפי שסיפר לי עד ראייה, נאמן ביתו ידידי הרה"ג ר' איסר שוב שליט"א:

ה'מסירות נפש' הזו, שעבוד שגרת היומיום לרצונו של הקב"ה – מבהיר ר' נתן צבי – לא הוכחה רק בקיום הציווי "לך לך מארצך..." , גם באופן קיום מצוות העקידה, ניכרה מסירות נפשו של אברהם אבינו,

למעשה פרשת לך לך

"רבי נתן צבי טס איתנו יחד, וראש הישיבה עקב אחריו כל הטיסה. כשנחתנו באמריקה, הרב שמעון גליק בא לקבל את פני מרן ראש הישיבה, הוא דרש בשלומנו והתעניין איך עברה הטיסה?"

גם אמו מסרה את נפשה, כאשר ענתה בחיוב להצעת הדוד, להשאיר את בנה מחמד ליבה בארץ ישראל, רחוק מעיניה. לימים ספרה שקריאת פרשת העקידה בראש השנה בישיבת מיר בירושלים, היא זו שהכריעה את הכף ושכנעה אותה להסכים להצעה...

"אתה הרי יודע' – ענה לו הראש ישיבה – 'שאני סבור שאין בנמצא מי שמוסר נפשו באמת למען התורה, תמיד יצטרפו ל'מסירות נפש' אינטרסים נוספים. אחר טיסה זו, אני יכול לומר לך שרבי נתן צבי הוא מוסר נפשו באמת למען התורה... הרי אין לו כלל גוף"..."

ר' איסר מעלה עוד זיכרון נפלא מטיסה זו: "הרבנית פינקל ישיבה ליד בעלה רבי נתן צבי, ובמהלך הטיסה נרדמה. לפתע נצרך היה רבי נתן צבי לעזרה, הוא ביקש מאתנו שנקרא לבנו הרה"ג ר' שמריהו יוסף שליט"א ממחלקה אחרת במטוס, כי לא רצה להעיר את רעייתו"..."

"כאשר שמעתי את כל הסיפור בצורה כה חיה, אמרתי לעצמי: 'אם אברהם אבינו יכול היה להסכים להקריב את בנו קרבן

להשי"ת, גם אני רוצה להקריב קרבן מסוים, קל בהרבה... לשלוח את בני לישיבה למשך תקופה..."
ומהי 'גבורה'.

בספר 'בכל נפשך' על חיי רבי נתן צבי, מובא הספור הבא:

אחד מבוגרי הישיבה, הרב יוסף לזר, הגיע לנחם בימי השבעה והביא עמו פתק קטן ומרגש, עליו כותב רבינו את המילים: 'ניסיתי, סליחה'. וכך הוא סיפר: "מדי יום רביעי היה רבינו מוסר שיעור בעיון לבני חברתינו. פעמים שהשיעור היה נמסר בקולו הצלול מאיר העינים ומשמח נפש. לעיתים ראינו בלב נחמץ איך קולו הולך ודועך וגופו מיטלטל, והוא נלחם על הבעה של כל מילה, נלחם ונלחם עד שפעמים רבות לא השלים את דבריו ונאלץ להפסיק. לעיתים נדירות הודיע לנו נאמן ביתו שהשיעור מבוטל, אז הבנו עד כמה מצבו חמור.

"באותו יום ראינו מיד כשנכנסנו שמצוקתו חריפה, פניו היו אדומות ממאמץ ונשען על

פרק נרחב במסכת ה'מסירות נפש' שלו, הוא מחלת הפרקינסון שחלה בה בסביבות שנת תשמ"ז, מחלה חשוכת מרפא, שפוגעת במערכת העצבים, וגרמה לו סבל רב וקושי בניהול כל שטחי חייו, אך הוא התעקש לקיים את סדר יומו כרגיל, ככל האפשר.

פעם, כששוחחו אודות חולי הגוף וחולי הנפש, אמר משפט שהדהים את כל שומעיו: "חולי הגוף אינו קשה כל כך, הרי בסופו של דבר הוא חולף והולך, לעומת זאת חולי הנפש הוא נצחי, ולכן הוא קשה שבעתיים".

פסגת ה'מסירות נפש' ניכרה במסירת השיעורים והחבורות, עליהם כמעט לא ויתר, גם כאשר ממש לא חש בטוב. ומלבד

למעשה פרשת לך לך

הכסא בחזקה חיזור ומתפתל, ובכל זאת הוא עומד הכן להתחיל את השיעור... הרי עשרים מבקשי ה' מחכים לשתות בצמא את דבריו.

לא באנו לחינם, למדנו משהו גדול, ראינו מהי מסירות נפש ואהבת התורה, וזהו לימוד המוסר הגדול ביותר'. רבינו הבליח חיך ובמאמץ קירב את ידו לפיו ונשקה.

"הוא התחיל לומר מילה, השתנק והאדים ושוב ניסה, ובני החבורה מביטים בצער על צערו וכאבו הנורא של איש האלוקים, אשר נראה היה שכאבו שלא יוכל לומר את השיעור גדול מכאביו הפיזיים. מאידך, התבוננו בהערצה שזכינו לרב הדומה למלאך, שמתעקש לעשות את שליחותו ויהי מה... שתיים עשרה דקות תמימות נמשכו המאמצים, עד שסימן בתנועת יד שברצונו לרשום משהו. הגשתי לו את הדף עליו רשמתי את מראי המקומות של השיעור, והוא רשם לאט לאט ובמאמצים עליונים: 'ניסיתי' ירד שורה והוסיף: 'סליחה'.

"בפעם אחרת, כאשר אירע כך שלא הצליח להשלים את השיעור, דיבורו נתקע, ולא הצליח להשלים משפטים, הוא ביקש חומש שמות, ופתח בפרק ד' פסוק י"א והחל להקריא את הפסוק כמונה מעות: 'ויאמר... השם... אליו... מי... שם... פה... לאדם... או... מי... ישום... אלם...'; ואז הרים את קולו והמשיך: 'הלא אנכי השם...! הלא אנכי השם...! כל הנעשה, בין מה שאומר בין מה שאשתתק, הכל הוא ברצונו יתברך...!'

והשיעור הסתיים, ויותר משהיה זה שיעור בסוגיא, היה זה שיעור ב'מסירות נפש', ב'אהבת תורה' וב'קבלת ייסורים באהבה'..."

"קמנו ממקומינו לצאת מביתו, אחד אחד יצאנו מהחדר ולחצנו את ידו. אחד מבני החבורה, הרב עדיאל גמליאל, אמר לרבינו תוך שהוא לוחץ את ידו: 'ראש הישיבה!'

למעשה פרשת לך לך

"והאמן בה' ויחשבה לו צדקה" (טו ו)

וכיון שלמד אברהם אבינו את מידת החסד מהתבוננות בדרכי הבורא ית', הרי שלא עשה את מעשי החסד מחמת הרגשת ליבו ודרכי נימוסים הטבועים בנטיית לב האדם, אלא עשה הכל עפ"י ציווי הבורא ובגלל שחפץ ללכת בדרכיו, ומשום כך עשה חסד בלי גבול ומידה, ובלי נגיעות אישיות, כמו שעושה הקב"ה עם ברואיו, כי הרי ממנו למד וכן עשה.

אף אנו – מייסרנו ר' נתן צבי – צריכים לעשות חסד עם זולתנו, לא רק כדי לצאת ידי חובה, וכדי להראות נימוסים או כדי להיות מקובלים בחברה, אלא עלינו להיות מתלמידי אברהם אבינו, שעשה הכל בסבר פנים יפות מתוך דאגה אמיתית וכנה, ולא חיפש תירוצים ואמתלות להיפטר מההטבה לזולת, כפי שמצאנו באירוח שלושת המלאכים, שאע"פ שהיה ביום השלישי למילתו, והיה יכול להיפטר בטענת אונס ייסורי המילה, יצא מהצל אל החמה הקודחת והמתין וציפה לאורחים.

בשתי מידות, הצטיין אברהם אבינו: מידת האמונה ומידת החסד, אך עלינו לדעת – אומר רבי נתן צבי – שמידות אלו אינן נפרדות אחת מחברתה, הן קשורות זו בזו, משום שגם את מידת החסד, למד אברהם אבינו מהתבוננות בבריאה ובמי שבראה, כי אחר שהתבונן והבין שלא יתכן שעולם מלא כזה נברא ומונהג מעצמו, ומכך הסיק שיש בורא ומנהיג לבירה, התעמק יותר והבין שהקב"ה ברא עולם מופלא כל כך כדי להיטיב עם ברואיו, שלא על מנת לקבל מהם תמורה, כי הרי מי יוכל לתת תמורה לבעל התמורות כולם.

ועל כרחך, ברא הכל רק כדי להשפיע על ברואיו את כל הטוב העצום שיש בעולם, שברא בלי גבול ומידה. אם כן, גם אנו, ברואיו, צריכים להידבק בדרכיו ולהיטיב עם זולתנו, לגמול להם חסד ולתרום מעצמנו לזקוקים לכך.

בלימוד עם הבחורים, אלא נשאר בחדרו ובחורים נכנסו אליו לדבר איתו בלימוד. כשנשאל מדוע על אף שהתאמץ כל כך לבוא לישיבה, ויתר על הנאתו הגדולה ולא נכנס להיכל הישיבה? השיב: "כיון שהיום איני יכול להישאר לשיעורו של ר' אריה, לא נכנסתי כלל לבית המדרש!".

ואם בשלג עסקינן, אספר ספור שזכיתי להיות עד לו, ולדעתי הענייה, הוא מאפיין את רבי נתן צבי ואת משוש חייו וליבו: 'הישיבה ותלמידיה'.

בהיותי תלמיד בישיבת מיר, היה זה חורף מושלג. בוקר אחד, בדרכי אל היכל הישיבה לתפילת שחרית, אני רואה את מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, פוסע לאיטו על שכבת השלג לכיוון הישיבה. גם בכביש סלול, לא היתה ההליכה קלה על ראש הישיבה, קל וחומר בשלג. כל פסיעה היתה מדודה ושקולה.

רבי נתן צבי, נאה דורש ונאה מקיים, ועל אף ייסורי גופו אשר מחמתם אך טבעי שיהיה עסוק בעצמו ובייסוריו, לא כך היו פני הדברים. הוא השקיע את כל כוחו ומוחו במצוקותיהם של האחרים, וכמו בלימודו, בלטה גאונותו גם במחשבה על הזולת.

רבי נתן צבי נוהג היה לבוא לישיבת מיר ברכפלד, ביום בו ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל היה מוסר שיעור כללי. הוא היה נכנס להיכל הישיבה ומשוחח עם הבחורים בלימוד, ולאחר מכן היה נשאר להקשיב לשיעורו של ר' אריה.

פעם אחת ירד שלג כבד בירושלים, ורבי נתן צבי, כדרכו, לא השלג הוא שירתיע אותו מלקיים את מנהגיו הקבועים, הרי על קשיים גדולים יותר היה מתגבר, יום יום, שעה שעה, וגם ביום זה הוא הגיע לברכפלד עם רכב מיוחד המתאים לנסיעה בשלג. ולמרבה הפלא, באותו יום לא נכנס רבי נתן צבי להיכל הישיבה לדבר

קשה היה לנו, תלמידיו, לראות אותו מתאמץ כל כך, ובחביבות רבה נגשנו אליו כמה תלמידים ושאלנו אותו: "מדוע ראש הישיבה מתאמץ כל כך לבוא לישיבה במזג אוויר כה חורפי? הרי טלפון אחד לישיבה, ומניין תלמידים היו באים לבית ראש הישיבה!".

חילצו מיד כאשר פנה אליו וביקש להתייעץ עימו בכמה נושאים בענייני הבניה...
 "כמה שטח לדעתך צריך לבית המדרש?",
 שאל רבי נתן צבי את האברך, "היכן כדאי למקם את חדרי השיעורים?", ועוד כהנה וכהנה...

דרשו לקראת שבת לך לך תשפ

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

מסביב יהום הסער. מדינה שלמה, בפרט להקת זאבי התקשורת החילונית, עם כתבנים ושדרנים בגרוש, מכפישים את הציבור החרדי, בועטים, חובטים, יורים במתק שפתיים מתוך דאגה, כביכול "אמיתית וכנה", לבריאותו.

ואנחנו?

אנחנו עסוקים לריב עם עצמנו.

מחולקים בתוככי עצמנו, בתוך שומרי התורה והמצוות, לכיתות כיתות, פלגים פלגים, קבוצות ותתי-קבוצות. זה אומר

"כשיש שלג" – ענה לנו ראש הישיבה –
 "בחורים שמחים, אני רוצה לראות אתכם שמחים!"...

אחד מאברכי הישיבה היה מוטרד פעם מעניין משפחתי, ומצא את אחד מאתרי הבניה של אחד ממבני הישיבה כמקום שקט להירגע ולהרהר בעניין...

לפתע, נכנס ראש הישיבה רבי נתן צבי לאתר הבנייה, כדי לעמוד מקרוב על התקדמות הבניה. האברך היה נבוך מאוד מהמפגש הבלתי צפוי בשעת אמצע הסדר, ורבי נתן צבי שהרגיש במבוכה,

בכה וזה אומר בכה. אלו מנפנפים במחקרים כאלה ואלו במחקרים אחרים. העובדות מתבלבלות עם פרשנויות, רצונות וחלומות. אלו ואלו בליבוי מלבים. עסוקים ב'יכה יוסי את יוסי', כי הרי אנו כולנו רואים את גלי הים השוצפים-קוצפים מסביבנו. ומה אנו עושים? קודחים חור בספינה החרדית כולה, טרודים במריבות פנימיות סביב מגפת הקורונה.

אבל מה איתנו עצמנו? היכן הלב שלנו?

נכון לכתובת השורות, נפטרו ממחלת הקורונה כ-2300 יהודים. מאות מונשמים. אלפי יהודים סובלים משלל תסמינים קשים. מנתונים של משרד הבריאות, שפורסמו השבוע ביום שני, עולה כי במהלך השבועיים האחרונים נפטרו בישראל 55 חולי קורונה חרדים, 11% מכלל הנפטרים מקורונה בתקופה זו. מדובר רק בערים שמזוהות כערים חרדיות. המספרים לא כוללים ריכוזים חרדים בערים מעורבות, כדוגמת אשדוד, פתח תקווה, נתניה ואופקים ועוד עשרות ערים וישובים, בהם מתגוררים אלפי יהודים חרדים. והשבוע, השבוע הגיע

8 חודשי קורונה בחברה החרדית לימדו אותנו דבר אחד: לא נצליח לשכנע אף אחד בצדקת הדרך שלנו.

אם היו ימים בהם סברנו שנוכל להשפיע, גילינו שלא. התברר לנו שגם בנושא כה חשוב ויסודי, של פיקוח נפש הדוחה כמעט את כל התורה, ישנם דרכים, תתי דרכים, פרשנויות ושפע הסתכלויות.

אני וחברי נעשה ככל שיוורה לנו מרן שר התורה שליט"א ומרן ראש הישיבה שליט"א, חסיד בעלזא יעשה מה שיוורה לו כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א, חסיד וז'ניץ יפעל לפי הנחיותיו של כ"ק

עולם התורה, הישיבות והחידושים נמצא תחת איומי פתיחה וכל קול של סירנה מרעיד את הלבבות של עמלי התורה. אלפי קשישים נמצאים ספונים בבתיים כבר חודשים ארוכים ורבות סבים וסבתות לא פגשו את בני משפחותיהם מפסח האחרון, כולל בפסח.

חתונות מתקיימות במרתפים וחצרות, עם כמות מוזמנים זעומה וצער עצום לכלות ולחתנים. כל מוסדות החינוך לבנות סגורים על מנעול ובריאח ואין ספור צעירים וצעירות ירדו לבארות שחת, עד שהגיעו מים עד רפש. ואנו מתהלכים כאילו לא קרה כלום? כן מסכות-לא מסכות, כן בידודים-לא בידודים, כן לפתוח-לא לפתוח. וזהו?

השי"ת מדבר אלינו, מנער אותנו ואנחנו מביטים וחושבים שזה רק אבק...

"האנשים בטבעם אוהבים מה שהורגלו בו ונוטים אליו, עד שאתה תראה אנשי הכפר כפי מה שהם ממיעוט רחיצת ראשם וגופם, והעדר ההנאות וצוק

המוות הזה גם לאלעד. עלה המוות בחלוננו, השם ירחם וישמור.

אם כך, הרי צריך לקרוע את השמים. להרבות בתפילה ובתחנונים, להרבות בעסק התורה הקדושה, אשר היא מגינה ומצילה, במצוות ובמעשים טובים. לפשפש ולמשמש בתשובה ולזעוק אל המלך, רופא כל בשר ומפליא לעשות.

ומה איתנו? פה ושם עושה איזה שיץ טובה לאנושות ומנדב מעצמו ומקהל המתפללים דקה של פרק תהילים. ואז הסובבים שואלים איש את רעהו: "קרה משהו? מי חולה....?"

מי חולה???

יותר מאלפיים נפטרים נפטרו כאן בארץ בשמונת החודשים האחרונים, ועוד אלפי יהודים נפטרו בחו"ל. מאות חולים מונשמים. אלפי יהודים סובלים כאבים בגופם ורבות יהודים סובלים מקשיי פרנסה חמורים.

"רגע, הוא היה ב'קבוצת סיכון? היו לו מחלות רקע?" ... "בן כמה הוא היה?" ... "היא נפטרה רק מקורונה או שהיו לה עוד בעיות?" ... "הם הלכו עם מסכות או שהם ממכחישי הקורונה?" ... "אני יצאתי מהעיר בלי שום בעיה" ... "אותי עצרו בכניסה לעיר" ... "המשטרה הגיעה אליכם או לא הגיעה?" ... "נתנו קנס של חמשת אלפים שקל..."?

רק זה מה שמעסיק אותנו? זהו?

הרי הקב"ה רוצה שנתייחס אליו עצמו. הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. הקב"ה רוצה שנזעק, שנשתפר, שנשפר את המעשים והמידות, שנתחזק בלימוד התורה, במצוות, בתשובה, בבין אדם למקום ובין אדם לחבירו. שנזכור שכל ישראל ערבים זה לזה. לא רק בחבישת מסיכה ושמירה על מרחק, אלא בעיקר בתשובה, תפילה וצדקה, המעבירין את רוע הגזירה.

"יהי רצון מפני אבינו שבשמים לרחם עלינו ועל פליטתינו. ולמנוע משחית ומגפה

הפרנסה, ימאסו המדינות ולא יהנו בהנאותם, ויבחרו העניינים הרעים המורגלים על פני העניינים הטובים שאינם מורגלים, ... ולפי זאת הסבה ג"כ ימנע האדם מהשיג האמת ויטה אל מורגליו" (הרמב"ם בספרו מורה נבוכים, ח"א פל"א).

"ואמרו במוסרים: ההרגל על כל דבר שלטון" (שערי תשובה לרבנו יונה שער ב, ל).

ניתן להתרגל לכל דבר ולהופכו לחלק מאיתנו, בדרך כלל מבלי לשים לב. וכדברי הגרי"ז הורביץ שליט"א: "גם לגטאות התרגלו, והתחילו לריב בהם על הכיבודים בבתי הכנסת המאולתרים..."

התרגלנו למתים, התרגלנו לחולים. כעת יש לנו זמן לריב עם עצמנו, להתווכח עם המחנות שממולנו. שכחנו שהקב"ה הביא עלינו את המגפה הנוראה הזאת, שלקחה מאיתנו אלפי קרבנות כבדים מנשוא, ביניהם גאונים וצדיקים, ראשי אלפי ישראל.

אבל אנו שיודעים מה המחשבה, "מתכוון שייהרג אברהם וישא את שרה", הרי זו מחשבה אכזרית ביותר.

אומר רבי יוסף זונדל מסלנט, בוא וראה כמה זכותה של מצוה. כשמשא רבנו יצא להילחם עם עוג, אמר לו הקב"ה "אל תירא אותו". ממה פחד? חשש שמא תעמוד לו לעוג זכותו, שעה שבא להגיד לאברהם כי נשבה לוט אחיינו, ובכך סייע בעקיפין להצלתו של לוט. אותה שעה עמד עם שלם, שישים ריבוא, ובראשו בחיר המין האנושי - משה רבנו, וחששו מפני זכותו של אחד, זכות שהיתה תלויה במעשה שנעשה לפני שנים רבות קודם שנפגשו בני ישראל בעוג. ולא עוד, כל כוננתו של עוג לא היתה אלא לב רע ומחשבת רציחה שייהרג אברהם, וישא הוא את שרה. וגם הטובה שיצאה מכך שבסופו של דבר הרי לא היתה טובתו של אברהם אבינו, כי אם של לוט. ועם כל זה, משה רבנו ירא מזכות זו. על אחת כמה וכמה גדולה לעין ערוך זכותו של אדם

מעלינו ומעל כל עמו בית ישראל: יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לקיים בנו חכמי ישראל. הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם. ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם. בכל מקומות מושבותיהם: יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנשמע ונתבשר בשורות טובות. ישועות ונחמות."

(פורסם ב'קוראים אלעד'. ערש"ק פרשת נח התשפ"א)

"ויבוא הפליט ויגד לאברם" (י"ד - י"ג) זה עוג שפלט מדור המבול וכו' והיה מתכוון שייהרג אברהם וישא את שרה. (רש"י).

ליודע מחשבות ביום דין. מצד אחד, נראה המעשה הזה כמעשה חסד גדול לאברהם, שהטריח עצמו "הפליט" להזדרז לבוא מעמק סדום עד ממרא להודיע לאברהם כי בן אחיו נפל לשבי ועדיין ניתן להצילו.

העושה דבר טוב וכוונתו לטובה, ואף את הטובה מפיק 'יהודי' כשר ונאמן. (מדשן ביתר).

אחר - הוא יוצא בתחילה אל המקום ההוא לבדו, בודק את הסביבה ואת התאמתה לצרכיו, מחפש דירה ומרהט אותה לטעמו, ורק לאחר שהוא מוודא שהמקום מוצא חן בעיניו וכי הינו 'מסודר' בו מכל הבחינות - הוא מביא אליו את אשתו ואת בני ביתו.

מקדש הלוי

הקב"ה גוזר וצדיק מקיים

אולם אברהם אבינו - לא עשה כן. מיד כאשר הקב"ה אמר לו לעזוב את חרן ולצאת לארץ כנען - הוא לא חישב חשבונות, לא היסס ולא התלבט, אלא תיכף ומיד ארז את כל מטלטליו, לקח עמו את בני ביתו, ויצא לדרך - תוך שהוא סומך על הקב"ה שבודאי מביאו אל המקום הטוב ביותר בעבורו, ובודאי ידאג לכל צרכיו כפי שדאג לו מעולם!

את זאת - מציינת איפוא עתה התורה, ובכך היא מבקשת להעמיד אותנו על שבחו של אברהם אבינו אשר סמך על הקב"ה בעיניים עצומות, ומיד - "ויקח את

ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען (י"ב, ה')

לכאורה יש לבאר, לשם מה היתה התורה הקדושה צריכה לציין במפורש כי אברהם אבינו לקח עמו לארץ כנען את אשתו, את בני משפחתו, ואת הרכוש אשר רכש? וכי ישאיר אותם מאחוריו? הלא מאחר שמבואר כי הוא עזב את חרן לצמיתות על דעת להשתקע בארץ כנען - ברור שהוא לקח עמו לארץ החדשה את כל אשר לו!

ש"י אשתו וכו', ואת כל רכושם אשר רכשו וגו'...
 ואם כן איזה חשש היה שיושפע לרעה מאנשי סביבתו?

סכנת החברה הרעה

אלא מבאר הרב שמשון פינקוס זצ"ל בספרו תפארת שמשון (עמ' קלד) אמנם, התשובה טמונה בדבריו של רבינו בחיי שביאר את עניין "לך לך" מלשון לכלוך, וכמו שהלכלוך נדבק באדם מבלי שתהיה לו כוונה ומחשבה לקרבו אליו, אלא מהאוויר ומאליו ידבק בו - כן היא השפעת הסביבה, שגם אם יזהר האדם לא להשתייך אליהם ולא להתחבר אתם, בעל כרחו תדבק בו השפעת דרכיהם.

ובמדרש ביארו חכמינו ז"ל את הסכנה יותר. על הפסוק "הולך אל חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע" (משלי יג, כ), מובא במדרש (מדרש משלי פי"ג): משל למה הדבר דומה? לאדם שנכנס לחנותו של בשם וקלט ריח הבשמים, כשיצא כל בגדיו מבושמים ואפילו כשהוא לא קנה מן הבשם כלום, וכן להיפך, הנמצא בסביבת רשעים, הרי זה כאדם הנכנס לחנות של בורסקי שבגדיו קולטים ריחות רעים, וגם

למה הצטווה אברהם ללכת מבית אביו סכנת החברה הרעה

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (יב, א)
 רבינו בחיי כתב לפרש ש"לך לך" הוא מלשון לכלוך, כלומר: לך לך - בכדי שלא תתלכלך ותטנף מדרכיהם הרעים של אנשי ארצך ובית אביך.

צ"ב שלכאורה, וכי אצל אברהם אבינו יש חשש שיושפע מסביבה רעה?! והרי אדרבה, זו היתה מהותו ומידתו המיוחדת של אברהם אבינו, שהיה לבד בלי שום חבר, הורה או מורה, ועליו אמרו חז"ל (ב"ר פמ"ב, ח): "אברהם העברי, למה נקרא שמו עברי? שכל העולם כולם בעבר האחד והוא בעבר השני", היינו שעמד איתן כנגד השפעת בית אביו שהיו עובדי ע"ז, ונגד השפעת כל העולם כולו, והעמיד והפיץ את הדת האמיתית בכל העולם.

למעשה פרשת לך לך

אם יזהר בכל מאודו שלא להשתייך כלל ימיהם בהבלי עולם ופטפוטי הבל, או גרוע לבעל הבורסקי ועורותיו הסרוחים, ידבק בו הריח בעל כרחו.

וכך כותב הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ו ה"א), וז"ל: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים כדי שילמד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר 'הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע', עכ"ל.

דייק הרמב"ם לומר "דרך ברייתו של האדם", שכך הוא טבע הבריאה שהטביע הקב"ה, זוהי המציאות ואין מי שיוכל לנהוג אחרת, כי מי הוא זה אשר יעמוד איתן נגד חוקי הטבע? והרי זה כמו חולה שיש לו מחלה מדבקת, היאמר מישהו שבכוחו לגרום לכך שלא יידבק ממחלתו?! ודאי שלא, אלא כל אחד, גם הבריא ביותר, נזהר להתרחק מסביבתו.

כן הוא הדבר בסביבת אלו שאינם שומרים תורה ומצוות כדבעי, ומבלים

מסביבתם לגמרי.

ואפשר, שמשום כך קבעה התורה את המסר החשוב הזה - לך לך בכדי שלא תתלכלך, דוקא אצל אברהם אבינו, מפני שלעולם לא היה ולא יהיה מי שעמד איתן נגד השפעת הסביבה כמו אברהם אבינו, וכמו שנאמר (יחזקאל לג, כד) "אחד היה אברהם וירש את הארץ", היינו שהוא היה אדם אחד בעולם של עובדי ע"ז, והוא יחיד במעלה זו, ולעולם לא יהיה כמוהו. ואם בכל זאת הזהירו הקב"ה לך לך מלכלוכי ארצך, מולדתך, ובית אביך, על אחת כמה וכמה שכל אחד מאתנו צריך להשתדל להיות תמיד במקום טהור ונקי, ובסביבת חכמים וצדיקים. עכ"ד הרב פינקוס זצ"ל.

ויש להרחיב ולהעתיק את לשונו של רבינו בחיי (בראשית פרק יב פסוק ב) הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע (משלי יג, כ). שלמה המלך ע"ה יזהיר בפסוק הזה על אדם להשתדל בחברת החכמי' ולהתרחק מחברת הכסילים,

למעשה פרשת לך לך

ואומר "הולך" שהולך אחריהם תמיד ומתחבר אליהם ועושה עצמו טפל להם, ונותן אותם עליו אלופים לראש, מי שיש לו מדה זאת אין ספק שיחכם, והמתחבר עם הכסילים שיהיה הוא להם ראש ירוע, כלומר ישבר. והנה הפסוק מבאר הנזק המגיע מחברת הכסילים והתועלת המגיע לאדם מחברת החכמים, כי זה ישבר וזה יחכם, וידוע כי המתחבר אל החכם יהנה והחכם אינו חסר כלום, וע"כ נמשלה התורה לנר, כענין שאמר דוד ע"ה: (תהלים קיט, קה) "נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי", לפי שהנר הכל מדליקין ממנו ואין אורו חסר כלום, ומזה אמרו במדרש: (מדרש משלי יג) הולך את חכמים יחכם, משל למה הדבר דומה לאדם הנכנס לחנותו של בשם וקלט ריח הבשמים כשיצא כל בגדיו מבושמים והוא לא קנה מן הבשם, כלומר והבשם לא מכר לו כלום, וזהו שאמר: הולך את חכמים יחכם. ורועה כסילים ירוע, יאמר כי המתחבר עם כסילים ישבר, כלומר יגיע הענין לנזק גדול כי המתחבר אליהם מזיק לעצמו, גם להם

יגיע נזק וחסרון, והנה הוא בהפך מן המתחבר אל החכמים. והעולה לנו מזה כי יש בחברת הכסילים נזק מבלי תועלת, ויש בחברת החכמים תועלת מבלי נזק. ולשון "כסילים" הם בוחרי המדות המגונות והתאוות הגופניות ומבזים עניני השכל, והם הם שאין ראוי להוכיחם, מפני שהכת היא מן השלש כתות שצוה שלמה ע"ה שלא להוכיחם, ואלו הם: כסילים, לצים, רשעים. כסילים, הוא שאמר: (משלי כג, ט) "באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך". לצים, הוא שנאמר: (משלי ט, ח) "אל תוכח לץ פן ישנאך". רשעים, הוא שנאמר: (משלי ט, ז) "יוסר לץ לוקח לו קלון ומוכיח לרשע מומו", וכשם שחברת החכמים סבה גדולה והזמנה רבה בקיום עבודת הש"י וההתמדה עליה, כן חברת הכסילים והרשעים הזמנה גדולה וסבה לבטולה, שכן כתוב: (דברים ז, ד) "כי יסיר את בנך מאחריך", וע"כ ראה דוד ע"ה להתחיל ספרו בהרחקת חברת הרשעים והזכיר מיד ענין התורה, הוא שאמר: (תהלים א, א) "אשרי האיש אשר לא הלך

הקדוש ברוך הוא לך לך, התרחק מהם ואל תתלכלך עמהם, וזהו שתפוש לשון "לך לך". והנה זה מעשרה נסיונות שנתנסה אברהם ועמד בכולן שלם, וזהו הראשון, והאחרון הוא ענין העקדה, ונאמר בלשון הזה עצמו: ולך לך אל ארץ המוריה, כדי להשוות האחרון לראשון, והדבור הזה היה בחרן כי הוא ארצו ומולדתו, ועליה אמר אברהם: (בראשית כד, לח), "אם לא אל בית אבי תלך" וגו', ובוודאי זה היה נסיון גדול שילך מארצו וממולדתו שנולד בה ואשר ישב בה מאז ושם כל משפחתו ובית אביו, אל ארץ לא ידעה. ודע כי קודם שיזכיר הכתוב ויאמר ה' אל אברם, היה ראוי להודיענו מעלותיו ומדותיו כדי שנכיר מי הוא, ואחרי כך יזכיר הדבור כי כן עשה בנח, אבל י"ל כי כבר גלה לנו הכתוב בפרשה של מעלה על מעלתו הגדולה ברמז במלת אור כשדים. עכ"ל.

מה הדגש שרשעים הולכים בחושך

וכך כותב הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ו ה"א), וז"ל: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג

בעצת רשעים ובדרך חטאים" וגו', וסמך מיד: "כי אם בתורת ה' חפצו", והנה שלמה ע"ה אחז הדרך הזה בעצמו שהתחיל בראש דבריו ענין התורה, והוא שאמר: (משלי א, ח) "שמע בני מוסר אביך" וגו', וסמך מיד הדברים המעכבים אותה והיא חברת הרשעים, הוא שאמר: (משלי א, י) "בני אם יפתוך חטאים אל תבא". והנה אברהם אבינו ע"ה רצה לקיים ענין התורה והעבודה, וכמו שדרשו רז"ל: (יומא כח ב) קיים אברהם אבינו אפילו ערובי תבשילין, והוצרך להזהר מחברת אנשי דורו הרשעים שהיו סבה לבטול הבחירה, וע"כ בא אליו דברי הש"י שיתרחק מהם, ואל יתלכלך עמהם, ושילך מארצו וממולדתו אל הארץ אשר יראנו. וזהו שכתוב: ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ודרשו רז"ל: (תנחומא לך לך ג) היה דומה אברהם לצלוחית של פליטון הנתונה בבית הקברות ולא נודע ריחה, מה עשו נטלוח וטלטלוח ממקומה והודיעו ריחה לעולם, כך היה אברהם דר בתוך עובדי ע"ז א"ל

מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגויים אשר עברתם ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם כץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם, פן יש בכם איש או אישה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום "

מה היה שם בארץ מצרים?. הלא בשנה האחרונה לפני צאתם הם נבדלו מהמצרים מאד. שנה שלימה היו עטופים בניסים ללא שעבוד, העלו אותם לשמים כביכול, ה' הכניס אותם לבית הספר השמימי, הכינו אותם לקראת היציאה ביד רמה, בגילוי שכינה ואח"כ קריעת ים סוף, ולאחר מכן קבלת התורה! משה רבינו מדבר לפני אותו דור המדבר - דור דעה, דור מקבלי התורה, אוכלי מן, ההולכים עם ענני הכבוד וארון הקודש בני הדור ההוא שהלכו אחרי ה' - "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" דור כזה גבוה שלא היה כמותו מעולם.

ולהם הוא אומר "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה שלבבו פונה מעם ה'" מדוע אני חושש כך?, אל תתמהו שאני חושש

כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים כדי שילמד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר 'הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע', עכ"ל.

וצ"ב שכאשר כתב הרמב"ם ש'צריך אדם להתחבר לצדיקים כדי שילמד ממעשיהם' לא כתב הרמב"ם ש'צריך אדם להתחבר לצדיקים' שהולכים באור, ואילו כאשר הרמב"ם כותב 'ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך' כדי שלא ילמוד ממעשיהם, מדגיש הרמב"ם שהם הולכים בחושך?

אלא נראה לבאר שבא לומר שמדובר למרות שאתה נמצא במצב שאתה מכיר אותם שהם בחושך, ואין לך ספק בדבר, אפ"ה אל תתחבר אליהם כי זה יכול לקרר אותך.

ונציה ומה נשתנה בליל יום כיפור

וכמו שהרחיב בזה הרב שלום שבדרון זצ"ל (הו"ד בספר להגיד דברים עמ' 276) "כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ

מכאלו דברים (לאנשים גדולים כמוכם) כי אתם בעצמכם יודעים: "את אשר ישבתם בארץ מצרים" סוף כל סוף - ישבנו בארץ מצרים, וכן עברנו בקרב גויים, אותן האומות שנתנה רשות לעבור בהן, אז הרי ראיתם את שיקוציהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עימהם". לכן אפשר לחשוש כי יש בכם שורש פורה ראש ולענה...

ובפעם השלישית, כבר נראו בעיניכם: "כסף וזהב..."

היינו, שהתורה לא מציינת כאן שלושה סוגים של עבודה זרה - שיקוץ וגילול, עץ ואבן, כסף וזהב, אלא הכוונה לאותה עבודה זרה עצמה במבטים שונים. בתחילה היא מאוסה. אט אט מתרגלים. עד שהיא נראית ככסף וזהב, הפלא ופלא.

שלוש פעמים בוונציה

נכון שיושבים כאן תלמידי חכמים מכובדים ומה שאני רוצה להמשיך עתה. לא כל כך ראוי לומר בפניכם, אבל בכל זאת כיון שזה מעשה שהיה איתי ממש, אולי כדאי להזכיר בקצרה (ואין בכך "חציף עלי מאן דמפרסם חטאיו").

אין חכם כבעל הנסיון. בשנת תשט"ז כאשר נסעתי לראשונה לחו"ל. הפלגנו באוניה על הים, נסיעה ממושכת.

למדים אנו מה יכולה הסביבה הרעה לעשות לבני אדם.

שמעתי עוד מהרבי שלי וכן שמעתי מהרב מבריסק, בסגנון שונה מעט - אבל אותם דברים ממש, וכה אמרו: "ותראו את שיקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן אשר עימהם".

ראיתם שיקוצים וגילולים - פוי. הם היו בעיניכם שקץ ומיאוס. אמת. כך בפעם הראשונה שראיתם.

בפעם השניה הנוספת, שפגשתם בהם בשיקוצים, כבר לא היו בעיניכם שיקוץ וגילול אלא כעץ ואבן "עץ ואבן אשר

באחד הימים בשעות הבוקר, אני מבחין כי הנוסעים רצים ועולים על גג האוניה – על הסיפון. יצאתי גם אני אחריהם, כמעט כולם עלו ובידם משקפות, היו כאלו גם עם פוטו (=מצלמות) עמדו ליד הגדר הסתכלו, הביטו ואפילו מחאו כפיים: "הנה! הנה!".

הסתכלתי גם אני וראיתי את וונציה: בתים על הים. ומסביבם מים מלוכלכים. כאשר כל עשרים וחמש מטר הבחנתי כי מתנוסס שתי וערב. שיקוצים וגילולים. העיר ונציה.

אם כולם רצים, אדם חושב לעצמו (בתת הכרה) כנראה שבכל זאת, זה דבר מעניין במיוחד, עליתי גם אני ומה ראיתי? בתים לבנים וחשבתי לעצמי "מענין, איך באמת הם עומדים על המים?" אך מיד הוספתי להרהר "טוב, נו, בסך הכל זה לא כלום. סך הכל דבר פשוט, בנו בתים על גבול המים". כך ממש חשבתי.

תשמעו. בפעם השלישית שהזדמן לי לחלוף בנסיעה על יד ונציה, היה זה לאחר כשלוש שנים, ממש כמו שאני אומר לכם, עליתי על סיפון האוניה אימצתי את העין לראות ואפילו ביקשתי מאחד הנוסעים שיתן לי את המשקפת לראות בה... "כסף וזהב אשר עמהם". נורא ונפלא.

ואיך הגדולים הללו כבר ראו את הכל בתוך התורה, את כוחות הנפש של עיני האדם וליבו!.

הסתכלתי גם אני וראיתי את וונציה:

בתים על הים. ומסביבם מים מלוכלכים. כאשר כל עשרים וחמש מטר הבחנתי כי מתנוסס שתי וערב. שיקוצים וגילולים. העיר ונציה.

לאחר אותה נסיעה כתבתי לחבר שלי מכתב בו ציינתי, כיצד עמדתי על הסיפון וממש לא הבנתי מה כל כך מתפעלים, נכון, כבר שמעתי כי ישנה עיר ונציה על המים, והנה גם ראיתה, ומה זה בסך הכל: מים מלוכלכים, צלמים ובתים כמו שיש בכל העולם, אלא שהבית אינו על היבשה מכל צדדיו, אלא על קו המים, במקום כביש ומדרכה ישנה סירה, וכי לא ראינו סירות מימינו?! מה מתפעלים כל כך?!

ולפיכך אמר להם הקב"ה, כביכול, אל תתרעמו שאני אומר פן יש בכם "איש או אשה". כי בתחילה געלה נפשכם מהשיקוצים אבל במשך הזמן חלילה מתרגלים.

יש בכם שורש פורה ראש ולענה".

ונבאר את המשך הפסוקים:

שורש פורה ראש על הקרח שבלב

רק שורש לא צריך הרבה יותר - זורעים שורש בארץ, והוא חלילה צומח ופורה - עד שיכול לפרות ולרבות ולמלא את כל העולם בראש ולענה!.

ואיך נכיר אם הוא כזה סוג של פורה ראש ולענה?:

"והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך", מה הפירוש "והתברך בלבבו"? הלב דופק לו בקרבו כאשר שומע את הקללות, אך הלב מברך אותו מנחם ומרגיע את עצמו בתוך עצמו: "שלום יהיה לי" מהיכן מגיעה ברכה וכיצד מגיעה? כי רצונו "בשרירות ליבי אלך".

בתחילה "איש" אחד. אח"כ מהאיש נעשתה "משפחה" ומהם "או שבת" - שבת שלם "אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוקיכם". איך מאיש אחד נהיה משפחה או שבת? כבר אמרתי לכם פעם מה ששמעתי מרבה של ירושלים הרב דושינסקי זצ"ל: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" - אחר שכבר ראיתם, אחרי שחשב על עבודה זרה - לא תתורו אחרי עיניכם!, ראיתם, די, די, אל תמשיכו אחרי הראיה לתור ולעסוק במה שתרתם וחשבתם בלב ובעין. אבל כאשר כן ממשיכים, הסובבים שואלים נו, מה ראית? מה שמעת? הוא מספר ועוסק בכך - מאיש אחד, הדבר מתפשט הלאה למשפחה וכו'.

התפלאו החסידים. והרבי הסביר להם את מחשבותיו מול הנהר הקפוא:

חשבתי לעצמי מה קרה לנהר? ואיך הגיע עד הלום שהשקצים'לאך מציירים שתי וערב על הקרח?.

הנה. בסוף הקיץ הנהר זרם בשצף. כאשר התחיל להיות קריר מעט אנשים מיעטו לבוא, אך עדיין היו שרחצו בנהר-באו לשחות. חלף עוד שבוע שבועיים, מי שהכניס יד כבר הרגיש כי המים קרים ממש. ואז, הנהר כבר שמם לא היו רוחצים כלל. אבל המים עדיין זרמו בכח. עוד שבועיים שלושה, המים כבר לא מפכים אינם "חיים". איטיים. השטף פסק. עוד שבוע והנהר התכסה במין ברק דק על המים - כפור. אך עדין הכל רואים? מים. נהר מים קרים. לאחר שבועיים כבר היה קרח על רום המים, ועדיין אפשר לשבור את הקרח ולחדור למים שתחתיו זורמים, אח"כ השכבה העליונה נעשית עבה וקשה עד שמכסה אותם קרח בגובה מטר או מטר וחצי, אפשר לפסוע על הנהר לדרך

"למען ספות הרוה את הצמאה" כבר תראו לבד את הפשט הנורא בדברי הרמב"ן ומי שהוא בעל נפש ייבהל ויחרד מדברי הרמב"ן, כי כבר אינני ראוי לומר דברים קשים כאלו בפניכם.

האדמו"ר ליד הנהר

למדנו כי הלב הוא עולם מלא, קר וחם קשה וקל לב פונה, הולך פורה, מתברך בלבבו וכו' "לבבו פונה היום וכו' וכו'. הלב כביכול יש לו רגלים, ידים יש בר עמקים - עשרה עמקים!. יש בו הכל. ואם הוא פונה לצדי הדרן, התזוזה הזו של הלב הולכת עוד ועוד עד שישנו רצון "ללכת לעבוד את אלוהי הגויים האלה".

מספרים כי בעיצומו של החורף ברוסיה אחד האדמו"רים פסע ליד הנהר הגדול הקפוא. הוא נעמד והביט זמן ארוך. הסתכל הרהר והביט שוב.

היו שם ילדים גויים שקצים ששיחקו על המים הקפואים, כמה מהם ציירו בקרח צורת שתי וערב. הרבי המשיך להסתכל.

ולרוץ ואז גם באים השקצים ומציירים שתי וערב". שתק הרבי וסיים:

"כך בדיוק התהליך בליבו של אדם" .. -

"לבבו פונה היום" קרירות קלה מנשבת בליבו, לא מבחינים כלום. החברים הידידים לא רואים עליו כלום. והנה חלילה הקור גובר. עדיין הוא רחוק מאד מהשקצים, רק שהעיניים של הלב, כבר רואות עקום. הקור של הלב הולך וגובר - מתקרר עוד ועוד. אט אט מתרחק קר, קר. וי! עד שמגיע היום שיכולים לצייר על הלב... הוא קר קרח עד שהשקצים יכולים לחקוק בו צלב, וי, וי.

"לא יאבה ה' סלוח"

ועל כך ממשיך הכתוב "לא יאבה ה' סלוח לו" וקשה להמשיך את המשך דברי הכתוב "כי אז יעשן אף ה' וקנאתו וגו'".

אמר פעם הרבי שלי:

אדם יכנס לחנות של כלי עבודה, ברזל ומתכת ויבקש "תמכרו לי אפרסקים

ותפוחים" וכי הוא בר דעת?! כי הנכנס למקום לרכוש דבר, עליו לדעת אם כאן בכלל המקום למבוקשו. הגביה הרבי שלי את קולו: אנו באים לבית הכנסת לבקש סליחה מהקב"ה, נכנסים לחנות לבקש, ושמא כאן לא השעה ולא הזמן לבקש סליחה, מי אמר לך שמקבלים כאן סליחה, אולי אתה בכלל אלו שנאמר עליהם "לא יאבה ה' סלוח לו" נכנסת לכאן בטעות... אולי אתה!.

כבר אמרתי, הלוואי שהיו מעוררים אותי ומדברים באוזני, והנה אני הוא האומר מוסר לפניכם, כואב לי, אך כבר התנצלתי שהכל מרבתי ולא מעצמי... ובזאת נסיים בדבר נפלא:

הנקודה הטהורה של היהודי

"מי כעמך ישראל!", דווקא כאן מגלים בפסוקים כי אין לנו את הכלים להעריך מה הוא לב של יהודי!.

אמרנו מי כעמך ישראל! אני יכול לספר לכם עובדה שעדיין מצלצלת באזני למרות שחלפו מאז שבע עשרה שנה (בתשכ"א) כשראיתי איך אפילו רשעים שבך יש בהם ריח יהודים!.

בליל יום הכיפורים הלכנו יחד בחזרה מהתפילה, משיבת חברון - לשערי חסד.

היה שקט ברחוב. אתם יודעים כי השקט שורר ברחובות בליל יום כיפור. ש זהו לילה כמעט יחיד מכל לילות השנה. הקב"ה שולח לעולמנו יום כזה מלא השפעה של קדושה, אך הנה כאשר הגענו לא רחוק מכיכר הדווידקה, שמענו שירה שבאה מרחוק. "שרים! מי שר? ועוד שירה בתערובת?!".

פסענו הלאה בדרכנו דרך מחנה יהודה, לכיוון שערי חסד והתקרבנו למקור השירה, שומעים את השירה: "מה נשתנה הלילה הזה?" אחד שר וכולם אחריו:

שהרי התורה עוסקת כאן ביהודי החושב "שלום יהיה לי" שמעתי את כל הקללות ולא נורא, "בשרירות לבי אלך" וכו' קר כקרח, ובכל זאת התורה סבורה שאם היא תאיים עליו ותזהירו "לא יאבה ה' סלוח לו" הוא יפחד. הוא יחזור בו, כי יותר אינו מסוגל, הוא מזדעזע מעצמו: "וכי לא תהיה לי סליחה מהקב"ה?! עד כדי כך? אני מוכרח להשתנות ולעזוב את דרכי" בפנימיותו של היהודי טמונה יראת השמים הזו.

לדוגמא מהימים הללו. הנה חודשים רבים אנשים חושבים: שלום יהיה לנו וישנים בהבלי הזמן. לא רוצים לחשוב על משהו רע, אבל כאשר מגיעים ימי האלול או לקראת ראש השנה ויום כיפור מתחילים לפחד. היכן היית עד היום? עד היום פשוט לא חשבת על סליחה ומחילה, אבל כאשר מבקשים מה' שיאמר לנו סלחתי, חוששים: מי יודע אולי אין לי סליחה, ופחדים.

נפלא מאד. גיוואלדיג.

"מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, יהודים אלו, ה' רואה. שנזכה!. שנתקרב שבכל הלילות אנו אוכלים שתי כיכרות והלילה הזה איננו אוכלים כלל?".

מי היום - יום הכיפורים".

עכ"ד הרב שלום שבדרון זצ"ל

"אל תנסו להתקרב לצחנה, אתם עלולים להתרגל"

ויש להוסיף מש"כ עוד בספר אמונה שלימה (בראשית עמ' תט) מבית מדרשו של החפץ חיים יצא המשל הבא: כבר אמרו חז"ל: "אי אפשר לעולם בלא בסם ובלי בורסי, אשרי מי שאומנתו בוסמי, אוי לו למי שאומנתו בורסי", וע"כ בסיפור נוסף:

ברחובה של עיר, במקום רחב ומואר, שכנה לה חנות הבשמים, שלט גדול ומאיר עיניים היה תלוי מעל לחנות, מכריז בפני כל עובר ושב כי כאן אפשר לרכוש את מיטב מיני הבשמים, אולם לא השלט הוא זה שמשך את הלקוחות, הללו באו דווקא בעקבות הריח, שכן ריחם של מיני הבשמים נודף היה למרחוק ומושך את העוברים ושבים להיכנס אל החנות

"שבכל הלילות אנו רוקדים והלילה לא?".

"כי יום כיפורים היום". כך המשיכו לפרט חטאים ועונות שהלילה הזה, לא. "כי יום הכיפורים". אחד שר והכל אחריו בשיר ובזמר...

בתחילה נדהמתי, אבל ברגעים שאח"כ אמרתי לעצמי: ריבונו של עולם כזה כל נדרי אצל כאלו עמי הארצות - שווה משהו בכל זאת. הם הרי בורים שאינם יודעים מאומה ועם זאת יום הכיפורים שווה בליבם - כל נדרי הלזה, גם כן עולה לפני כסא הכבוד, כי בוודאי שגם את אלו הקב"ה לא יעזוב - "כי לא ידח ממנו נידח" - אף הם אולי יזכו ל"ושבת עד ה' אלוקיך!" אם יהודי נאחז אפילו במשהו קל ביותר - בפירור. "אם יהיה בקצה השמים משם יקבצך ומשם יקחך" את אותו לב של

וכך יושב לו הבשם בחנותו הריקה מקונים שהדירו את רגליהם, יושב והקבס עולה מבעויו, אין הוא מסוגל להריח את הריח הנורא. הדלת שתמיד היתה פתוחה לרווחה, סגורה ואטומה, ובכל זאת עולים להם ריחות העורות ומתגברים על ריחות הבשמים. כך יום אחר יום, עד שביום מן הימים הוגפו התריסים ועל הדלת נתלה שלט גדול ומאיר עיניים "למכירה". לא עברו דקות ספורות וממופעל העורות הגיח הבורסי לבוש סינר מטונף ונודף ריחות מחליאים, מחייך הוא בפה מלא ובפיו הצעה: "הבה נהיה שותפים. נפרוץ את הקיר המפריד בין המפלגל לחנות ונעבוד יחדיו", הבשם מעקם את אפו בסלידה ואינו מסוגל אפילו לחשוב על הרעיון הנודף סרחון, ובכל זאת הוא אומר: "תן לי לחשוב על הרעיון", לא, הוא אינו מסוגל. הוא מחליט למכור את חנותו למרבה המחיר ולנסות את מזלו במקום אחר, שם יוודא מראש שאין שום אפשרות לשכנות עם סרחון מכל סוג שהוא. אולם הימים חולפים ואיש אינו מתעניין בקניית

ולרכוש בשמים. מאושר היה בעל החנות בפרנסתו, הרוויח כדי לחמו בכבוד, וציפה שכך ימשכו הדברים לאורך ימים. כך ציפה, אולם לא כך היה...

באחד הימים הגיע לחנותו בשעת בוקר מוקדמת כהרגלו, ובמקום להריח את ריח הבשמים הטוב והמוכר עולה באפו ריח בלתי נסבל, ליד החנות הריחנית שלו חונה משאית גדולה ומומנה נפרקים בזה אחר זה ארגזים נודפי צחנה וסרחון, לתדהמתו הרבה מתברר לו כי באולם הריק הצמוד לחנותו עומד לקבוע בורסקי את מפעל העורות שלו...

איסטניס הוא ידידו הבשם ואת סרחון העורות אינו מסוגל לסבול, אך לא זה מה שמטריד אותו ברגעים אלו. מטרידה אותו העובדה כי מעתה ידירו אנשים את רגליהם מחנותו, שכן מי הוא זה אשר יתקרב לחנות בשמים אשר ריחות סרחון סובבים סביבה... הוא מתלונן, הוא מוחה, הוא צועק, אך מאום לא עוזר. אלו הם העובדות.

החנות, הריחות מרחיקים כל עסקה אפשרית והופכים אותה לבלתי אפשרית. ובינתיים פרנסה אין. ההוצאות רבות והחובות כבר למעלה מראש, הרבה ברירה אין בידו, הן בני ביתו תלויים בו, וכשאפו סגור באמצעות שתי אצבעותיו המחזיקות בו הדק היטב ניגש הוא אל הבורסקי ומביע את הסכמתו לרעיון.

תוך שעה קלה נפרץ הקיר בין שתי החנויות, הבשם עוטה סינר וניגש לבחוש בסיד, כשפניו מביעות סלידה עמוקה.

הבורסקי מביט ברחמים על שותפו האיסטנים ונד בראשו, והבשם בומשיך במלאכתו החדשה בלית ברירה, כך ביום הראשון, וביום השני פחתה במעט תחושת הסלידה, וביום השלישי היו כבר הריחות נסבלים יותר. ביום הרביעי היה זה אך ריח רע ולא צחנה, וביום החמישי כבר נשם מלא ראותיו כמו היה עומד בחנות הבשמים. תקופה ארוכה עברה, החובות כוסו זה מכבר, וצרור החסכונות גדל והלך. וכשהגיעו החסכונות לסכום

יש להוסיף מש"כ הרב יעקב ישראל ביפוס שליט"א (הו"ד במשנתה של תורה נשא תשע"ח) בשם הגרש"ז ברוידא זצ"ל בספרו "שם דרך", רואים אנו בעליל כי טבע האדם להיות מושפע מהחברה שבה הוא נמצא, והוא נתון תחת סכנת השפעות זרות וגורמים שליליים. ועד היכן הדברים מגיעים? מצינו בדברי חז"ל (סוטה ב.) שהביאום רש"י והרמב"ן: "למה נסמכה פרשת נזירות לפרשת סוטה, שכל הרואה סוטה בקילקולה יזיר עצמו מן היין".

כח ההשפעה נלמד מסוטה

כאן גילו לנו חז"ל מה גדול הוא כח ההשפעה של קלות ראש, עד שאפילו הרואה סוטה בקילקולה יושפע מכך ועד כדי כך, שמחוייב לחזק את עצמו בנזירות, על מנת לגדור את עצמו ולהסיר מעליו את סכנת ההשפעה.

את מידת גודל הסכנה בהשפעות אלו, מוצא הגר"א בפסוק (משלי יז): "פגוש דב שכול באיש, ואל כסיל באיוולתו". וזה לשון הגר"א: "דוב הוא רגזן מאוד, וכל שכן בעת שנקרא שכול והוא בעת שהורגים את בניו, וכל שכן אותו איש שהרג את בניו, ובעת שיפגשו ודאי סכנתו עצומה מאד. מכל מקום, טוב יותר פגוש את הדב מלפגוש כסיל, בעת שהולך לעשות איוולתו או כשעוסק באיוולת".

הרי לנו כמה מסוכנת הפגישה עם הכסיל השונה באיוולתו, שכל מגע עימו מוליד פגם בנפש האדם, שעלול להשריש בנפשו שורש פורה ראש ולענה. ומעתה לא יפלא מדוע הרואה סוטה בקילקולה, יזיר עצמו מן היין. שהרי הרוגמים לקילקול הסוטה הם: שתיית יין, שחוק, ילדות והשפעת

שכנים רעים, כמבואר במשנה במסכת סוטה (פ"ט מ"ד). כל פגישה עם גורמים כעין אלו, טומנת בחובה סכנה גדולה שאת סופה מי ישורנו. ואין עצה להינצל מזה, אלא ע"י חיזוק עצמי וגדירת גדרות וסייגים, דוגמת הנזירות.

בל נחשוב שאנו מחוסנים מפני השפעות רעות, היכולות לחדור אל בתינו בדרכים שונות ומשונות. (זה כולל בטאונים שאין רוח חכמים נוחה מהם, פגישה עם רחוקים במקומות העבודה, ספרי קריאה, ועוד). הנה רואים אנו שאפילו בני דור דעה הושפעו, דבר זה נלמד מפרשת קברות התאוה. בתחילה רק "האספסוף שבקרבו התאוו תאוה". ומי הם האספסוף? אומר רש"י: "אלו ערב רב שנאספו עליהם בצאתם ממצרים. בסופו של דבר, הושפעו גם בני ישראל. ככתוב: 'וישובו ויבכו גם בני ישראל', ופרש"י: "גם בני" בכו עמהם". [עם האספסוף, הערב רב. וטעם בכייתם אמרו חז"ל – "על עסקי משפחות, על עריות הנאסרות להם"].

לעומת השפעת החברה הרעה, מצינו אדם יחיד, אשר בהנהגתו יכול להיות לאיך גיסא, כי השפעת הטוב והחכמה בחברת בעלי החכמה ומבקשיה, גדולה היא לאין שיעור.

רבותינו בעלי התוס' אומרים על בקשת משה מיתרו שלא יעזוב אותם וילך לארצו, ומנמק זאת: "והיית לנו לעיניים" – "פירוש, על כן אני מחלה פניך שתלך עמנו, לפי שידעת חנותנו והניסים והגבורות שעשה עמנו הקב"ה, והיית לנו לעיניים. שכשרואים אותך עמנו, ואמרו לא עזב ארצו ואת נחלתו אם לא מפני שראה וידע גדולותיו של הקב"ה והטובות שעשה לעמו".

עכ"ד הרב ביפוס שליט"א.

למה הקדים ארצך למולדתך

מבואר כאן שאע"פ שבני הדור ההוא ראו את היד הגדולה אשר עשה ה' למצרים, ואת כל הנסים והנפלאות במדבר. בכל זאת כשראו שיתרו עוזב את נחלתו ומצטרף לבנ"י במדבר, אחרי שראה את כל הנסים שעשה להם ה', דבר זה הביא ברכה והשפעה טובה על הכלל ישראל. הרי לנו כמה מופלאה יכולת ההשפעה של

ויש להוסיף מש"כ בזה הרב מקדש הלוי לכאורה יש להקשות, וכי מה צורך היה להורות לאברהם אבינו לעזוב את בית אביו? הלא באותה שעה - היה אברהם בן שבעים וחמש שנה, ואדם בגיל שבעים וחמש בודאי כבר עזב את בית אביו זה מכבר, בפרט לאור העובדה המפורשת בפסוקים הבאים, על פיה כבר היה

אבינו היתה להשליך מאחרי גוו את כל התרבויות שאימצו להם אנשי ארצו, מולדתו ובית אביו, ולהתרחק כמטחוויו קשת במובן הרוחני - מכל אלו!

ואמנם, המטרה והתכלית לאותה 'עזיבה' נדרשת - ברורה: מאחר ואנשי ארצו, אנשי מולדתו ואנשי בית אביו של אברהם אבינו היו רעים וחטאים, על כן הורה לו הקב"ה להתרחק מהם ומהשפעתם, בכדי שלא ילמד ממעשיהם הרעים או מאמונותיהם הכוזבות!

מעתה, ברור מדוע נכתבו הדברים בפסוק בסדר בו הם נכתבו. שכן אין מדובר כאן על התרחקות טכנית - אשר יש לה סדר משלה המוכתב על ידי המציאות. מדובר כאן על עזיבה רוחנית, עזיבה רעיונית! הם בתחום זה - הרי שסדר הדברים המתבקש הינו הפוך לחלוטין: קל לאדם הרבה יותר להתרחק מהשפעתם השלילית ומדעותיהם של בני ארצו - אשר השפעתם עליו מועטה יחסית, קשה יותר להתרחק ולהתנתק מהשפעתם השלילית של בני המולדת - המשפיעים יותר, אולם

אברהם נשוי באותה שעה לשרה אשתו! אין ספק כי אברהם נהג כמנהג כל הארץ, כפי שנאמר כבר לאדם הראשון (בראשית ב', כ"ד): "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד!"

ונראה לבאר, על פי קושיה אחרת אשר יש להעיר בפסוק זה. שכן לכאורה יש להקשות עוד, מדוע ציוה הקב"ה את אברהם לעזוב את 'ארצו', את מולדתו, ורק לאחר מכן הזכיר את בית אביו? הלא בפשטות, קודם כל עוזב האדם את בית אביו, לאחר מכן מתרחק עוד - ועוזב את מולדתו, ורק לבסוף הוא עוזב את ארצו! מן הראוי היה לכאורה לכתוב את הדברים בסדר זה, ולא להפוך את הסדר לחלוטין! אכן ביאר כבר המלבי"ם, כי כאשר הורה הקב"ה לאברהם לעזוב את ארצו, את מולדתו ואת בית אביו - הוא לא התכוון רק לדרוש ממנו לעזוב את כל אלו במובן הגשמי... הכוונה היתה להורות לאברהם אבינו כי יעזוב את כל מה שמסמלת ארצו, את כל מה שמסמלת מולדתו, ואת כל מה שמסמל בית אביו! הדרישה מאברהם

זז ממנו כל היום ועליו הוא אומר ורועה כסילים ירוע (מדרש משלי).

כן כל מי שמהלך עמהם, כל מי שרואה אותו אומר אלולי לא היה זה חכם לא הולך זה אלא עם חכם כמותו, וכל מי שמהלך עם כסיל כל מי שרואה אותו אומר אלולי שהוא כסיל לא היה הולך עם כסיל זה אלא מפני שהוא כסיל לפיכך מהלך עם כסיל, לכך נאמר הולך את חכמים יחכם (שם במדרש).

הולך את חכמים יחכם כלומר שיצטרך לפעמים ללכת למרחוק אצל החכמים וכן כתוב לכו לחמו בלחמי לא אמר בואו אלא לכו שילכו אפילו למרחקים (רבינו בחיי אבות פ"ד).

וכמו שאמרו חז"ל באבות פ"ד והוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, וזהו הולך את חכמים כלומר טפל להם ומתאבק בעפר רגליהם ומחמת זה יחכם כי תשמע מהם חכמתם ותראה מעשיהם ודון האדם להיות נמשך במדותיו ומעשיו אחר מי שיתחבר עמו, ורועה כסילים ירוע אבל מי שהוא רועה דהיינו ראש וקצין אצל כסילים,

בלי כל ספק הקושי הגדול ביותר לאדם הינו להתרחק מבית אביו! לשכוח את 'בית אבא' - הרי זה הדבר הקשה ביותר, ולפיכך נצטווה עליו אברהם אבינו באחרונה!

ואם כן, נראה כי מיושבת קושייתנו אשר הקשינו בתחילת דברינו הפלא ופלא. שכן ברור שהיה מקום לצוות את אברהם אבינו על עזיבת 'בית אביו' - אף שבודאי כבר עזבו זה מכבר, שכן אמנם עזב הוא את בית אביו במובן הגשמי - אולם עדיין היה עליו להתרחק ממנו במובן הרוחני, ועל כך נצטווה עתה. עכ"ד הרב מקדש הלוי זצ"ל.

הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע : משל למי שנכנס לחנותו של בשם אעפ"י שאינו מוכר לו ואינו לוקח ממנו הוא יוצא וריחו בריח בגדיו מבושמין ואין ריח זז ממנו כל היום עליו הוא אומר הולך את חכמים יחכם, ורועה כסילים ירוע משל לאחד שנכנס לחנותו של בורסקי אעפ"י שאינו מוכר לו ואינו לוקח ממנו הוא יוצא ריח בגדיו מלוכלכין ואין ריחו בריח בגדיו

אם אין לך מגע אתו, שאת זה הרי כבר השמיע בסיפא "אל תתחבר לרשע", אלא הרישא בא ללמד שעצם הקרבה לרשע יכולה לדרדר את האדם אף אם אין ביניהם קשרים כל שהם, והביא ראיה מהמשנה בנגעים (יב, ו) על נגע שנראה בקיר משותף לשני שכנים שניהם חולצים, שניהם קוצעים, שניהם מביאים את האבנים וכו' מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו. והיינו אף שאין להשכן שום מגע ומשא עם בעל הבית המנוגע, בכל זאת כיון שיש להם כותל אחד בשותפות אפשר כבר שתכנס הטומאה מבית הרשע לבית הצדיק דרך כותל זה, ונעשה גם לו אוי ואבוי" ("לב אליהו" נח, הביאו בספר ביאורים לפירוש הגר"א על אבות עמי שמב.)

אלשיך על משלי פרק יג פסוק כ (יט) תאוה נהיה תערב לנפש וכו'. אל תבטח בעצמך ליכנס לבדך לרעות בקהל כסילים, שנכנס בהם רוח שטות לחטוא, באמרך כי נפשם טהורה וישבו המה אליך, כי ירא אני פן יתהפך שתרפה אתה

והכסילים תועבה להם הסור מרע ולכן גם הוא ירוע שנעשה רע כמותם, או ירוע ישבר עמהם כאשר הקב"ה יביא עליהם אידם גם הוא ירוע (הגר"א).

אמר שלמה במשליו "הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע" (יג, כ) וביאר שם הגר"א: "כמו שאמרו חז"ל: "הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים". וזהו "הולך את חכמים" כלומר הטפל להם והתאבק בעפר רגליהם, ומחמת זה "יחכם", כי תשמע מהם חכמתם ותראה מעשיהם, ודרך האדם להיות נמשך במדותיו ומעשיו אחר מי שיתחבר עמו. "ורעה כסילים ירוע" - אבל מי שהוא "רועה", דהיינו ראש וקציר, אצל "כסילים", והכסילים תועבה להם ה"סור מרע", ולכן גם הוא "ירוע" שנעשה רע כמותם. עכ"ל ביאור הגר"א.

ואמרו חז"ל "התרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע" (אבות א, ז) וביאר ר' אליהו לאפיאן זצ"ל שהרישא של המשנה בא להורות להתרחק מהרע ומהרשע גם

גדר שיצטרך להיות נרעה מהזולת וזהו ורועה כסילים ירוע:

מלבי"ם משלי פרק יג פסוק כ
(כ) הולך את חכמים יחכם, ההולך את חכמים ילמד ממעשיהם ומחכמתם ויעשה כפי חקי החכמה, והמתחבר עם הכסילים ישבר, כי ילמד מהם לרדוף אחר התאווה, והם ילמדו אותו האולת ולא ידע מחקי החכמה כלל. ואמר הולך את חכמים ורועה כסילים, שעם החכמים לא יהיה ריע להם תיכף רק ילך אחריהם, **ועם הכסילים יהיה ריע תיכף, שהחכמה קשה ללמוד, לא כן הכסילות**, גם יל"פ רועה כסילים מענין רועה ומנהיגם, הגם שידמה שהוא רועה ומנהיג אותם בסוף ירוע, ע"ד הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים:

מעשה רקח הלכות דעות פרק ו הלכה א

[א] דרך ברייתו וכו' לפיכך וכו'. ולקמיה כתב דמצות עשה להדבק בחכמים וכו' אלא שרצה להשמיענו כאן שדבר זה הטבע מכריחו דאל"כ איך ידע מה לעשות

בעבודת שמים בתוכם, עד גדר שתצטרך אחרי כן מי שירעה אותך להביאך למוסר, כי הלא כלם יכירו כי טובות העה"ז הוא ענין עובר ואינו הווה תמיד כטוב העה"ב, ועם יודעם כן יתעבו לפרוש מהרע שהחלו בו ואיך ישובו למענך, וז"א תאווה נהיה וכו', כלומר הווה ונמשכת בלי הפסק מעת החלה שהיא טובת העה"ב, הנה אין ספק כי תערב לנפש כל חי, כי כצדיק כרשע נפשם ממקום קדוש, ומן הקדשים תתאווה לאכול ותערב לה כי לחמה המה, ואעפ"י כן ותועבת כסילים היא סור מרע אשר החזיקו בו כדי להשיג התאווה נהיה, ולכן אחר שתועבת כסילים הוא סור מרע, טוב לגבר יהיה זנב לחכמים ויחכם עוד, מהיות ראש ומנהיג לכסילי עמי הארץ, שהוא גדר כסילים מקביל אל חכמים, כד"א בן חכם וכו' ובן כסיל וכו', כי (כ) הולך את חכמים יחכם, שהוא לכת אליהם עם שאינו מהם רק מתלזה אחריהם, אך רועה ומנהיג כסילים משוללי חכמה למה שתועבתם סור מרע, הנה הרועה אשר ירעם יבא אל

ומי שלא עשאו שתים רעות עשה וענשו חמור וק"ל:

כסילים ירוע למה הוא דומה לאדם שנכנס לבית הבורסקי אף על פי שלא נתן ולא לקח כלום מ"מ ריח רע קולט והוציא עמו וכו' ועי' ילקוט ואתחנן רמז תתכ"ד בשם ילמדנו ומדרש משלי פי"ג ומבואר שם דרשת רבנו הוא ששלמה אמר הולך את חכמים יחכם ורוע כסילים ירוע.

וכן אם היה במדינה וכו'. עי' תנא דבי אליהו רבה פי"ח ועי' בראשית רבה סוף פרשה נ"ה בחנניה מישאל ועזריה שנו את מקומם והלכו להם אצל יהושע בן יהוצדק ללמוד ממנו תורה.

זהירות מהשפעה שלילית

ויש להוסיף עוד מש"כ הרב מקדש הלוי הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה (י"ג, ט)

אם נתבונן בפסוקים, נמצא לכאורה כי הרקע לפרידתו של לוט מאברהם, היה מריבה שהתגלעה בין רועי אברהם לרועי לוט. וכך נאמר בפסוקים (ה' - ט):

עבודת המלך הלכות דעות פרק ו הלכה א

[א] דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו וכו' נוהג כאנשי מדינתו וכו'. עי' במס' דרך ארץ רבה סוף פ"ז כללו של דבר אל ישנה אדם דעתו מדעת חבירו, ובני אדם וכן אמרו כתובות י"ז לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות וכבר רמז לזה המגדל עוז ועי' במדרש רבה בראשית פמ"ח אזלת לקרתא הלך בנימוסה.

לפיכך צריך האדם להתחבר לצדיקים וכו' ויתרחק מן הרשעים וכו'. זהו אמרם הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע, ועי' ברבנו יונה ז"ל שם הביא מאבות דר"נ כל המדבק לרשעים אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל שכר כיוצא בהם והמדבק לצדיקים אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל שכר כיוצא בהם ועי' פרקי דר"א פכ"ה כל מי שהולך עם הצדיקים לוקח

מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם" - הפקיר דווקא את לוט שאר-בשרו ולא ניסה להשיבו למוטב? כיצד יתכן שבמשך כל שהותו המשותפת של לוט עם אברהם - לא עלה בידו של הדוד לשנות את טיבעו של בן אחיו במידה שתאפשר את המשך שהותם יחדיו?

ונראה לומר, שאברהם עשה אמנם כל שביכולתו בכדי לרומם את בן אחיו, אולם הוא הגיע למסקנה שהדבר אינו בר-ביצוע. ואמנם, אם נתבונן בבחירה שבחר לוט לאחר שנפרד מאברהם, לקבוע את מושבו בכנר הירדן - אשר תושביה היו שטופי זימה (עיין רש"י), ובהחלטתו להסיע עצמו מקדמונו של עולם - באמרו אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו, נבין כי כפי הנראה כל מאמציו של אברהם הגיעו לידי מיצוי... לוט לא ניאות לקבל על עצמו עול מלכות שמים בשום אופן!

וכאן, אילו לא היה אברהם אבינו חושש לשלומם הרוחני של כל האנשים שכינס

"וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים. ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדיו, כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדיו. ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט, והכנעני והפרזי אז יושב בארץ. ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך, ובין רועי ובין רועיך כי אנשים אחים אנחנו. הלא כל הארץ לפניך, הפרד נא מעלי, אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה".

וכאן, לכאורה צריך עיון: הלא אברהם אבינו, חרט על דגלו את השאיפה להכניס כמה שיותר אנשים תחת כנפי השכינה. עוד בהיותו בפדן ארם - כפי שכתב רש"י עה"פ (בראשית י"ב, ה'): "ואת הנפש אשר עשו בחרן" - "שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאו".

מעתה, הכיצד נוכל להבין כי אברהם אשר עסק בקירובם של אנשים זרים לו, וכפי שכתב הרמב"ם (פ"א מהלכות עבודת כוכבים, ה"ג): "היה [אברהם]

נזק רוחני העלול להגרם להם - גם כאשר הדבר עלול לגרום במישרין לפגיעה בפרט ובהתעלותו!

ומאידך, ניתן למצוא כאן רעיון שונה. שכן למרות שלכאורה נראה היה כי כל מאמציו של אברהם אבינו אינם נושאים פרי, מוצאים אנו בכל אופן השפעה מסויימת שהיתה לשהותו המשותפת של לוט במחיצתו של הדוד הגדול.

שכן למרות שלוט לא ניאות לקבל על עצמו עול מלכות שמים, למרות שהוא לא היה מוכן לקבל את ההשפעה הרוחנית הכבירה שאברהם אבינו ביקש להשפיע עליו - בכל אופן התדרדרותו היתה מוגבלת... כאשר הוא הגיע עם אברהם ושרה למצרים, ואברהם אמר על שרה כי אחותו היא - לוט לא גילה לאיש על קשר הנישואין שבין אברהם לשרה, ובכך הציל למעשה את נפשם!

גם בהמשך, כאשר כבר היה לוט בסדום - מוצאים אנו מסירות נפש עצומה מבחינתו להכנסת אורחים, כאשר הוא

תחת כנפי השכינה - אפשר שהוא לא היה אומר נואש, אלא ממשיך להתאמץ בקירובו של לוט. אולם מאחר והחשש האמור היה קיים, והמשך השהות לצידו של לוט עלול היה לגרום נזק רוחני לבני ביתו של אברהם - הוא לא יכול היה להרשות לעצמו לסכן את מפעל חייו הגדול, ובלית ברירה הוא הציע ללוט להפרד מעליו.

זה לכאורה ההסבר לגישתו של אברהם אבינו ביחס ללוט, ומכאן עלינו ללמוד לקח חשוב הנוגע אלינו:

שכן לעיתים, אנו עומדים בפני מבוכה לא פשוטה כלל. אנו צריכים להכריע בין טובתו של הפרט, אשר השהות במסגרת מסויימת עשויה לקדם אותו ולרומם אותו, לבין טובתו של הכלל - העלול למצוא את עצמו ניזוק כתוצאה מהשהות המשותפת. במקרים מעין אלו, אנו מתלבטים בסוגיא כבדת משקל של 'אין דוחין נפש מפני נפש', וההכרעה קשה עד מאוד.

אולם הנה מוצאים אנו באופן ברור וחד משמעי העדפה של טובת הכלל ומניעת

למעשה פרשת לך לך

למה אברהם אבינו רצה לנחול דווקא את

ארץ ישראל

למה אברהם אבינו רצה לנחול דווקא את
ארץ ישראל

אלא כתוב במדרש (ב"ר לט ח) 'אמר רבי
לוי בשעה שהיה אברהם מהלך בארם
נהרים ובארם נחור, ראה אותן אוכלים
ושותים ופוחזים, אמר הלואי לא יהא לי
חלק בארץ הזאת, וכיון שהגיע לסולמה
של צור, ראה אותן עסוקין בנכוש בשעת
הנכוש, בעדור בשעת העדור, אמר
הלואי יהא חלקי בארץ הזאת, אמר לו
הקדוש ברוך הוא (בראשית יב, ז): לזרעך
אתן את הארץ הזאת'. ומבואר שהסיבה
היא מפני שהוא רצה אנשי עמל.

והסיבה לכך היא שהעולם נברא בשביל
העמל כמו שאמר רבי אלעזר (סנהדרין
צט): כל אדם לעמל נברא שנאמר (איוב ה-
ז) כי אדם לעמל יולד. איני יודע אם לעמל
פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא
אומר כי אכף עליו פיהו הוי אומר לעמל פה
נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם

מקבל את המלאכים אל ביתו חרף הסיכון
העצמי העצום הכרוך בכך!

ללמדנו, שגם במקרים בהם אין אנו
רואים תוצאות למעשינו - אסור לנו להניח
לעובדה הזו להרפות את ידינו... עלינו
לדעת, שלכל השקעה - ישנן תוצאות,
לפעמים ניכרות יותר - ולפעמים פחות,
לפעמים ניכרות מיד - ולפעמים בטווח
הארוך, אולם סופה של כל השקעה להניב
פרי!

הן אמנם לא בכל מחיר מחוייבים אנו
להשקיע ולהתמסר, וכפי שלמדנו בראש
דברינו, אולם במקום בו הדבר אינו עלול
לגרום נזק לאיש - עלינו להמשיך
ולהשקיע, כי לבסוף, בודאי, נמצא שכר
בעמלנו! עכ"ד המקדש הלוי.

הלימוד מזה למעשה. עד כמה חשוב
להתרחק מהחברה הרעה ולהתחבר רק
לצדיקים.

לעמל שיחה, כשהוא אומר (יהושע א-ח) וכו', ומה שהפליגו רבותינו (כתובות דף לא ימוש ספר התורה הזה מפיר, הווי אומר לעמל תורה נברא, והיינו דאמר רבא כולהו גופי דרופתקי נינהו, טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא.

ובמדרש (ב"ר פי"ג ז) ואדם אין לעבוד את האדמה (בראשית ב, ה), ואדם אין להעביד את הבריות להקדוש ברוך הוא, כאלוהו וכחוני המעגל. (ודבר זה צ"ב שבשלמא אליהו מובן מה שקירב אותם אבל חוני במה הוא קירב ואולי ע"י העוגה שחג קירבם ועוד צ"ב למה לא הוזכר אברהם אבינו) ואדם אין לעבוד את האדמה, לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה, הוא עמל בתורה, ואם לא זכה, הוא עמל בארץ. אשריו לאדם שהוא עמל בתורה.

מצות ישוב ארץ ישראל

והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה. (במדבר לג, נג) על דעתי זו מצות עשה היא, יצוה אותם שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם, ולא ימאסו בנחלת ה'

מצינו בחז"ל כמה וכמה מעלות של ישיבת ארץ ישראל, וכתב בשו"ת תשב"ץ (ח"ג סי' רפ"ח): "הדירה בא"י מצוה גדולה וכבר מנה אותה הרמב"ן ז"ל מכלל תרי"ג מצוות, ובספרי אמרו שקולה ישיבת א"י כנגד כל המצוות, שנאמר וירשתם וישבתם בה ושמרת לעשות".

ואף לדעת הרמב"ם שאינה מצות עשה מדאורייתא בזמן הזה, מכל מקום מצוה דרבנן היא, ומצוה רבה היא יותר משאר מצוות דאורייתא, כמבואר בגיטין (דף ח' ע"ב) הקונה בית בסוריא כקונה בפרברי ירושלים, שכותבים עליו אונן אפילו בשבת

ע"י עכו"ם, דאע"ג דאמירה לעכו"ם שבת, משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו, עיי"ש.

והרבה יש להתבונן, שואל מרן ראש הישיבה הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל, על מה ולמה לא עלו לארץ ישראל אף באותם הזמנים שלא היתה סכנה, וגם בזמן שאין קשיי פרנסה בארץ ישראל יותר מבחו"ל, ומצאנו בזה בדברי הכוזרי (מאמר ב' אות כ"ב ואילך) לאחר שהרבה החבר לדבר בשבח ארץ ישראל אמר לו הכוזרי:

ענה לו החבר: "הובשתני מלך כוזר, והעוון הזה הוא אשר מנענו מהשלמת מה שיעדנו בו האלקים בבית שני, כי כבר היה הענין האלקי מזומן לחול כאשר בתחילה, אילו היו מסכימים לשוב בנפש חפצה, אבל שבו מקצתם ונשארו רובם וגדוליהם בבבל רוצים בגלות ובעבודה שלא יפרדו ממשכנותיהם ועניניהם וכו', ואין דיבורנו השתחוו להר קדשו, והשתחוו להדום רגליו, והמחזיר שכינתו לציון וזולת זה, אלא כפצוף הזרזיר, שאין אנחנו חושבים על מה שנאמר בזה וזולתו, כאשר אמרת מלך כוזר." ע"כ דבריו הברורים.

"אם כן אתה מקצר בחובת תורתך, שאין אתה משים מגמתך המקום הזה ותשימנו בית חייך ומותך, ואתה אומר: "רחם על ציון כי היא בית חיינו", ותאמין כי השכינה שבה אליו, ואילו לא היה לה מעלה אלא התמדת השכינה בה באורך תשע מאות שנה היה מן הדין שתכספנה הנפשות היקרות לה ותזכנה בה, כל שכן היא שהיא שער השמים וכו', אני רואה שהשתחוייתך וכריעתך נגדה חונף, או מנהג מבלתי כונה, וכבר היו אבותיכם

בחו"ל ברמב"ם פ"ה ממלכים ה"ט, וג"כ הא ודאי אינו איסור לאו, ואם היה איסור גם לאנשי חו"ל היה לו להרמב"ם לומר סתם אסור לשכון בחו"ל אלא אם כן חזק בא"י הרעב, משמע דרך ליושבי א"י יש איסור שאסרו חכמים, אבל מצד העשה אינה חיובית אלא כשדר שם מקיים מצוה". מוסיף מרן רה"י הגר"ר, והנה אמרנו לתלמיד שהוצרך לצאת לחו"ל, שהרגשתו צריכה להיות שהוא 'יוצא' לחו"ל, ואיננו 'חוזר' לחו"ל, שירגיש תמיד שהוא בן ארץ ישראל היוצא לחו"ל, וכמו שאמרו בכתובות (דף ע"ה ע"א) על הפסוק (תהלים פז, ה) "ולציון יאמר איש ואיש יולד בה", מה הפירוש איש ואיש יולד בה, אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה, וברש"י: "ואחד המצפה לראותה, להקרא מבניה ויביאוהו אצלה", הרי הוא גם "הנולד בה" וגם "המצפה לראותה", על כן הוא נחשב "מבניה", ועתיד לחזור לארץ ישראל. (ליקוטי חכמה ומוסר, עמ' קס"ג-קס"ד).

ובאמת יש להרבות תימה ופליאה על כל ישראל במשך הדורות, על שום מה זנחו מצוה גדולה זו, ועם כל הסיבות והטעמים להישאר בחו"ל מפני הקושי והטורח, הרי לא היו מוותרים על מצות נטילת לולב משום טעמים הללו, וכיוצא בזה משאר מצוות, ואפילו מצוות קלות מדרבנן, ומדוע מצות ישוב ארץ ישראל שהיא מצוה גדולה יותר משאר מצוות, לא השתדלו לקיימה על אף כל הקשיים?

ומצאנו בשו"ת אגרות משה (אבן העזר ח"א, סי' ק"ב) שכתב: "ובדבר שאלתך אם יש מצוה עכשיו לדור בא"י כהרמב"ן או כהר" חיים בתוס' כתובות דף ק"י דאינה מצוה בזה"ז. הנה רוב הפוסקים סברי דהוא מצוה. אבל פשוט שאין זה בזה"ז מצוה חיובית שעל הגוף, דא"כ היה ממילא נמצא שאסור לדור בחו"ל משום שעובר על עשה, כמו מי שילבש בגד של ד' כנפות בלא ציצית שיש איסור ללבוש כדי שלא יעבור על עשה דציצית, ולא הוזכר איסור על הדר בא"י שאסור לצאת על מנת לשכון

בהסכמתו ובעידודו - יכולים אנו לכאורה ליישב בדרך נוספת, לולי דבריו הקדושים.

שכן נראה, שהן אמנם ניאות משה לשלם את המרגלים, ואף טוב היה הדבר בעיניו, אולם זאת רק מאחר וסבור היה כי הם ימקדו את תשומת ליבם בצדדים הרוחניים של הארץ, אשר אין משובחת ממנה ברוחניות.

לעומת זאת, חטאם של המרגלים - היה בכך שהם התעלמו מהפן הרוחני שבארץ ישראל, ואת מלוא תשומת הלב הקדישו דווקא לצדדים הגשמיים החמריים, וכפי שיכולים אנו ללמוד מכך שהביאו בידם מפרי הארץ - כלומר: מהיבול הגשמי הכבד שלה.

בכך, למעשה, ביקשו המרגלים לרמוז לבני ישראל כי ארץ ישראל אינה כה משובחת כפי שהובטח להם, וכי לא יהיה זה קל לעבוד את הארץ ולהנות מפרותיה... בכך, למעשה, החל כבר חטאם - באשר הם הפנו את עיקר תשומת הלב לבחינת הכדאיות הגשמית בכיבוש

ויש להוסיף מש"כ הרב מקדש הלוי (פרשת דברים)

מעלתה הרוחנית של ארץ ישראל

וייטב בעיני הדבר ואכח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט (א', כ"ג)

ופרש"י: "וייטב בעיני הדבר - בעיני ולא בעיני המקום. ואם בעיני משה היה טוב למה אמרה בתוכחות? משל לאדם שאומר לחבירו: מכור לי המורכך זה!", אמר לו: 'הן!'. נותנו אתה לי לנסיון?', אמר לו: הן!, בהרים וגבעות? - אמר לו: הן!, כיון שראה שאין מעכבו כלום - אמר הלוקח בלבו:

'בטוח הוא זה שלא אמצא בו מום, מיד אמר לו: 'טול מעותיך ואיני מנסה!'. מעתה, אף אני הודיתי לדבריכם שמא תחזרו בכם כשתראו שאיני מעכב, ואתם לא תזרתם בכם".

את תמיהתו של רש"י, בדבר תוכחתו של משה על מעשה שלכאורה נעשה

הארץ, בעוד לאמיתו של דבר - מעלתה את הצד הזה הם לא הזכירו כלל ועיקר...
 ושבחה של ארץ הקודש אינה דווקא עכ"ד הרב מקדש הלוי
 בגשמיותה, אלא בעיקר ברוחניותה!

וכן מוצאים אנו לכל אורך הדרך, שהמרגלים מבקשים לשכנע את עם ישראל בדבר חוסר הכדאיות הגשמית בכיבוש הארץ. כך לדוגמה הם הבהירו כי

יושבי הארץ גיבורים ויושבים בערים בצורות, כאשר מטרתם היתה אחת ויחידה: לגרום לבני ישראל להבין כי המשימה העומדת בפניהם, משימת כיבוש של ארץ ישראל - אינה כדאית בדיוק כפי שהובטח להם מראש...

היחס הנכון לארץ ישראל - הארץ הקדושה

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארץ וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית י"ב, א).

במאמר זה נדבר בס"ד על עניין חשוב, אשר הצורך לדבר עליו הוא רב, הן משום שלא הכל יודעים את רום ערכו, והן משום שישנם שהשקפתם בעניין זה לוקה בטעות כתוצאה מערבוב מושגים, כפי שיבואר בהמשך.

על הפסוק "ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארץ... אל הארץ אשר אראך", אומר

אכן לאמיתו של דבר, מעלתה של ארץ ישראל - הינה בעיקר בקרבת האלוקים אשר ניתן לזכות בה דווקא באוירה של ארץ ישראל, וכפי שנאמר בפסוק (דברים י"א, י"ב): "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד, עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה!" את הצד הזה, משום מה, השמיטו המרגלים לחלוטין...

הזוהר הקדוש: "לך לך" - היינו לתיקונך, וכן דעת ה'חרדים' ז"ל: "מצוות ישיבת שרק בארץ ישראל תגיע לתיקונך. ארץ ישראל, כל עת ורגע שאדם בארץ ישראל הוא מקיים מצוה זו."

ואף שאמירת "לך לך" הייתה לאברהם, יש לדעת שהמגורים בארץ ישראל אינם מעלה דק עבור אברהם אבינו, אלא גם אנו - צאצאיו של אברהם, יכולים לזכות בארץ הקודש, לאין ערוך יותר מאשר בחו"ל, וכפי שיתבאר.

מצוות ומעלת הישיבה בארץ ישראל

דע כי דעת הרמב"ן היא שיש מצוות עשה לדורות, לדור בארץ ישראל.

וז"ל בספר המצוות (מצוה ד'): "ואומר אני, כי המצוה שחכמים מפליגים בה, והיא דירת ארץ ישראל, עד שאמרו בכתובות דף ק': 'כל היוצא ממנה ודר בחו"ל יהא בעיניך כעובד ע"ז... הכל ממצות עשה הוא שנצטוינו לרשת הארץ לשבת בה, אם כן היא מצוות עשה לדורות, מתחייב כל אחד ממנו, ואפילו בזמן גלות, וכו'."

בארץ."

ה'יערות דבש' כותב: "דע כי שלמות האדם הוא בארץ ישראל, מקום אשר שם משכן ה' ובו יקנה אדם שלמות התדבקות גמור עם ה', ושם אין מסך הבדל רוחות הטמאות וכדומה, ואשר יבקש להידבק בה' היה צריך לעלות לארץ ישראל. ועל זה היה יוסף חומד, לשוב לארצו ארץ חיים ולקנות שם שלמות גמור, להיות כסא ומרכבה של ה' ככל אבותיו. וכל האבות זכו למעלה נשגבה כזו מחמת זכות ארץ ישראל."

הרמב"ן אף אומר (ויקרא י"ח, כ"ה), שהייתה הו"א שכאשר עם ישראל יהיה בגלות הוא יפטר אפילו ממצוות המוטלות על הגוף כדוגמת תפילין, משום שגם המצוות המוטלות על גוף האדם, עיקר קיומן הוא בארץ ישראל, "כי עיקר כל המצוות, ליושבים בארץ ה'". והסיבה שאליבא דאמת חייבים בקיום המצוות גם בחו"ל היא, כדי שלא יהיו המצוות חדשים עבור ישראל כשישובו מהגלות לארץ הקודש.

פורקי העול מטמאים את ארץ הקודש

מאידך, ישנם טועים, שהפליגו במעלתם של פורקי עול תורה וח"ל אשר גרים בארץ ישראל ועוסקים בבניינה, על סמך דברי

הגר"א כותב באגרתו: "ארץ ישראל נקראת ארץ חמדה, שהיא חמדת השי"ת, וכל העליונים והתחתונים תשוקתם אליה, והיא חמדת כל ישראל, שהכל מצפים לראותה."

נאמר בתהילים (פ' נ"ה ז'): "ואמר מי ייתן לי אבר כיונה אעופה ואשכנה". הנה ארחיק נדד אליו במדבר סלה". אומר המדרש רבה (לך לך פרשה ל"ט): "מוטב ללון במדבריות של ארץ ישראל, ולא ללון

הגמרא בכתובות (דף קי"א): "ר' אלעזר אומר כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עוון". וכן מובא ברמב"ם הלכות מלכים (פרק ה' הלכה י"א): "אמרו חכמים, כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין."

ומוסיף הפני יהושע: "ומכל שכן במי שהוא מבעט בה ומזלזל בקדושת הארץ לילך אחר יצרו הרע... אדרבה, עליו נאמר: "ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה". ומפני כך מצינו כשגברו עונות אבותינו גלינו מארצנו ושמם בית מקדשינו."

לפני שנבאר את גודל טעותם, יש להקדים תמיהה מתבקשת: אם אמנם אין עוון בידיהם של הדרים בארץ ישראל, ואם עוונותיהם של השוכנים בארץ ישראל מחולים, מדוע מפני חטאינו גלינו מארצנו ?

ומי שחוטא על סמך ששיבתו בארץ ישראל תכפר, עליו אומר הפני יהושע, שבודאי הוא אינו עדיף מהאומר: "אחטא ויום הכפורים יכפר", שאין יום הכפורים מכפר.

אלא שכבר יסד ה'פני יהושע', שדברי חז"ל אמורים על מי שדו בה לשם מצות ישיבת ארץ ישראל, שהיא מקום קדוש, כדי שתגן עליו זכות ארץ ישראל שלא יבא לידי חטא, שאז אם לפעמים בא לידו חטא, או עוון, שהוא מזיד, על ידי שתקף עליו יצרו, מ"מ מסתמא גורם לו זכות ישיבה בארץ ישראל שלא לן זעבירה בידו, ואחר שחטא ומוצא עצמו במקום קדוש, ודאי תוהה הוא על הראשונות ושב מדרכיו, מה שאין כן מי שדו בארץ ישראל בדרך מקרה,

כלומר: זכות קדושת ארץ ישראל מגינה מפני החטא, על אותם שגרים בארץ הקודש לשם קיום מצות ישיבת ארץ ישראל, כדי שתגן עליו קדושת הארץ שלא יבוא לידי חטא. אבל אותם שמבעטים

ממה שהוא היה בחוץ לארץ, וידע כי בבית המלך הוא יושב."

הגר"א כותב באגרתו: "ובפרט אם נזכה לבוא לארץ ישראל, כי שם צריך לילך מאד בדרכי ה'."

לשמוח ולהודות לקב"ה על שזכינו לדור בארץ הקודש

כתב החרדים: "אם כן צריך היושב בארץ ישראל להיות שמח תדיר במצוותו התדירה ואהבתו אותה."

בנוסף לשמחה, עלינו להודות לקב"ה על הזכות שהעניק לנו לחיות וללמוד תורה בארץ הקודש - זכות, שכידוע, נתאון לה גדולי הדורות.

"אין תורה כתורת ארץ ישראל". הרב דסלר זצ"ל אמו, שלאחר עלייתו לארץ ישראל הוא זכה להבין בזמן קצר סוגיות שבחו"ל לקחו לו זמן ממושך הרבה יותר.

בקדושת הארץ, לא זו בלבד שהארץ אינה מגינה עליהם, אלא אדרבה, במקום לבנות את הארץ הם גורמים במעשיהם לכך שעם ישראל יגלה מארצו.

ולשון הרשב"ם (דברים י"א י'): "הארץ הזאת טובה מכל הארצות לשומרי מצוותיו, ורעה מכל הארצות - ללא שומרם."

[אגב, עניין זה הוא דוגמא מאלפת, עד כמה קרובים אל הטעות אותם שמפליגים בבניית "יסודות גדולים" על סמך מאמרי חז"ל סתומים, ואינם מבינים שמאמרי חז"ל רבים נאמרו באופן שפירושם אינו גלוי כל הצורך. הכלל הנכון בזה, שאם פשטות המאמר אינו מתאים עם המקובל בידנו, עלול מאד להיות שהדברים אינם כפשוטם, ופירושם הוא עניין לגדולי עולם אשר בקיאים בכל התורה כולה. ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול].

ה'חרדים' כותב, "שכל היושב בארץ ישראל צריך להיות ירא שמים כפלי כפלים

מצוה ללכת לא"י איני יודע אלא כמו שמפורש בסוף מסכת כתובות ואם מוחלין לו כל עונותיו מפורש במסכת כתובות ובלבד שיהא פרוש מכאן והלאה ויזהר מכל מיני עון ויקיים כל מצות הנוהגות בה, שאם יחטא במ יענש יותר על העבירות שיחטא שם מבחוצה לארץ כי ה' אלהיך דורש אותה תמיד ועיני ה' בה והשגחתו בה תמיד ואינו דומה המורד במלכות בפלטין למורד חוץ לפלטין. והיינו ארץ אוכלת יושביה. וכן נמי ולא תקיא הארץ לפי שהיא מקיאה עוברי עבירה. והיינו דכתיב ושממו עליה אויביכם דאפילו העכו"ם שבה אינם מצליחים מחמת שהם עוברי עבירה. ועל כן ארץ ישראל עכשיו שוממה היא ואין בה עיר מוקפת חומה ומיושבת כמו בשאר ארצות. ואותם שהולכים לשם ורוצים לנהוג בה קלות ראש ובפחזותם להתקוטט שם קורא אני עליהם ותבואו ותטמאו את ארצי ומי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, אבל מי שהולך לשם לשם שמים להתנהג בקדושה ובטהרה אין קץ לשכרו ובלבד

וכשאומרים בברכת המזון: "נודה לך... על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה", יש לכוון על זכות זו.

ושמעתי מאחד הגדולים, שחשוב להבהיר שהמאבק של גדולי התורה בציונות ובהשקפות לאומיות הסותרות את דעת התורה, אסור שיגרע כי הוא זה מאהבתנו את הארץ הקדושה ומהכרת גודל מעלת הישיבה בה. ואסור בשום אופן להשלים עם טשטוש מושגים בעניין זה.

ואדרבה, עלינו לדעת שכשם שאברהם אבינו נזקק לעלות לארץ ישראל בכדי להגיע לתיקונו, כך גם אנחנו יכולים לזכות לאין ערוך יותר, בארץ הקודש. ולכן גם אם מזדמנת סיבה ליסוע לחו"ל (אפילו אם מבחינה הלכתית יש היתר), צריך לקחת בחשבון גם את השיקול שבכל יציאה מארץ הקודש ישנו הפסד ממשי, ואשרי מי שאינו נזקק לצאת לארץ העמים.

על פי האמור לעיל פוסק התשב"ץ (תשב"ץ קטן סימן תקנ"ט) 'וששאלת עיקר

שיהיה ניזון ומתפרנס ומתרחם מבית אביו לצרכיו, וכשיוצא מארצו וכו' חסר לכולן, ולזה אמר אליו ה' כנגד מארצך אני אעשה לך הרבה אוהבים ממך מיוצאי חלצִיך. וכנגד חסרון התועלת של בני המשפחה כנזכר ואברכך ואגדלה שמך, וכנגד חסרון המועיל מבית אביך והיה ברכה'

ומבואר שהבטיחו ה' שלא יחסר לו כל טוב לכן הלך בלי כלום וה' נתן חינו והלוו לו כמו שראינו באחשוורוש שמעיקרא שנא ישראל יותר מהמן ולבסוף אמר 'ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם' והקשה ביערות דבש להיכן נעלמה שנאתו של אחשוורוש עד כדי כך שכתבו "כטוב בעיניכם".

אלא הביאור בזה שרואים מכאן שלב מלכים ושרים ביד ה' בלי שום הסבר טבעי.

וכן בעניין מה שהקב"ה ביקש שעם ישראל יבקשו מהמצרים שישאלו להם כלי כסף וכלי זהב ראיתי מבארים שהקב"ה רצה להחדיר בהם אמונה

שיוכל להתפרנס שם, דכל דסליק אדעתא למידר כדאיתא בפרק האיש מקדש'.

וילך למסעיו (יג ג) בחזרתו פרע הקפותיו. (רש"י). וצ"ב, כיצד יצא אברהם אבינו לדרכו בלי ממון ובלי צידה, עד שיהיה זקוק להלוואות והקפות? ועוד, מי זה היה מוכן להלוות ולהקיף לו לנודד זר? (הה"ק ר"י צצ"ל מקאזמיר הו"ד במעינה של תורה)

אלא אברהם מגודל בטחונו בה' הלך בלי מאומה שהרי ה' הבטיחו 'והיה ברכה' וכמו שפירש רבינו האור החיים (יב ב) 'להיות שצוה לו ג' קבע לו כנגדם ג', ואעשך וגו' כנגד לך לך מארצך, ואברכך ואגדלה שמך כנגד וממולדתך, והיה ברכה כנגד ומבית אביך. שתמצא כי בהיות האדם בארצו תוך משפחתו ובית אביו ישנו בג' דברים, הא' שיש לו הרבה מכירים וריעים ואוהבים. ב' שבני משפחתו תפארוהו וכבוד והדר תעטרנהו כדרך כל משפחה לבני משפחתם. ג'

מתעקש ואילו אצל המצרים למרות שהרי מנהגו של עולם אדם שניזוק מחבירו שומר ממנו מרחק אפי' שניזוק רק בדבר קטן על אחת כמה וכמה המצרים שניזוקו מעמ"י עד שאמרו לפרעה הטרם תדע כי אבדה מצרים ואפ"ה הקב"ה נתן את חינם בעיני מצרים והוציא מהם כלי כסף וכלי זהב שזה דברים יקרים שבדרך כלל אדם לא משאיל גם לקרוביו ואת זה הקב"ה עשה בכדי להראות בחוש שהכל ממנו יתברך (עפ"י שפתי חיים להגר"ח פרילינדר מועדים).

וכתב על זה רבינו החיד"א פירש"י פרע הקפותיו. ומקשים דמי פתי ילוה לאורח העובר מעיר לעיר שאינו מכיר. ואעיקר' אאבינו עליו השלום איך יצא לדרך בלא מעות. ונראה שהיו מעותיו מצומצמים ופרע ערך עני באושפיזות. ובחזרתו פרע לכל א' ההפרש שיש בין ערך עני לערך עשיר:

למה לא מל אברהם קודם לכן – כדי לתת פתחון פה לגרים

למה אברהם אבינו ע"ה לא מל את עצמו קודם שנצטוו והלא האבות קיימו את כל התורה כולה אף קודם מתן תורה וכדכתיב (בראשית כ) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חוקותי

ובטחון להראות שהכל מאיתו יתברך שהרי מנהגו של עולם אדם שניזוק מחבירו שומר ממנו מרחק אפי' שניזוק רק בדבר קטן על אחת כמה וכמה המצרים שניזוקו מעמ"י עד שאמרו לפרעה הטרם תדע כי אבדה מצרים ואפ"ה הקב"ה נתן את חינם בעיני מצרים והוציא מהם כלי כסף וכלי זהב שזה דברים יקרים שבדרך כלל אדם לא משאיל גם לקרוביו ואת זה הקב"ה עשה בכדי להראות בחוש שהכל ממנו יתברך (עפ"י שפתי חיים להגר"ח פרילינדר מועדים).

ויש להוסיף בזה על פי מה שכתוב ברש"י בשמות י כב וז"ל 'ועוד, שחיפשו ישראל וראו את כליהם, וכשיצאו והיו שואלים מהן והיו אומרים אין בידינו כלום, אומר לו, אני ראיתיו בביתך ובמקום פלוני הוא'. ובנוהג שבעולם אם אדם מבקשים ממנו צדקה והוא מתחמק ואומר שאין לו כסף והעני אומר לו שראה שיש אצלנו כסף ושלא ישקר הוא רוגז עליו שהרי תבין שאני מתחמק ממך ולמה אתה

במצרים ואחד במדבר, שנאמר (יהושע ה, ה): כי מלים היו כל העם היצאים וגו', וימול בן ארבעים ושמונה שנה כשהכיר את בוראו, אלא שלא לנעול דלת בפני הגרים. ואם תאמר היה לו למול בן שמנים וחמשה שנה, בשעה שנדבר עמו בין הבתרים. אלא כדי שיצא יצחק מטפה קדושה. וימול בן שמונים וששה שנים בשעה שנולד ישמעאל."

יש בדברי המדרש הזה חיזוק ויסוד נפלא לחיים שכשבא הזמן הנכון מיד מגיע הישועה ולא מתמהמהת וכן אדם שרוצה להצליח כשיגיע הזמן שנגזר שיצליח מיד הוא יצליח.

וכמו שכתב הרב משה אהרן שטרן זצ"ל המשגיח דקמניץ בספרו בספר בית מנוחה (עמ' ח), אנו רואים שבימים ספורים נגמר השידוך, היה יכול להמתין מספר שנים עם כלום, וברגע הנכון הדבר רץ כמטחוויו קשת, כמו שאמר החפץ חיים כשהגיע זמן ישועת יוסף, הרי נאמר ויריצוהו מן הבור, רגע אחת לא השתהה

ותורתו! ואמרו רבותינו במסכת יומא (כח ע"ב) אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה. אמר רבא ואיתימא רב אשי קיים אברהם אבינו אפי' עירובי תבשילין שנאמר תורתו, אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה. וכן איתא בסוף מסכת קידושין (פ"ב ע"א) וזה לשונם מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה, עד שלא ניתנה, שנאמר 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצותי חוקותי ותורותיו'

אלא מפני שהברית מילה היא באה לסמל את הקשר בין שני צדדים, בין עמ"י להקב"ה. ואי אפשר לעשות קשר בלי שה' ציוה, כי קשר נוצר רק מהסכמה שני צדדים.

ועוד מבואר במדרש (ב"ר מו ב) 'לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים (קהלת ג, א), זמן היה לו לאברהם אימתי שנתנה לו מילה, שנאמר (בראשית יז, כו): בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו. זמן היה להם לבניו שנמולו שתי פעמים, אחד

והביא מעשה באחד מן החופות שהיה בירושלים עיה"ק, השתתף גם מרן הגרי"ז הלוי מבריסק צזוק"ל, וכשהביאו את החתן והכלה לחופה, נודע שהחתן שכח את הטבעת בבית, והיו שרצו להקנות טבעת מאשה אחרת לחתן, אך מרן הרב מבריסק

יותר מן הקצוב, וכן בזמן גאולת ישראל ממצרים, לאחר ארבע מאות ושלושים שנה, ויהי בעצם היום הזה יצאו בני ישראל ממצרים, ופירש רש"י כשהגיע זמן הקץ לא עכבם המקום כהרף עין.¹

לכן, קפיצת הדרך שהיתה לשבטים, לא היה בה דבר חריג ויוצא דופן, וחז"ל לא ראו צורך לציין זאת. כאמור, מטרת קפיצת הדרך היתה להקל על צער יעקב אביהם, כפי שאומרת התורה כי בבואם לארץ כנען אל יעקב אבינו – "וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותרועו חיות יעקב אביהם" (שם מה, כז). מבאר רש"י: "שרתה עליו שכינה שפירשה ממנו". מאז מכירת יוסף, במשך עשרים ושתיים שנה, הסתלקה השכינה מיעקב אבינו. כמובן שאין מדובר בהסתלקות מוחלטת, כי הרי יעקב אבינו כל מהותו הוא מרכבה לשכינה. אבל השראת השכינה בשמחה, עד שכל דבר אצלו בהיר, חסרה לו כל אותן שנים, בגלל שהיה באבל גדול על יוסף.

מעתה מובן מה 'בוער' ליוסף לזרזם לעלות אל אביהם. ידע יוסף שעם מכירתו הסתלקה שכינה מיעקב, ורצה שתשרה עליו השכינה מהר ככל האפשר, כדי שהשכינה כביכול לא תצטרך להמתין, בזמן שהצדיק יושב ומתאבל. אומר להם יוסף: "אל תרגזו בדרך" (שם, כד). אל תתעסקו בשום דבר אחר, רק מהרו להגיע לאבא, כדי שהשכינה תשוב ותשרה עליו.

צריכים אנו לדעת, כי כאשר שורה השכינה על הסבא קדישא, יעקב אבינו - הכל מסתדר. אהבה ואחוה, שלום ורעות שוררים בין האחים, אין פחד מהגויים. אין כל סיבה לדאגה. כך אנו מברכים זוג שמתחתן: שתשרה השכינה במעונכם. כי כאשר שורה השכינה - יש שמחה ואושר בבית. **הרב אלבז**

האור לחיים ויגש

¹ 'ויעלו ממצרים ויבואו ארץ כנען אל יעקב אביהם' (בראשית מה כה). לא נאמר 'ויעלו ממצרים וילכו ויבואו ארץ כנען', אלא "ויעלו... ויבואו", משמע שהגיעו לארץ כנען מיד, ללא כל שהות של הליכה בדרך. בפסוק זה נרמז - אומר הש"ך בביאורו על התורה - שלאחר שהלכו אחי יוסף, הוא התפלל עליהם שתקפוץ להם הדרך, כדי להקל ככל האפשר מצער יעקב אבינו. לכן זירזם באומרו "מהרו ועלו אל אבי" (שם, ט) וכך היה שבאו לארץ כנען מיד. ממשיך הש"ך ואומר: "ואל תתמה [שכך אירע להם], כי אם לעבד אליעזר קפצה הארץ, קל וחומר לעשרה שבטי י-ה". כאשר שלח אברהם אבינו את אליעזר למצוא אישה ליצחק בנו, מספר אליעזר לבתואל ולבן (שם כד, מב): "ואבוא הים אל העין", ופירש רש"י: "היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ". אליעזר הראה להם את השטר שקיבל מאברהם אבינו, ובו נתן מתנות ליצחק, ותאריך השטר היה באותו היום בו הגיע לחרן, ובכך הוכיח להם שקפצה לו הדרך.

גם כאן, כאשר יצאו אחי יוסף ממצרים לעבר ארץ כנען אל יעקב אביהם, קפצה להם הדרך ובאותו יום עצמו הגיעו ממצרים אל בית אביהם יעקב. ומדוע לא האריכו בכך רבותינו? - כי אין בכך כל חידוש ודבר יוצא דופן. אצל השבטים, היתה כל הזמן הנהגה ניסית!

בחז"ל מובא שכאשר הרגו שמעון ולוי את אנשי שבט בנימין, הכל בני שלוש עשרה. זו היתה דרשת הבר-מצוה שלהם... האין זו הנהגה ניסית?

למעשה פרשת לך לך

האם הדרך גורמת לפרסום

כתוב במדרש (ב) ויאמר ה' אל אברם (בראשית יב, א), רבי ברכיה פתח (שיר השירים א, ג): לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, אמר רבי ברכיה למה היה אברהם אבינו דומה, לצלוחית של אפופילסימון מקפת צמיד פתיל, ומנחת בזוית, ולא היה ריחו נודף, כיון שהיתה מטלטלת היה ריחו נודף. כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו טלטל עצמך ממקום למקום ושמך מתגדל בעולם.

וצ"ב וכי יד ה' תקצר מלפרסם את אברהם גם בעודו יושב במקומו ולא עוד אלא שרש"י מביא זז"ל 'ואעשך לגוי גדול. לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים, ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון, וממעטת את השם, לכך הוזקק לשלשה ברכות הללו, שהבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם'. הרי שהדרך אינה גורמת שיהיה ריחו נודף אלא בדיוק הפוך היא ממעטת את השם. אלא האדם צריך לעשות השתדלות ועי"כ ה' יגדל אותו.

לא הסכים לזה (אולי חשש שאין כאן סמיכות דעת גמורה) והיה מתח בזמן זה, וציווה הרב מבריסק לקחת מונית ולהביא הטבעת מהבית, לאחר רבע שעה הגיע הטבעת, בזמן שהחתן אמר הרי את מקודשת לי, נפל הטבעת על הריצפה, וזה הוסיף מתח גדול, והיה בין הקהל ששוחחו ביניהם שאין כאן סימן טוב, שכחו הטבעת... הטבעת נפלה... אמר מרן הרב מבריסק, כנראה שלא הגיע השעה הטובה, צריך לקחת עוד כמה דקות... ועכשיו לאחר שהרימו הטבעת מהריצפה, הגיעה כבר השעה הטובה... ולמה חוששים שאין זה סימנא סבא, הרי עכשיו בדקה זו הגיעה השעה טובה.

ולמרות שמילה מאוסה ובתוספות במסכת שבת שבת משמע שאפילו לעכב בשבת להביא בשינוי אסור

המלך יפ"ך, ליפותך בעולם, (תהלים מה, יב): והשתחוי לו, הוי ויאמר ה' אל אברם'.

כשר' יצחק מציין את הסיבה שה' אמר רק לאברהם, לך לך מארצך הוא מציין לפסוקים בתהלים 'שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך, ויתאו המלך יפ"ך כי הוא אדניך והשתחוי לו' שמבואר בהם שצריך לשמוע ולא רק שמיעה רגילה אלא גם להטות את האוזן ולשכוח את בית אביך – ורק אחרי שאדם מוכן להקריב את הרגלי בית הוריו בשביל ה', אז הוא זוכה לס"ד עצומה שה' כביכול יתאוה ליופ"ך

ור' יצחק מציין משל 'משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני הוא בעל העולם'.

וצ"ב מה חידש במשל שלא ידענו קודם?

ועוד מה שה' יגדל את שמו זה בזכות הנסיונות והשמיעה בקול ה' למרות שנראה אחרת שיתמעט לו השם ואז הוא יתפרסם, אבל בלעדי זה האדם לא יתקדם.

למה רק על אברהם אבינו הציץ בעל הבירה – כי הוא התבונן ורצה לשמוע

למה רק על אברהם אבינו הציץ בעל הבירה ולא על שאר האנשים?. אלא מבואר במדרש (ב"ר לט א) 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' (בראשית יב, א), רבי יצחק פתח (תהלים מה, יא): **שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך**, אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני הוא בעל העולם. (תהלים מה, יב): ויתאו המלך יפ"ך כי הוא אדניך. ויתאו

אלא בא ר' יצחק להמחיש לנו כיצד יתכן שאדם יאמר שאין מנהיג לבירה, כי איננו מתעניין כלל כמו במשל אדם שעובר ובדרך כלל לא מענין אותו מי מנהיג את בית זה כך גם האדם חי בעולמו ובלי התבוננות אינינו מספיק לחשוב שיש מנהיג לעולם וכמו שמבאר המס"י (פרק ב) את רעת מי שאיננו מתבונן כלל וז"ל 'ואולם הנה זאת באמת אחת מתחבולות היצר הרע וערמתו להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא ישאר להם ריוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים, כי יודע הוא שאלולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להנחם ממעשיהם, והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי. והרי זו מעין עצת פרעה הרשע שאמר (שמות ה, ט) תכבד העבודה על האנשים וגו', שהיה מתכוין שלא להניח להם ריוח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות בכח התמדת העבודה הבלתי מפסקת כן היא

עצת היצר הרע ממש על בני האדם, כי איש מלחמה הוא ומלמד בערמימות, ואי אפשר למלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה'.
 וזה היתה חכמתו של אברהם אבינו שהיה מתעניין ובנוסף רוצה לשמוע ועד כמה מי שלא רוצה לשמוע מסוכן, מצינו בהקדמת הרמ"מ לביאור הגר"א על אבות כתב וז"ל, אספרה אל חוק דבר אחד אשר שמעתי מפיו הק' כאשר ישבתי לפניו ונתגלגל לפניו הענין של החכם אריסטו. ואמר רבינו הגאון שוודאי הוא שהיה אריסטו כופר מהתחלה ועד הסוף, שאילו בא לפני הייתי מראה לו סיבוב החמה והלבה עם כוכביהם מאירים על השולחן כאשר יאיר ברקיע. השיב אמריו לי, מה התמהון הזה, ע"י שם אחד הייתי עושה כל זה, והגאונים שאחר זמן הגמרא ידעוהו גם כן. ע"כ.

ומצד שני נראה עד כמה גדול כוחה של שמיעה, שמצינו ביתרו שלא היה ע"ז שלא ראה ועבד, ובא ועבד את ה'. כמו שכתוב

למעשה פרשת לך לך

'וישמע יתרו' (שמות יח א) והביא רש"י מהגמ' (זבחים קטו) 'מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק'. עד כדי כך גדול כוחה של השמיעה שגרמה לו לעזוב את משפחתו וממיר את בית אבא שבו ישב. וצ"ב שהרי כולם שמעו את קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. וכמ"ש שמעו עמים ירגזון וגו'. ולמה הם לא שבו בתשובה

מעשה באדם שהיה לו 17.000 נפש ועלה למגדלי עזריאלי תוך כדי שהוא עולה במדרגות ומציץ, קומה 18, 19, 20. הכל מאוכלס ויפה. הוא מגיע לקומה העליונה יותר, שם דליל יותר, ופחות מפואר. עד שהוא מגיע לקומת הגג, ושם הכל עדיין מוזנח. אין טיח. לא סיימו את עבודות החשמל. הרבה אבנים וצינורות. ישנה שם דלת פלדה, שהוא פותח אותה ונכנס. הוא מביט הנה והנה, מסייר בקומה בחדריה ומבואותיה ולפתע הדלת נטרקת. הוא מנסה לפותחה. שומכלום. ננעלה. הוא דוחף, בועט, מזיז. הבל ורעות רוח. תקוע לו בקומה ה- 40 בלי פלאפון, עם שטרות גדולים בכיס, שעה ארוכה הוא מחפש רעיון להיחלץ. הוא ניגש

אלא שהם אעפ"י ששמעו - נשארו על מקומם בשטותם וברשעותם והוא שמע ובא. הסיבה לכך שלא באו, הסביר מו"ר הג"ר אליהו לופיאן זצ"ל בספרו לב אליהו שהרשעים הם ברשות לבם ולכן אע"פ ששומעים היטב, מ"מ הלב נתון בתאוותיו ואינו מרגיש כלל. אבל על יתרו אמרו חז"ל (מכילתא יתרו א) 'שלא הניח ע"ז שבעולם שלא עבד אותה ואח"כ נתגייר'. משמע שהיתה בו מידה גדולה של בקשת האמת, ועבד ע"ז אחת וראה שאין בה כלום והשליכה מלפניו, וכן השניה וכן השלישית וכו'. וכיון שביקש את האמת, עזר לו הקב"ה למצוא אותה, אבל שאר כל

וכמעט בכה. "אני עוד עלול למות פה מרעב וגם הלך כל הכסף שאני צריך להחזיר לחונקים ולשלטונות..." הרהר בעצבות. ולפתע נצנץ עוד רעיון במוחו. הוא הרים כמה אבני חצץ והטיחם ארצה. אחת פגעה בראשו של עובר אורח. הלה אחז בראשו הפצוע הרים עיניו, והפליט קללה עסיסית. שולץ החליט להמשיך ביידוי האבנים מטח אחר מטח. מהר מאד הרבה עיניים תמהות ופיות מחרפים ומגדפים התגודדו סמוך לכניסה לבניין. כולם הצביעו כלפי מעלה ואמרו "יש שם מטורף רשע בקומת הגג שזורק אבנים. צריך לעצור אותו לפני שיתחיל להטיח בלוקים ויהרוג בן אדם".

צוות טכנאי התחזוקה בלווי שוטר פרצו לקומת הגג, רצו לעברו של שלומקו שולץ הסתערו עליו בכמה חבטות עסיסיות וקשרו ידיו באזיקים. שולץ בכה בדמעות והסביר לשוטר את פשר ידוי האבנים. "אני לא מטורף. פשוט נקלעתי לצרה.

למעקה המרפסת וצועק "אני תקוע כאן, קיראו לטכנאי שייחלץ אותי". העוברים ושבים למטה נראים כמו חגבים. לא שומעים לא רואים. לפתע נצנץ רעיון במוחו. הוא שלף השטרות, הוציא שטר בן 100 שו זרקו מטה, ועקב אחריו. השטר נחת. חייל בבגדי זית התכופף, הרים והכניסו לכיס. זרק עוד שתי שטרות. סבתא עם עגלת תינוק הרימה אחד, ואיש עסקים עם תיק ג'ימס בונד הרים את השני. אף לא אחד הרים עיניו השמימה. הוא זרק עוד 10 שטרות שנאספו. העוברים והשבים אספום, אך לא הרימו עיניים למעלה לראות מי דואג לרפדם בממון. בייאושו כי רב החליט שלומקו שולץ לזרוק את כל השטרות למטה, אולי אם יבחינו במטר הכסף, יזקוף מישהו ראשו וישלח לו ישועה. לא מיניה ולא מיקצתיה. עשרות השטרות האדומים פוזרו לכל עבר ונאספו בשמחה ע"י ילדים, נערות, קשישים וחיילים, ואלה המשיכו לנוע מבוססים ומאושרים הלאה, מבלי להציץ אל על... שולץ היה מיואש,

לביתו "תודה על ההצלחות של העבר, ותודה על אבני החץ שבהווה, אני מכיר את מקומי בעולם".

זרקתי 17,000 ש"ח בשטרות ואף אחד לא הביט לעברי. זרקתי אבנים ונחלצתי!..."

למה רק על אברהם אבינו הציץ בעל הבירה – כי הוא התבונן ורצה לשמוע ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יב,א)

צ"ב למה רק על אברהם אבינו הציץ בעל הבירה ולא על שאר האנשים? אלא מבואר במדרש (ב"ר לט א) 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' (בראשית יב, א), רבי יצחק פתח (תהלים מה, יא): שמעי בת, וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך, אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם, אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני

"תשמע טוב מר לוי, השוטר האמין לו ושיחרר אותו. שולץ ירד עמם במעלית שקט ונעלב. בלובי הבניין הוא חיפש כורסא, התיישב עגום ומרוסק ועשה חשבון נפש. "אני אומנם חילוני, אבל תכל"ס, יש אלוקים בשמים. כאשר האלוקים נתן לי המון כסף לא הסתכלתי לעברו, לא הרמתי עיניים לשמיים. אספתי, והמשכתי הלאה, בלי להגיד תודה. וגם שנפלתי מטה, והאלוקים זרק עלי אבנים, עדיין הייתי רחוק מלהבין מי זורק עלי אבנים, אבל האבן האחרונה שיידה בי, והשאיר אותי על גג הבניין מושפל וזנוח, עוררה אותי. שלומקו שולץ, תביט למעלה זה האבא שבשמים, שעורר אותך על ידי אבנים-יסורים, זה הוא ורק הוא." שולץ ישב ובכה על הכורסא ושיחרז בדמיונו את הצלחותיו המסעירות ונפילתו הכואבת. "ריבוננו של עולם" הרהר בדרכו

הוא בעל העולם. (תהלים מה, יב): ויתאו המלך יפוך כי הוא אדניך. ויתאו המלך יפוך, ליפותך בעולם, (תהלים מה, יב): והשתחוי לו, הוי ויאמר ה' אל אברם'.

וצ"ב מה חידש במשל שלא ידענו קודם?

אלא בא ר' יצחק להמחיש לנו כיצד יתכן שאדם יאמר שאין מנהיג לבירה, אלא מפני שאינו מתבונן כלל, כמו במשל אדם שעובר ליד בירה ואינו מתבונן מי מנהיג את בית זה. כך אם האדם חי בעולמו ובלי התבוננות, הוא לא חושב שיש מנהיג לעולם. וכמו שמבאר המס"י (פרק ב) את רעת מי שאינו מתבונן כלל וז"ל 'ואולם הנה זאת באמת אחת מתחבולות היצר הרע וערמתו להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא ישאר להם ריוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים, כי יודע הוא שאלולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להנחם ממעשיהם, והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי. והרי זו מעין עצת פרעה הרשע שאמר (שמות ה, ט) תכבד

כשר' יצחק מציין את הסיבה שרק לאברהם ה' אמר, לך לך מארצך הוא מציין לפסוקים בתהילים 'שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך, ויתאו המלך יפוך כי הוא אדניך והשתחוי לו' שמבואר בהם שצריך לשמוע, ולא רק שמיעה רגילה אלא גם להטות את האוזן, דהינו שמיעה שתוכל להביא אפילו למסקנות קשות ומחייבות כגון 'לשכוח את בית אביך' – ורק אחרי שאדם מוכן להקריב את הרגלי בית הוריו בשביל ה', אז הוא זוכה לס"ד עצומה שה' כביכול יתאוה ליופוך.

ור' יצחק ממחיש את זה במשל 'משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה

העבודה על האנשים וגו', שהיה מתכוין שלא להניח להם ריוח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות בכח התמדת העבודה הבלתי מפסקת כן היא עצת היצר הרע ממש על בני האדם, כי איש מלחמה הוא ומלמד בערמימות, ואי אפשר למלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה'. וזה היתה חכמתו של אברהם אבינו שהיה מתעניין ובנוסף רוצה לשמוע.

ומצד שני נראה עד כמה גדול כוחה של שמיעה, שמצינו ביתרו שלא היה ע"ז שלא ראה ועבד, ובא ועבד את ה'. כמו שכתוב 'וישמע יתרו' (שמות יח א) והביא רש"י מהגמ' (זבחים קטו) 'מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק'. עד כדי כך גדול כוחה של השמיעה שגרמה לו לעזוב את משפחתו וממיר את בית אבא שבו ישב. וצ"ב שהרי כולם שמעו את קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. וכמ"ש שמעו עמים ירגזון וגו'. ולמה הם לא שבו בתשובה

אלא שהם אעפ"י ששמעו - נשאר על מקומם בשטותם וברשעותם והוא שמע ובא. הסיבה לכך שלא באו, הסביר מו"ר הג"ר אליהו לופיאן זצ"ל בספרו לב אליהו שהרשעים הם ברשות לבם ולכן אע"פ ששומעים היטב, מ"מ הלב נתון בתאוותיו

לאיזה שפל מי שלא רוצה לשמוע יכול להגיע, מצינו בהקדמת הרמ"מ לביאור הגר"א על אבות כתב וז"ל, אספרה אל חוק דבר אחד אשר שמעתי מפיו הק' כאשר ישבתי לפניו ונתגלגל לפניו הענין של החכם אריסטו. ואמר רבינו הגאון שוודאי הוא שהיה אריסטו כופר מהתחלה ועד הסוף, שאילו בא לפניי הייתי מראה לו סיבוב החמה והלבה עם כוכביהם מאירים על השולחן כאשר יאיר ברקיע. השיב אמריו לי, מה התמהון הזה, ע"י שם אחד

גודל מעלתה של השמיעה

גודל מעלתה של השמיעה

ואינו מרגיש כלל. אבל על יתרו אמרו חז"ל (מכילתא יתרו א) 'שלא הניח ע"ז שבעולם שלא עבד אותה ואח"כ נתגייר'. משמע שהיתה בו מידה גדולה של בקשת האמת, ועבד ע"ז אחת וראה שאין בה כלום והשליכה מלפניו, וכן השניה וכן השלישית וכו'. וכיון שביקש את האמת, עזר לו הקב"ה למצוא אותה, אבל שאר כל העמים שהלכו בתאות לבם לא ביקשו כלל את האמת אלא שקעו בעולם השקר. ואיך ימצאו את האמת? במצב כזה שאדם הולך בשרירות לבו הרע, לא יועיל לו מצב של שמעו עמים ירגזון. (עיי"ש שהאריך עוד בענין)

לכאורה הול"ל ויקחו את לוט בן אחי אברם ואת רכשו. וי"ל לפי שרכושו לא בא לו אלא משום שהי' אחי אברם והלך עמו, כמ"ש רש"י לעיל [י"ג ה'] מי גרם שהיה לו זאת (צאן ובקר) הליכתו עם אברם. ועתה שנסע מאתו ואמר אי אפשר לא באברם ולא באלהיו [רש"י י"ג י"א] ע"כ נענש. ואמר והוא יושב בסדום (ע"ש רש"י) כלומר אף שהוא לא בא במלחמה רק ישב בביתו מ"מ נלקח מצד עונשו:

עוד י"ל כי לכאורה יש לדקדק מה הוצרך לומר כי לוט הוא בן אחי אברם וכי עדיין לא ידענו זאת. וי"ל משום דהרי המלחמה היתה עבור כי סדום מרדה בכדרלעומר, וא"כ אמאי לקחו את לוט ואת רכושו הלא היה גר בארץ ולא מרד בהם מעולם. אבל י"ל משום דגם אמרפל הי' במלחמה, שהפיל את אברם לתוך כבשן האש וגם להרן כמ"ש רש"י סוף פ' נח [פסוק כ"ח], ואף כי הרן נשרף מ"מ אמרפל נטר שנאה לבנו (ומכ"ש לאברהם), וע"כ עתה שמצא אותו לקח אותו בשבי. וז"ש בן אחי אברם,

למה אברהם אבינו נלחם בשביל לוט

אפריון בראשית פרק ג

[יד יב] ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברם וגו':

כלומר עבור זה לקחוהו אף שהוא יושב בסדום ולא עשה אתם מלחמה.

שעשה אברהם אנרגיא בת"ח

אפריון בראשית פרק ג

[יד טו] ויחלק עליהם לילה:

והתיקון לזה היה מה שכולח עבדו חוץ משבט לוי שלמדו תורה כי סוד קיום עם ישראל זה ע"י שהת"ח הם מובדלים ולכן שעשה אברהם אבינו אנגרירא בת"ח הוצרכו בניו לתקן את זה ע"י שיהיה להם רדו שנה שהם לא ישתעבדו בת"ח.

למה דווקא כאן נקרא אברהם העברי

מסירות נפש על האמונה

ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שכן באלני ממרא האמרי אחי אשכל ואחי ענר והם בעלי ברית אברם (י"ד, י"ג)

ובמדרש (בראשית רבה מ"ב, ח'): "ויגד לאברם העברי וכו'. רבי יהודה אומר: כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד."

לכאורה יש לעיין, מדוע דווקא כאן, בשעה בה בישר הפליט לאברהם כי נשבה לוט בן אחיו - מצאה התורה לנכון לכנות את אברהם אבינו בשם אברהם 'העברי', שם אשר הינו בעל משמעות עמוקה כל-כך כפי שלמדים אנו מדברי חז"ל?

פירש"י לפי פשוטו סרס המקרא וכו', ומ"א שנחלק הלילה, ובחצות הראשון נעשה לו נס, וחציו השני נשמר ובא לו לחצות לילה של מצרים. והנה לפי"ז תיבת עליהם לכאורה אינו מדוייק. וי"ל עפ"י הא דאיתא בנדרים ס"פ ארבעה נדרים [ל"ב ע"א], מפני מה נשתעבדו בניו של אברהם במצרים, מפני שעשה אנגרייא בת"ח שנאמר וירק את חניכיו וכו' ע"ש. והנה מצינו לשון על שפירושו בגלל, כמו והקרבתם על הלחם [ויקרא כ"ג י"ח] פי' בגלל הלחם, ולפי"ז י"ל דה"פ וירק את חניכיו וגו', ומשום זה נשתעבדו בניו במצרים, ויחלק עליהם לילה, פי' בגללם הוצרך שיחלק הלילה לחצות לילה של מצרים. עכ"ד

מעין זו! אם גם אנו נתמסר באמונה שלמה לבורא העולם, ונעמוד בעוז על טהרת השקפת התורה גם במקום בו נדרש לשם כך לעמוד כנגד המלעיגים - הרי שנהיה ראויים לשמירה מיוחדת, ולהצלה מכל פגע וצרה!

מעלת אברהם שהתמודד בניסיונות ולא

הרגיש שמגיע לו משהו

מקדש הלוי

אשרי אדם מפחד תמיד אחר

הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד (ט"ו, א')

ופרש"י: "אחר הדברים האלה - כל מקום שנאמר 'אחר' - סמוך, אחרי' - מופלג (ב"ר). אחר הדברים האלה - אחר שנעשה לו נס זה שהרג את המלכים, והיה דואג ואומר שמא קבלתי שכר על כל צדקותי, לכך אמר לו המקום: 'אל תירא אברם אנכי מגן לך' - מן העונש, שלא תענש על כל

ונראה לומר, כי הנה מצינו בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ"ז), כי ה'פליט' אשר בישר לאברהם את הבשורה האמורה - הינו המלאך מיכאל בכבודו ובעצמו אשר נשלח ממרומים בכדי לסייע לצדיק להציל את בן אחיו, ולהזהירו מפני כוונתם של אמרפל וחבריו להלחם כנגדו ולהורגו.

מעתה נראה, שהתורה מדגישה דווקא כאן את העובדה שאברהם אבינו היה אברהם העברי', אשר כל העולם כולו עמד מעבר אחד והוא עמד מן העבר השני, בכדי ללמדנו הכיצד זכה אברהם למדרגה כה גבוהה ולהשגחה כה מיוחדת, עד שמלאך נשלח אליו ממרום!

שכן הסיבה לכך היתה אחת ויחידה: משום שאברהם אבינו היה איתן וחזק בהשקפתו ובאמונתו בקב"ה כנגד כל העולם כולו! זו הסיבה אשר בזכותה הוא זכה להשגחה מיוחדת ושמייםית!

וכמובן, ללמדנו באו הדברים, כי גם אנו יכולים לזכות להשגחה שמייםית נעלה

אותן נפשות שהרגת, ומה שאתה דואג על קבול שכרך - ישכרך הרבה מאוד.".

מכאן, דומה שצריכים אנו ללמוד מהי נקודת המבט בה אנו צריכים להשתמש ביחס למקרי העולם הפוקדים אותנו.

אילו היינו אנו עומדים במקום אברהם אבינו, סביר להניח שתחושותינו היו שונות לחלוטין... אנו היינו מתאוננים על הנסיונות הרבים עמהם צריכים אנו להתמודד, וחשים בכל לב כי מגיע לנו כל הטוב שבעולם! אולם הנה מוצאים אנו, כי תחושתו של אברהם היתה שונה לחלוטין, הפוכה מן הקצה אל הקצה!

לא זו בלבד שאברהם אבינו אינו מרגיש שמגיע לו דבר מה בשל הנסיונות הקשים בהם הוא עמד, ולא זו בלבד שהוא אינו מתאונן ומתלונן, אלא שהוא אף חושש שמא כבר קיבל שכר טוב על כל צדקותו ועל כל עמידתו בנסיונות הקשים, וזאת באשר הצילו הקב"ה ממלחמת המלכים!

הוא חושש שמא מגיע לו עונש - בשל כך שעמד כנגד מבקשי נפשו והרגם ...

אם ננהג כך - אין ספק בכך שהדבר יגרום לנו לחיזוק ניכר בעבודת ה' יתברך, ואנו נעלה עוד ועוד במעלות התורה והיראה!

ויש להוסיף מש"כ בזה בספר

פניני רבנו יחזקאל עמ' כב

ואני ברב חסדך אבא ביתך" ... זכיתי לשמוע פעם מפי רבנו צוק"ל שסיפר בלשון זו: בדרשה אחת בבית הכנסת בלונדון אמרתי להם: הבה נתבונן מה חושבים אתם כאשר באים אתם לבית הכנסת, ומה חשב דוד המלך כאשר בא לבית ה' ? אתם בודאי חושבים שהנכם עושים בזה את הטובה הכי גדולה להקב"ה כשבאים אתם לבית הכנסת, ואילו דוד המלך אמר: ואנאור זו ברב חסדך אבא ביתך', אתה, השי"ת מגדיל חסדך עלי בזה שנותן אתה לי את האפשרות לבוא לבית הכנסת. כך צריך יהודי לחשוב: שזה חסד מיוחד מהשי"ת שיכול הוא לבוא להתפלל וללמוד בבית הכנסת. הנה הייתי היום בביקור בבית החולים כאן בלונדון. הגיעו בעצמכם: כמה עשרות ומאות אנשים רתוקים למטותיהם בלי אפשרות לזוז. כמה היו אנשים אלה מוכנים לתת ולשלם עבור האפשרות שיוכלו לקום ממתנם וללכת אפילו פעם אחת לביהבייב, לתפילת מנחה אחת? והאם אין זה חסד ד' שיכולים אנו לבוא כל

ואני ברב חסדך אבא ביתך" ... זכיתי לשמוע פעם מפי רבנו צוק"ל שסיפר בלשון זו: בדרשה אחת בבית הכנסת בלונדון אמרתי להם: הבה נתבונן מה חושבים אתם כאשר באים אתם לבית הכנסת, ומה חשב דוד המלך כאשר בא לבית ה' ? אתם בודאי חושבים שהנכם עושים בזה את הטובה הכי גדולה להקב"ה כשבאים אתם לבית הכנסת, ואילו דוד המלך אמר: ואנאור זו ברב חסדך אבא ביתך', אתה, השי"ת מגדיל חסדך עלי בזה שנותן אתה לי את האפשרות לבוא לבית הכנסת. כך צריך יהודי לחשוב: שזה חסד מיוחד מהשי"ת שיכול הוא לבוא להתפלל וללמוד בבית הכנסת. הנה הייתי היום בביקור בבית החולים כאן בלונדון. הגיעו בעצמכם: כמה עשרות ומאות אנשים רתוקים למטותיהם בלי אפשרות לזוז. כמה היו אנשים אלה מוכנים לתת ולשלם עבור האפשרות שיוכלו לקום ממתנם וללכת אפילו פעם אחת לביהבייב, לתפילת מנחה אחת? והאם אין זה חסד ד' שיכולים אנו לבוא כל

מקדש הלוי

המזל משתנה על ידי התפילה

ויוצא אתנו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספֵר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך (ט"ו, ה')

ובגמרא (שבת דף קנ"ו, ע"א): "אמר רב יהודה אמר רב: מניין שאין מזל לישראל? שנאמר: ויוצא אותו החוצה. אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, בן ביתי יורש אותי?"; אמר לו: לאו! כי אם אשר יצא ממעיך!"; אמר לפניו: רבונו של עולם, נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן!, אמר ליה: "צא מאיצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל!"

לאברהם אבינו - לשם מה הוא הציב במתכונת זו מלכתחילה? מדוע הציב בתחילה את צדק במערב - ולאחר מכן העבירו למזרח? לכאורה היה פשוט יותר להציבו במזרח מלכתחילה, באופן שלא יעורר את הרושם כביכול עתיד אברהם אבינו למות בלא בנים!

ונראה ליישב על פי דברי הגמרא במסכת ברכות (דף י', ע"א) שם שנינו: "בימים ההם חלה חזקיהו למות, ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה? מת אתה בעולם הזה - ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: 'משום דלא עסקת בפריה ורביה!'. אמר ליה: 'משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו!', אמר ליה: 'בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד - ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד.!'.

"אמר ליה: 'השתא הב לי ברתך, אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך ונפקי מנאי בנין

מאי דעתיך? דקאי צדק במערב? מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח.!"

אם נתבונן בביטוי 'צא מאצטגנינות שלך', נגיע בלי ספק למסקנה כי שזורה בו נימה של ביקורת כלפי אברהם אבינו, על שהסתכל באיצטגנינות וייחס משמעות לדבר המזלות. בפשטות אנו מבינים, כי מאחר ואין מזל לישראל - הרי שאין כל משמעות לאיצטגנינות, ואין מקום להתבונן בה כלל.

אולם גישה זו, נסתרת לכאורה מהמשך דברי הגמרא. הרי מפורש בגמרא, שהקב"ה התייחס באופן עניני לטענתו של אברהם אבינו בדבר מיקום הכוכבים, אלא שהבהיר לו שבידו לשנות את מערכת המזלות כרצונו, והוא ישנה את מיקומו של כוכב צדק כך שתהיה לאברהם אפשרות להוליד ילדים! אם כן איפוא עולה,

זאת ועוד. לכאורה, אם היה בדעתו של הקב"ה לשנות את מסלולם של הכוכבים באופן שלא ירמזו על עתיד של עקרות

השתכנע, ובתקיפות הוא הבהיר כי מקובל בידו שאסור לאדם להתיימשך מן הרחמים לעולם, ואמנם, הגמרא מספרת שחזקיהו התפלל מקירות ליבו עד שנענה וסרה הגזירה מעליו.

ואנו תוהים; וכי מה סבר ישעיהו? האם הוא חשב שלא תועיל לחזקיהו המלך תשובתו ותפילתו? האם בידו לא היתה מקובלת אותה קבלה מבית אבא, על פיה אסור לו לאדם להתיימשך מן הרחמים אפילו חרב חדה מונחת על צווארו? הלא הדבר אינו מסתבר!

ונראה לומר, שאמנם ידע ישעיהו שביכולתו של חזקיהו לבטל את הגזירה בתפילתו, אולם הוא גם ידע שלשם כך תדרש תפילה עמוקה ביותר, מעומק הלב! לפיכך, הוא הבהיר לחזקיהו המלך כי כבר גזירה גזירה, בכדי שתפילתו תהיה מעומק הלב ממש, ואזי יהיה בה כח לקרוע את רוע הגזירה!

דמעלו? אמר ליה: 'כבר נגזרה עליך גזירה!'. אמר ליה: 'בן אמוץ, כלה נבואתך וצא! כך מקובלני מבית אבי אבא: אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם - אל ימנע עצמו מן הרחמים!' וכו'. מיד: ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה', מאי קיר? אמר רבי שמעון בן לקיש: מקירות לבו.

הרי לנו, שהנביא ישעיהו הגיע אל חזקיהו המלך והודיע לו כי נגזרה עליו מיתה מאחר ולא עסק בפריה ורביה. טענתו של חזקיהו כי נמנע מלהוליד ילדים מאחר וידע שיהיו רשעים - לא הועילה לו מאומה, שכן הנביא הבהיר לו שהיה עליו לעשות את המוטל עליו, מבלי להביא בחשבון את תוצאות מעשיו.

בשלב זה, חזקיהו מצידו קיבל את התוכחה וביקש מישעיהו הנביא להשיא לו את בתו בכדי שזכותם המשותפת תסייע לשנות את רוע הגזירה, אולם ישעיהו סירב בטענה שכבר נגזרה גזירה ואי אפשר לשנותה. אולם חזקיהו לא

ומעתה, יכולים אנו לפרש כי הוא הדבר גם באשר לאברהם. הן אמנם בודאי ישנה משמעות לגרמי השמים גם ביחס לישראל, אולם בשונה מאומות העולם אשר הכוכבים מלמדים על המאורעות העתידיים לקרות להם - אצל ישראל תפקידם של המזלות שונה ...

ירידתו של אברהם למצרים מפני הרעב, והלימוד של חז"ל מירידתו

ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה לגור שם כי כבר הרעב בארץ (יב, י)

דעת הרמב"ן, שיציאתו של אברהם מארץ כנען שנצטווה לבוא אליה, וירידתו למצרים מפני הרעב, נחשב עוון לאברהם, לפי שהיה לו לאברהם לסמוך על הקב"ה שיצילוהו מן הרעב אף אם ישאר בארץ כנען, "ועל דבר זה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה. במקום המשפט שמה הרשע והחטא".

אצל ישראל, תפקידם של הכוכבים הינו לעורר אותם לתשובה, כאשר יתוודעו

מראש לסכנות השמימיות המרחפות על ראשם, וידיעה זו - תגרום להם לשוב בתשובה, להתפלל, ולשנות את המזל בכח תפילתם!

לפיכך, אמר הקב"ה לאברהם: "צא מאצטגנינות שלך!", כלומר: אל לך להתייחס אל המזלות כאל גורם מנבא, אלא צריך אתה להתייחס אליהם כגורם מעורר! עליך להבין, כי מבנה המזלות תוכנן כך שיציג כאילו עתיד אתה למות בלא ולד, בכדי שעובדה זו תעורר אותך להתפלל, ובתפילתך - ישתנה המזל! זו

למעשה פרשת לך לך

והנה, הגמ' במס' בבא קמא (דף ס') לומדת מירידתו של אברהם למצרים: "ת"ר רעב בעיר פזר רגלך, שנאמר 'ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה לגור שם וגו'". ולכאורא, לפי הרמב"ן שהירידה למצרים לא הייתה ראויה והיא נחשבה לאברהם לעוון, איך חז"ל לומדים ממעשה שעשה אברהם שלא כהוגן, לעשות כמו שעשה אברהם ולצאת מהעיר ששורר בה רעב?

ואחד אוסר, אחד מחייב והאחר פוטר, אין כאן שקר, המתיר נימוקו עמו, והאוסר נימוקו עמו, המתיר מדמה את היתרו לדין פלוני ומשום כך מסיק להיתר, ולעומתו האוסר מדמה את איסורו לדין אחר ועל כן מסיק לאיסור. הלכך שייך לומר אלו ואלו דברי אלוקים חיים, כי במקרה מסוים נכון טעמו של המתיר, ובמקרה אחר יהיה נכון טעמו של האוסר "שהטעם מתהפך לפי שינוי הדברים, בשינוי מועט."

ונראה לומר, ובהקדם, שהנה שינוי במס' עירובין (יג): "שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה, אלו ואלו דברי אלוקים חיים והלכה כב"ה".

ביאור דבריו: גם כאשר אנו פוסקים שלא כדברי תנא פלוני, אין זאת משום שסבורים אנו שכל דבריו טעות הם, אלא משום שאחד הפרטים שעליהם מתבססת שיטתו אינו מכוון לאמת ביחס למקרה המסוים שדיבר עליו, אך כשישתנה המקרה שינוי מועט ולא יהיה בו את אותו הפרט, שוב יהיה דינו דין אמת.

והדברים צריכים ביאור, כי לכאורא איך יתכן ששתי דעות שסותרות האחת את רעותה יהיו שתיהן דברי אלוקים חיים?

מפרש רש"י (כתובות נז), שכאשר שני חכמים נחלקים בדבר הלכה, אחד מתיר

למעשה פרשת לך לך

התפילה הרצויה - שהקב"ה יעשה למען

רחמיו המרובים

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו,ו) .

פשוטו של מקרא הוא, שאברהם האמין בה', והקב"ה החשיב לאברהם אמונה זו לצדקה .

ברם, הגר"א מפרש זאת באופן שונה. שהנה הגר"א במשלי (כה,טו) מביא את דברי הזוהר על פסוק זה, שהמיוחד באמונתו של אברהם היה, שלא היה חושש שמא יגרמו חטאיו למנוע את קיומה של ההבטחה .

והטעם שאברהם לא חשש שמא יגרום החטא, משום שאברהם האמין שכל מה שנותן לו ה' יתברך הוא צדקה ולא מחמת מעשיו הטובים וזכויותיו, לפיכך לא היה לו לחשוש שמא יגרום החטא .

על פי האמור מפרש הגר"א: "והאמין בה' ולא היה מתירא שמא יגרום החטא, משום ש"ויחשבה לו צדקה", כלומר, משום

שסבר אברהם שצריך לעזוב מקום ששורר בו רעב וללכת למקום שאין בו רעב - סברת אמת היא והלכה כמותו, ומשום כך לומדים חז"ל מהנהגתו של אברהם הלכה למעשה "רעב בעיר פזר רגלך", אכן לעניין ירידתו של אברהם עצמו, היה פרט נוסף שבגללו צריך היה אברהם להמנע מלרדת למצרים, כי הואיל והקב"ה ציווה עליו ללכת לארץ כנען ולדור בה, היה עליו להשאר בה ולבטוח בקב"ה שיצילו מהרעב השורר בארץ כנען, ומשום כך נחשבה ירידתו למצרים לעוון לו .

נמצא שבמה שהכריע אברהם שיש לעזוב עיר ששורר בה רעב - הלכה כמותו, אך במה שהכריע ביחס לעצמו שעליו לעזוב את ארץ כנען ולא לסמוך על הביטחון בה', למרות שנצטווה על ידי הקב"ה לדור בארץ כנען - בזה אין הלכה כמותו .

עכ"ד ולפי"ז יש לבאר את המושג דין אמת לאמיתה וכי יש דין אמת שאינו לאמיתה אלא הכוונה שהוא אמת רק לא במקום זה.

שאברהם החשיב שכל מה שנותן לו ה' ועיין עוד במה שהבאנו להלן (פרק כט, י) הוא צדקה ולא מכח זכויותיו כלל. בשם ספר העיקרים בעניין זה.

וכך גם מפרש הגר"א את מה שאומרים בנשמת "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח" - כלומר, מה שעד הנה עזרת לנו, הוא רחמיך ולא למעננו, ומה שלא עזבת אותנו, הוא חסדיך, ולכן אנו בטוחים ש"אל תטשנו ה' אלוקינו לנצח", כי אילו עזרתך הייתה בזכות מעשינו, היה לנו להתירא שמה יגרום החטא, אבל כאשר הוא למען חסדיך, אין אנו מתייראים כלל כי חסדיך המה קיימים תמיד.

וע"ע מש"כ בזה בלמעשה על אלול

למה לא הקפיד ה' על מה שצחק אברהם

פשר צחוקו של אברהם בשעה שקיבל את בשורת הולדת יצחק

ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד (יז, יז).

"ויפל אברהם על פניו ויצחק" - זה תרגם אונקלוס 'וחדי', לשון שמחה, ושל שרה לשון מחוך, למדת שאברהם האמין ושמח ושרה לא האמינה ולגלגה, וזהו שהקפיד הקב"ה על שרה ולא הקפיד על אברהם" (רש"י). לרש"י היה קשה, מדוע לא הקפיד הקב"ה על צחוקו של אברהם כפי שהקפיד על צחוקה של שרה, ותירץ על פי התרגום, שהלשון "ויצחק" שנאמר אצל אברהם אינו לשון של צחוק (הנובע מזלזול) אלא לשון שמחה.

ואומר הגר"א, שכאשר מתפלל האדם לבוראו, אל יבקש שתתקבל תפילתו בזכות המצוות והחסדים שעשה, כי אז יהיו הרבה מקטרגים, אלא יבקש שהקב"ה יעשה למען רחמיו וחסדיו המרובים, ובזה לא יהיה להם מקום לקטרוג כלל, כי אינו מבקש בזכות מעשיו הטובים.

הגרש"ר הירש זצ"ל מעיר, שלא מצאנו שאחת מהוראות המילה "ויצחק" היא שמחה. הרב הירש עצמו מפרש, שצחוק יכול לנבוע לאו דוקא מלגלוג או משמחה, אלא גם כאשר נתקלים בפתאומיות במחזה המנוגד למצופה, כגון כאשר רואים אדם מבוגר שמחליק לפתע ומשתטח על הקרקע, או למראה זקן הלבוש בבגדי תינוק וכדו' - צחוק שאינו תולדה של לגלוג אלא תגובה ספונטנית למחזה המנוגד לצפוי.

עם ישראל נועד משחר לידתו להנהגה אל-טבעית

מוסיף הרב הירש, שלא בכדי סיבב הקב"ה שיצחק יולד באופן המנוגד לטבע, לאחר שכבר כלתה התקווה האנושית ללידתו - כל זאת כדי להשריש ולהודיע, שכל הוויתו וקיומו של עם ישראל, משחר לידתו ועד אחרית ימיו, מושתתת על אצבע אלוקים, על יסודות אל-טבעיים, המנוגדים בתכלית לכוחות שעל פיהם מתנהלת ההסטוריה של אומות העולם.

הבה נתבונן על ההסטוריה של עם ישראל: הרמב"ם כותב באגרת תימן, שמאז מתן תורה לא היה זמן שלא היה בו אויב שניסה לסתור תורתנו ולהרוס דתנו באחד

הגרש"ר הירש זצ"ל מעיר, שלא מצאנו שאחת מהוראות המילה "ויצחק" היא שמחה.

הרב הירש עצמו מפרש, שצחוק יכול לנבוע לאו דוקא מלגלוג או משמחה, אלא גם כאשר נתקלים בפתאומיות במחזה המנוגד למצופה, כגון כאשר רואים אדם מבוגר שמחליק לפתע ומשתטח על הקרקע, או למראה זקן הלבוש בבגדי תינוק וכדו' - צחוק שאינו תולדה של לגלוג אלא תגובה ספונטנית למחזה המנוגד לצפוי.

אומר הרב הירש, שגם הבשורה ששמע אברהם אבינו מהקב"ה הייתה בניגוד גמור לצפוי: כי הנה שנים כה רבות יחלו אברהם ושרה לצאצא משותף אך לא זכו לכך, ולפתע, כאשר הגיע אברהם לגיל מאה שנה ושרה לגיל תשעים, במצב שחדל להיות לשרה ארח כנשים, התבשר אברהם בבשורה מפתיעה אשר הייתה מנוגדת בתכלית לצפוי, ששרה תלד בן אשר ממנו יהיה ההמשך של כלל ישראל.

משני האופנים: "בכוח הזרוע וכוח החיל, כסיסרא ועמלק, טיטוס, אדריינוס, והרבה כיוצא בהם – זה המין האחד". אופרה "המין השני: נבוני האומות וחכמיהם, כמו, האדומים והפרסים והיונים, ששמו כונתם לסתור את התורה, בטענות שטוענים עליה ובקושיות שמחברים נגדה לסתור אותה, ומגמתם בכל זה, להפר התורה ולמחות עקבותיה".

הגאון ר' חיים מבריסק המחיש את מצב היהודים בגלות, באומרו על דרך החידוד, שגוי שאינו מכה יהודים לא כדאי להעסיקו כפועל, שהרי בודאי שכגוי הוא שונא יהודים ומעוניין להכות בהם, ואת היכולת להכות גם כן יש לו, ואם למרות זאת הוא אינו מכה אין זה אלא מחמת עצלותו, ופועל עצלן בודאי שלא כדאי לשכור...

ולמרות זאת, בעוד שממלכות אדירות נפלו ולא נותר מהם מאומה, עם ישראל, המוקף בשונאים מכל עבר ככבשה בין שבעים זאבים, חי וקיים.

כך גם לעניין קיום התורה בעם ישראל. רבבות רבבות יהודים עמדו במהלך הדורות בפני גזירות הרג, גירוש ושמד, וארצות שהיו מרכזי תורה נותרו חרבות ושוממות. אך תמיד נותרה במקום כלשהו

"נס קיומו של עם ישראל גדול מנסי יציאת מצרים" והנה, על פי דרך הטבע, לא היתה שום סיבה שמזימת הגויים להשמיד את ישראל לא תצלח. שהרי גם ממלכות אדירות כדוגמת אשור, בבל, רומי ופרס, שהיו שליטים על העולם כולו והנחילו את תרבותם לכל העמים, נמחקו במהלך השנים מבימת ההיסטוריה. על אחת כמה וכמה שבאופן טבעי היה צפוי עתיד מעין זה לעם ישראל, אשר מאז היותו לעם עמד מול אויבים אדירים שניסו להכחידו, כדוגמת סנחריב, נבוכדנצר וטיטוס, ועוד יותר החמיר מצבו של העם לאחר שנכבשה הארץ על ידי מלכויות בבל ורומי,

בעולם, פינה שהתורה הייתה קיימת שם, וכל דברי חכמים קיימים... לא שלט בהם ומאותה פינה התפשטה התורה מחדש לעולם כולו.

"חי נפשי, כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו הם אצלי יותר מכל ניסים ונפלאות שעשה ה' יתב' לאבותינו במצרים, ובמדבר, ובארץ ישראל. וכל מה שארך הגלות יותר - נתאמת הנס יותר, ונודע מעשה תוקפו".

הסיבה להתפעלות המיוחדת של החסיד יעב"ץ מנס קיומו של עם ישראל, כי בעוד שניסי יציאת מצרים והמדבר התמשכו על פני כארבעים שנה, נס קיומו של עם ישראל מתמשך אלפי שנים, אלא שבניסי יציאת מצרים, שהיו שינוי מסדרי הטבע, הבחינו כולם, בעוד שנס קיומו של עם ישראל, ניכר רק על ידי התבוננות.

כאמור, לידתו של יצחק בגיל כה מבוגר של אברהם ושרה, בניגוד גמור לדרך הטבע, באה לבטא שעם ישראל משחר לידתו נועד להיות מונהג במהלך אל-טבעי של אצבע אלוקים.

ברור לכל בר דעת שלולי ההבטחה האלוקית "כי לא תשכח מפי זרעו", לא הייתה שום סיבה טבעית שפינה אחת של תורה כן תשאר, אדרבה, כשם שהצליחו אויבינו לבטל תורה מרוב העולם, אין סיבה שלא יצליחו לבטלה לגמרי.

החסיד יעב"ץ כותב בהקדמה לסידורו: "מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדנו בעולם... אחרי כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אלפיים מהשנים, ואין אומה נרדפת בעולם כמונו... מה עצמו נשאו ראש הקמים עלינו מנעורנו להשמידנו לעקרנו לשרשנו... לא יכלו לנו לאבדנו ולכלותנו.

"כל האומות הקדומות העצומות אבד זכרם... ואנו הדבקים בה' כלנו חיים היום, לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותנו, אפילו אות וניקוד אחד מהתורה שבכתב,

מעלת הצדקה

שמע את דברי הרב ואמר: "יש המשך לסיפור, ומה שסיפרתי היה רק ההקדמה למה שאני רוצה לומר". "מה ההמשך?" שאל הרב אסף, והיהודי סיפר: "המקרה עם האברך התרחש ביום חמישי בבוקר. בשעות אחר הצהריים שבתי לביתי, ורעייתי ביקשה שנשבות השבת בבית הוריה. הכנו תיקים ונסענו לביתם של הורי אשתי. במוצאי שבת שבנו לביתנו, ובעודי מרוקן את תכולת התיקים ומסדר אותה בארון, שמעתי את אשתי צורחת באימה. חשבתי שמחבל נכנס לנו לדירה. רצתי לכיוון הסלון והבחנתי בבני הפעוט בן תשעת החודשים שוכב על הרצפה ופניו מכוסות בדם. הרמתי את בני והבנתי שהדם נזל מתוך פיו. פתחתי את פיו בזהירות והוצאתי באמצעות האצבע זכוכית שבני הפעוט הכניס לפיו.

"מתברר שכשהתארחנו בשבת בבית הוריה של אשתי התנפצה שם מנורה ורסיסי זכוכית התפזרו לכל עבר, ובני הפעוט הכניס מהזכוכיות לפיו. באותו רגע פחדתי שהוא בלע אחד מרסיסי הזכוכית ומיהרתי איתו לבית החולים. כל אותו הזמן המשיך הדם לזרום מפיו ולא הצלחתי לעצור אותו. נסעתי במהירות ועברתי על חוקי התנועה. דבר לא

הרה"ג אסף נחום שליט"א מספר שניגש אליו יהודי ירא שמיים המקפיד להשכים ולהעריב לבתי מדרש ולבתי כנסת, וכך סיפר לו היהודי: "הבחנתי באחד מהאברכים הלומדים בכולל שפניו נפולות. שאלתי אותו: 'מדוע פניך נפולות ואף נראות מודאגות?' האברך ענה שהוא קיבל מכתב התראה מהביטוח הלאומי, והוא נדרש לשלם סכום של עשרת אלפים שקלים. כשהוא בירר מדוע הסכום כה גבוה, ענו לו שכל אדם שאינו עובד כשכיר מחוייב לשלם מידי חודש דמי ביטוח לאומי, ומכיוון שהוא לא שילם כבר כמה שנים הצטבר החוב והגיע לממדים מבהילים, ועליו לשלם אותו במהרה. לא חשבתי הרבה, הוצאתי את כרטיס האשראי מהארנק ואמרתי לאברך: 'תתקשר לביטוח הלאומי ותשלם את כל החוב ב-36 תשלומים'. האברך התרגש מהמחווה ושילם את החוב שהצטבר לו בביטוח הלאומי".

הרב אסף נחום בירך את היהודי היקר והוסיף: "אכן קיימת מצווה גדולה ועצומה, אך לפני שמוציאים סכום כה גבוה לצדקה צריך להתייעץ עם דעת תורה". היהודי ירא השמיים

למעשה פרשת לך לך

בזכות שני תנאים

הרה"ג ליאור גלזר שליט"א מספר על ראש ישיבה שהקפיד על כך שגיוס התרומות לישיבה יהיה באמצעות תומכי התורה בארץ, ולא היה מעוניין לגייס תרומות מיהודים המתגוררים מעבר לים. לאחר תקופה התפתחה הישיבה והיה צורך לגייס סכומי כסף גבוהים. ראש הישיבה קיבל את הזמנתם של ראשי קהילה בארצות הברית להגיע למחוזותיהם ותכנן לגייס כספים לישיבה מהיהודים המתגוררים באזור.

כמה ימים לפני הטיסה נסע ראש הישיבה לביתו של מרן הרב אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל וביקש את הסכמתו של הרב ואת ברכתו לנסיעה המתוכננת מעבר לים. הרב שטיינמן אמר שאין מניעה לטוס לארצות הברית כדי לגייס כספים לישיבה, אך עליו לקיים שני תנאים: "תנאי ראשון: בכל יום לאחר תפילת שחרית, לפני המסע היומי בין בתי הגבירים בארצות הברית, עליך ללמוד את הדף היומי. ותנאי שני: כל תרומה שתקבל, ולא משנה מה גובה התרומה, תוך ה לתורם ותברך אותו מקרב לב". ראש הישיבה הודה למרן הרב שטיינמן ופנה להתכונן לטיסה.

עניין אותי, רק להגיע במהירות לבית החולים. נכנסתי לבית החולים בטירוף חושים וצעקתי לכל עבר שזהו מקרה חירום. מיד הגיעו רופאים והחלו לטפל בבני.

"לאחר רגעים שנראו כנצח אמר אחד מהרופאים שיש חשש גדול שבני בלע רסיסי זכוכית, ואם הוא אכן בלע זכוכית יש חשש גדול לחייו. כעת בודקים את כל איבריו של בני באמצעות מצלמה מיוחדת, והוא מציע שבזמן הבדיקה אשב בחדר ההמתנה ואתפלל. לאחר שעתיים ניגש אליי הרופא הבכיר ואמר שהוא בדק את בני הפעוט ביסודיות, ולשמחתו רסיסי הזכוכית שנכנס לפיו גרם לפציעה בחלל הפה בלבד. התרחש נס, ואף רסיס לא פגע בשום איבר אחר בגופו של בני. באותם רגעים ידעתי שקיבלתי את חייו של בני במתנה בזכות החסד שעשיתי עם אותו תלמיד חכם. הרגשתי על בשרי את דברי רבותינו, שצדקה תציל ממוות".

(משכן שילה לך לך תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר

p0583271323@gmail.com

למעשה פרשת לך לך

לפני כל תחילת מסע. ראש הישיבה אמר לנהג שלפני הנסיעה עליו לעסוק בתורה. הנהג נבהל ואמר: "אנחנו נאחר לפגישה עם העשיר!" ראש הישיבה ענה: "טוב לי תורת פיך מלאפי זהב וכסף". עליו למלא את בקשת רבי הצדיק".

ראש הישיבה עסק בתורה ולמד את הדף היומי בעיון, ואף האריך בלימוד כיאה לתלמיד חכם הלומד גמרא. בשעה אחת עשרה סיים הרב את הלימוד, והנהג הגיע כדי להסיע אותו לבית העשיר. הנהג הזהיר את הרב בשנית שהעשיר מקפיד מאוד על הזמנים ואין מה לצפות לפגישה עימו.

בשעה אחת עשרה וחצי הגיע ראש הישיבה לבית העשיר ונקש על הדלת. עברה דקה והדלת לא נפתחה. ראש הישיבה צלצל בפעמון ונקש בדלת לסירוגין. לאחר דקות אחדות הוציא בעל הבית העשיר את ראשו מהחלון של הקומה השלישית ושאל בכעס: "מי מפריע את שלוותי וגורם לכל כך הרבה רעש?" ראש הישיבה התנצל ואמר שנקבעה לו פגישה. "ולמתי נקבעה הפגישה?" שאל העשיר בחמת זעם. "לשעה תשע וחצי", ענה ראש הישיבה. חמתו של העשיר בערה בו

בארצות הברית המתין לראש הישיבה נהג שהכיר היטב את כבישי האזור ואת מיקומם של בתי הגבירים. לאחר שעות אחדות חש ראש הישיבה שגופו קצת התעייף מהטיסה ומהנסיעה בין בתי הגבירים, והוא ביקש מהנהג לשוב למלון. הנהג שאל את ראש הישיבה מתי עליו להיות מוכן למחרת, וראש הישיבה השיב שנקבעה עבורו פגישה עם עשיר מסויים בשעה תשע וחצי בבוקר. הנהג אמר: "כבוד הרב, העשיר שכעת נקבת בשמו הוא אדם לא קל, והוא מקפיד מאוד על הזמנים. אם תאחר בדקה אחת הוא לא יפגש איתך ואף לא יפתח עבורך את הדלת". ראש הישיבה הודה לנהג ונכנס לחדרו.

בשעות הלילה התקשה ראש הישיבה להירדם בגלל הפרשי השעות בין המדינות. הוא עסק בתורה ונרדם לקראת הבוקר. לאחר ארבע שעות שינה התעורר ראש הישיבה, והשעון הורה על השעה שמונה בבוקר.

ראש הישיבה קם על רגליו מיד והתפלל שחרית. הנהג הגיע לאסוף אותו לבית העשיר, וברגע שראש הישיבה התכוון להיכנס למכונית הוא נזכר שהוא לא מילא את התנאי של מרן הרב שטיינמן – ללמוד את הדף היומי

למעשה פרשת לך לך

לאחר שהרב סיים לברך שאל אותו העשיר: "אתה יודע כמה כסף יש במעטפה שאתה מברך אותי בכל כך הרבה ברכות?" הרב ענה שלא. "תפתח את המעטפה", אמר העשיר. הרב פתח את המעטפה והוציא מתוכה שטר של דולר אחד. "עדיין עליי לברך אותך ולהודות לך על התרומה", אמר הרב, "וגם לכלב הטוב ששלחת עד אליי ובפיו המעטפה. לולא הכלב הטוב הזה לא הייתי זוכה בתרומה לשייבה". "מה אמרת על הכלב שלי?" שאל העשיר. "כלב טוב", ענה הרב. העשיר שאל: "הכלב שלי הוא כלב טוב?" הרב ענה: "כן". העשיר הצביע לעבר בית המרוחק כמאתיים מטרים מביתו ואמר: "בבית ההוא גר חתני, והוא מסרב לדבר איתי כבר כמה שנים מכיוון שהכנסתי כלב לביתי. הוא אומר שכל הכלבים רעים. אם תשכנע אותו שהכלב שלי הוא כלב טוב אני אממן לך את השייבה".

ראש השייבה התקדם לעבר ביתו של חתנו של העשיר ונקש על הדלת. לאחר כמה רגעים נפתחה הדלת. "שלום עליכם", אמר בעל הבית, "בוודאי הגעתם מארץ ישראל לאסוף תרומות". ראש השייבה הנהן ואמר: "כן, הגעתי כעת מבית חמיק, והוא תרם עבור

לשמע התשובה, והוא הטיח בראש השייבה מילים קשות.

לאחר שסיים לומר את דבריו הוסיף העשיר: "מכיוון שהגעת עד כאן לא אוציא אותך בידיים ריקות ואתן לך תרומה לשייבה, אבל מכיוון שאני אדם עסוק אשלח את המעטפה בפיו של הכלב שלי". ראש השייבה המתין, ולתדהמתו לאחר כמה רגעים הבחין בכלב ענק בגובה של דוב גריזלי מתקרב אליו ובפיו מעטפה. ראש השייבה לקח את המעטפה ומיהר לעבר הנהג, והלה התחיל בנסיעה. בחלוף שתי דקות אמר ראש השייבה לנהג: "בבקשה תעצור ותשוב לבית העשיר". "מדוע?" שאל הנהג, והרב השיב: "מורי ורבי מרן הרב שטיינמן הורה לי שעליי להודות לכל תורם על כל תרומה שאקבל. כעת קיבלתי תרומה ואני חייב להודות לתורם".

הנהג שב על עקבותיו, וראש השייבה נקש בשנית על דלתו של העשיר. העשיר הוציא את ראשו מבעד לחלון של הקומה השלישית ואמר בזעם: "שוב הגעת להפריע את שלוותי?!". ראש השייבה ענה: "חלילה, רק רציתי להודות לך על התרומה הנדיבה שתרמת לשייבה". הרב החל להמטיר על העשיר ברכות רבות.

חכמים ומילאתי את הוראותיו של הרב שטיינמן, שאמר לי שלפני כל מסע בין בתי הגבירים עליי ללמוד את הדף היומי וכן עליי להודות על כל תרומה. באותו בוקר, לפני הביקור בבית העשיר, הדף היומי שלמדתי היה אותו דף במסכת בבא קמא. לולא למדתי את הדף באותו בוקר לא הייתי יודע את התירוץ לשאלה איך יודעים שיש גם כלב טוב". מאז אותו ביקור בארצות הברית ראש הישיבה כבר אינו צריך לצאת לאסוף תרומות מעבר לים. (משכן שילה לך לך תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

**האלמנה שהרב עובדיה עזר לה
מהשמים**

חלק מהאמונה בה' זה להאמין בכך שהקב"ה נתן לצדיקים לשדד את הטבע, 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'.

הסיפור הבא עולה על כל דמיון אך הוא אמיתי לחלוטין, (עם שמות אמיתיים!!) ויותר משהוא מלמד על כוחם של הצדיקים לאחר מותם, הוא מלמד על כוח הצדיק בחייו, וחמלתו על דלים

אחזקת הישיבה. הוא שלח את התרומה באמצעות הכלב הטוב שברשותו. איזה כלב נחמד יש לחמיר! ממש כלב טוב וממושמע". "אין דבר כזה כלב טוב", אמר בעל הבית בטון זועף. "אכן יש ויש", ענה הרב. "אם תוכיח שיש דבר כזה כלב טוב אתרום לישיבה מחצית מההוצאות", אמר בעל הבית. "בגמרא במסכת בבא קמא דף מו עמוד א כתוב: 'רבי נתן אומר: מנין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו?' אם רבי נתן אומר שיש כלב רע, זאת אומרת שיש גם כלב טוב", הוכיח הרב. בעל הבית שמע את דברי הרב, מחא כף ואמר: "שנים רבות שאני בסכסוך עם חמי בגלל הכלב שהוא הכניס לביתו". "כעת הזמן להתפייס", אמר ראש הישיבה. בעל הבית צעד לבית חמיו והם יישרו את ההדורים ביניהם, ושניהם הבטיחו לתמוך בהוצאות הישיבה.

כשראש הישיבה שב לארץ וסיפר את הסיפור, המשגיח של הישיבה התפעל מכך שראש הישיבה זכר את הגמרא בעל פה. ראש הישיבה ענה: "איני זוכר את הגמרא בעל פה, אלא זכינו בסייעתא דשמיא ששני העשירים יתמכו בישיבה, מפני שזכיתי לקיים דברי

למעשה פרשת לך לך

אמרה לו: 'תכנס לרב עובדיה ותגיד לו שאני אישה אלמנה וברצוני לדבר איתו, אם הוא יגיד לי לבוא מחר, אז אני אבוא מחר'.

הוא נכנס לרב ואמר לו: 'יש כאן אישה אלמנה מהעיר אלעד, היא רוצה לדבר עם הרב, אמרתי לה שתבוא מחר'.

'היא אלמנה, תכניסו אותה מיד', ענה הרב.

נכנסה האלמנה וישבה ליד הרב עובדיה ופרצה בבכי מר וסיפרה על בעלה שנפטר ועל היתומים שנותרו ללא משענת ושנשבר מטה לחמה.

הרב עובדיה הזיל דמעות והשתתף בצרתה של האלמנה. האלמנה אמרה: 'כבוד הרב, לא באתי לכאן כדי לבקש ברכה, באתי לבקש עזרה, שהרב יחפש דרך לעזור לי'.

האלמנה התכוונה שמכיון שהרב עובדיה מעורב ומכיר ארגוני חסד, הוא ימליץ בפניהם שייסיעו לה.

אמר לה הרב: 'ביתי, הסירי דאגה מליבך, אני אעזור לך כל חודש, אך אני מבקש שאף אחד

ומסכנים, באופן מעורר הערצה. ובעיקר את ההשגחה פרטית, איך הקב"ה דואג לפרנס כל אחד ואחד. (הסיפור נלקח מתוך ספריו של הרב צבי נקר). מובא השבוע לכבוד היארצייט של מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל זיע"א (שבת, ג' חשוון).

מספר שנים לפני פטירתו של מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, נפטר יהודי מהעיר אלעד והשאיר אחריו אלמנה ויתומים. מטה לחמה של האלמנה נשבר תוך תקופה קצרה, והיא עמדה בפני שוקת שבורה, אין מי שיפרנס את הבית והיתומים זועקים ללחם.

בצר לה החליטה שהיא עושה מעשה. היא נסעה לביתו של מרן רבי עובדיה יוסף כדי לבקש ממנו עזרה. היא הגיעה לבית של מרן בשעה עשר בלילה, נקשה על הדלת ואחד מבני הבית פתח את הדלת וראה לפניו אישה מבוגרת. הוא שאל מה היא צריכה והיא השיבה שהיא רוצה להיכנס לרב.

אמר לה: 'עכשיו כבר לילה, הרב כרגע לומד ואין קבלת קהל, תבואי מחר ויכניסו אותך'.

למעשה פרשת לך לך

של מרן פרצה בבכי. הדמעות שלה הרטיבו את המצבה של מרן, והיא לא יצאה משם עד שהיא סיימה את כל ספר התהלים, למעלה משלוש שעות בדמעות רותחות. לאחר מכן היא חזרה באוטובוס לביתה שבאלעד, הגיעה בשעות הערב עייפה וסחוטה נפשית וגופנית. היא מזגה לעצמה כוס מים וישבה על הספה. היא טרם הספיקה לשתות את המים ותרדמה נפלה עליה.

והנה היא חולמת חלום. בחלומה היא רואה את רבנו מרן הרב עובדיה זצוק"ל, אמר לה 'ביתי למה תבכי? כמו שעזרתי לך בחיי חיותי, כך גם עכשיו אני אעזור לך'.

'תקשיבי לי ביתי, ביום חמישי הקרוב באולם בית ישראל בירושלים בשעה אחת בצהריים, תתקיים ברית, בברית יהיה נוכח יהודי בשם שלום סעדון, לכי אליו ותגידי לו שהרב עובדיה שלח אותך והוא יעזור לך'.

האלמנה חלמה את החלום והמים נשפכו והרטיבו אותה. היא התעוררה ואמרה 'חלום טוב, חלום שלום, אך חלומות שוא ידברו, הרי אין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו, הייתי כל היום בקבר של מרן, התפללתי שם וחשבתי

לא ידע על כך. תבואי לפה כל חודש ותקבלי ממני מעטפה, אבל רק אני ואת יודעים מזה". ואכן כך היה. האישה הייתה מגיעה פעם בחודש, ובני הבית לא ידעו למה הגיעה. היא הייתה נכנסת לרב, לוקחת את המעטפה ויוצאת.

כך במשך שבע שנים זה היה ההסכם בינה לבין רבינו מרן הרב עובדיה יוסף.

והנה בעוונותינו הרבים נפטר עמוד העולם, מאור ישראל, גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף. יחד עם הבכי של כל עם ישראל בכתה גם האלמנה בכי קשה ועצוב, בכי כפול על הסתלקותו של גדול הדור וגם שכעת הסתלק מי שעזר לה בכלכלת הבית.

עברו להם חמישה חודשים מפטירתו של מרן והאשה הייתה במשבר כלכלי גדול. היא חשבה לעצמה, אמנם מרן לא נמצא בין החיים, אבל צדיקים במיתתם קרויים חיים. אני אלך לציון שלו ואתפלל להקב"ה שזכות מרן תעמוד לי והוא יעזור לי.

האלמנה נסעה מאלעד לירושלים באוטובוס, הגיעה לקברו של מרן ומיד כשהבחינה בקברו

למעשה פרשת לך לך

השולחנות. לאט לאט הגיעו בני המשפחה, ההורים הצעירים עם התינוק, הציבור התאסף והברית החלה.

האלמנה פנתה מעזרת הנשים לאחד האברכים ושאלה: "האם יש פה יהודי בשם שלום סעדון?", האברך אמר לה: "כן, הנה הוא פה".

[שלום סעדון בצעירותו היה מעביר את השיעורים של מרן הרב עובדיה יוסף בלווין. מרן הרב עובדיה בירך אותו שבזכות זיכוי הרבים שהוא עושה הקב"ה ישפיע עליו שפע גדול של עושר, ואכן הוא נעשה לעשיר גדול].

אמר לה: 'כן, הנה הוא פה, את רוצה שאני אקרא לו?' אמרה לו האלמנה: 'לא כרגע, הברית מתחילה, מיד לאחר הברית אני צריכה אותו'.

הסתיימה הברית בשעה טובה והיא ביקשה מהאברך שיקרא לו. האברך ניגש לשלום סעדון ואמר לו שיש פה אישה שרוצה לדבר איתו.

שלום סעדון הגיע לאישה האלמנה ושאל: 'מה אני יכול לעזור לך?' היא ביקשה ממנו שיבוא

עליו ולכן חלמתי עליו. היא קראה קריאת שמע על המיטה, נכנסה לחדרה והלכה לישון.

והנה היא חולמת את אותו חלום בפעם השניה, וגם בחלום זה שוב פונה אליה מרן ואומר לה 'ביתי, למה תבכי, כמו שעזרתי לך בחיי חיותי גם עכשיו אעזור לך. ביום חמישי הקרוב באולם בית ישראל בירושלים תתקיים ברית מילה, יהיה שם יהודי בשם שלום סעדון, תלכי אליו ותגידי לו שהרב עובדיה שלח אותך שיעזור לך', והנה היא התעוררה מהחלום.

היא הבינה שאם היא חלמה את אותו חלום פעמיים, אז יש דברים בגו, יש פה איזה מסר בחלום. היא חשבה לעצמה; הרי אין לי מה להפסיד, אני אסע לירושלים.

ביום חמישי היא השכימה קום ונסעה לירושלים. היא הגיעה לתחנה מרכזית אך לא התמצאה במיקום, שאלה את העוברים ושבים כיצד להגיע ולאחר מאמץ רב הגיעה לאולם בית ישראל. והנה היא מבחינה בכניסה לאולם שיש שילוט - חץ ימינה, בר מצוה. וחץ שמאלה, ברית מילה. היא עלתה לכיוון האולם ששם אמורה להיות הברית היא ראתה פעילות של המלצרים שעורכים את

למעשה פרשת לך לך

אמר שלום סעדון לרב אלבז: "היא חלמה את מרן פעמיים ואני חלמתי אותו פעם אחת, השבוע. אני לא קשור לברית הזאת, אני לא מבני המשפחה, אין לי שום קשר לאנשים פה. הרב עובדיה בא אלי בחלום ואמר לי בני, ביום חמישי בשעה אחת בצהריים באולם בית ישראל בירושלים תיערך ברית מילה. תגיע לשם אישה אלמנה שתבקש ממך עזרה. אני מבקש ממך שתעזור לה".

ואז פנה אליה שלום סעדון ושאל אותה: "תגידי לי, כמה כסף הרב עובדיה נתן לך כל חודש?" היא אמרה לו: "הרב היה נותן לי כל חודש ארבעת אלפים ש"ח, היה מפריש מהמשכורת שלו".

אמר לה שלום סעדון: "מהיום תקבלי ממני כל חודש ארבעת אלפים ש"ח ממרן ועוד ארבעת אלפים ש"ח ממני".

מ-ד-ה-י-ם...

ניתן ללמוד ממעשה זה כמה תובנות.

א. השגחה פרטית, איך הקב"ה זן ומפרנס כל אחד ואחד.

איתה הצידה. הוא ניגש איתה הצידה והיא אמרה לו: 'תשמע, אתה תחשוב שאני משוגעת אתה תחשוב שאני מדומיינת, אך אני חייבת לומר לך את מה שיש לי בלב. אני אישה אלמנה, הרב עובדיה יוסף שלח אותי אליך כדי שתעזור לי.'

שלום סעדון שמע את הדברים, נפל והתעלף.

נוצרה מהומה באולם, הגיע המוהל הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א ראש ישיבת אור החיים. שלום סעדון התעורר והרב אלבז שאל אותו מה קרה. שלום סעדון אמר לרב אלבז: "הרב ישמע מה שיש לאישה זו לומר". שלום סעדון ביקש מהאלמנה לספר מדוע היא הגיעה לאולם בית ישראל. האלמנה סיפרה בתמימות לרב אלבז שהיא התאלמנה והרב עובדיה יוסף עזר לה שנים רבות ונתן לה כסף כל חודש, אך הרב עובדיה נפטר ועברו מספר חודשים, ואין לה כסף, לכן היא החליטה להגיע לקברו של הרב - ושם להתפלל. היא בכתה בכי גדול ולאחר שחזרה לביתה היא חלמה פעמיים את אותו חלום שהוא אומר לה שהיא תבוא לברית בירושלים באולם בית ישראל ושם היא תפגוש את שלום סעדון שיעזור לה.

למעשה פרשת לך לך

שדה התעופה הקטן שבו נחתו היה ריק במשך מרבית שעות היממה והיה מיועד בעיקר לטיסות מטען של תוצרת חקלאית ולטיסות פנימיות, כולם ירדו מהמטוס והתיישבו על הספסלים, ואילו האדמו"ר ותלמידיו ביקשו להתפלל תפילת מנחה, אלא שמנין לא היה כיוון שהם ביחד תשעה, בטרמינל היה הרבה רעש והיה קשה להתרכז ולהתפלל מנחה, כי תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה.

ולכן ניגש האדמו"ר אל אחד מעובדי שדה התעופה ושאל אותו האם יש אפשרות לקבל חדר צדדי כדי להתפלל בו בשקט, האיש שמע את שאלתו של הרב בעל ההדרת פנים, ולפתע החוויר כסיד והתנוודד על מקומו, ולאחר שהתאושש, אמר העובד לרבי, אני מוכן למלא את מבוקשכם בתנאי אחד שתתנו לי להגיד קדיש לזכר אבי המנוח, אתה יהודי, שמח הרבי לשמוע, יפה מאוד עכשיו יהיה לנו מנין, אני יהודי השיב העובד וניכר בו כי נפשו סוערת, אך הרשו לי לשאול מי שלח אתכם לפה, איך הגעתם למקום הזה?

הסביר האדמו"ר לעובד שהם בדרכם לאנטוורפן אך אירע תקלה במטוס והם נאלצו

ב. על צדקת פזרונו של מרן הרב עובדיה, שלא גלגל את הבעיה הלאה, ולא נתן עזרה חד פעמית, אלא נתן בכל חודש, סכום מכובד ביותר. [ועל מנת שלא תספר].

ג. גדולים צדיקים במיתתם, שפעל עבורה מהעולם העליון.

ד. מעלת השתטחות על קברות הצדיקים, וכתוב בספרים שבלי שמספרים להם הם לא יודעים, ורק אחרי שהם יודעים הם פועלים לבטל את הגזירה. (מי באר נח תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

המנין שהושלם באופן פלאי

מעשה שהיה באדמו"ר מפייטסבורג זצ"ל שנסע עם שמונה מתלמידיו לחתונת בתו של אחד מחסידיו שהתגורר בבירה הבלגית אנטוורפן, אלא שלפתע נשמע קולו של הטייס זליבם של הנוסעים החסיר פעימה, נוסעים יקרים לצערי אירעה תקלה במנועי המטוס ואנו ניאלץ לנחות בשדה התעופה קטן בקרבת מקום אני מקווה שתוך כארבע שעות תתוקן התקלה ונשוב להמריא אל היעד אנא חגרו את חגורות הבטיחות והתכוננו לנחיתה.

למעשה פרשת לך לך

שהתעוררתי מהחלום רעדתי זמן רב והייתי המום.

אולם לאחר כמה דקות של התאוששות אמרתי לעצמי שזה רק חלום ואין סיכוי סביר שיגיעו לעיירת חקלאות נידחת שכזו עשרה יהודים, האדמו"ר ותלמידיו שמעו את הסיפור בהשתאות ובפליאה, אמר האדמו"ר לאיש, זה מסר ישיר מההשגחה העליונה מסר שאותו שולח הקדוש ברוך הוא פעם בחיים לאנשים שהתרחקו ממנו לחלוטין על מנת לזעזע את עולמם ולהשיבם אליו כי לא ידח ממנו נידח והקדוש ברוך הוא לא מוותר על שום יהודי וגם אם היהודי נידח והתרחק ממנו מאוד, ה' ממתין לו וישיב אותו אליו.

אור לישרים גל' האמונה הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

מזכיר שלא עבד בקלפי

מעשה טרי של 'השגחה פרטית ואין אדם שומע לי ומפסיד' שמעתי השבוע מאברך חשוב. אברך זה כמו הרבה אברכים, עבד בבחירות בתור 'מזכיר קלפי' בכדי לקבל 'תוספת הכנסה' - והוא הרגיש בבחירות

לנחות פה באופן בלתי מתוכנן, ומי אתה, שאל האדמו"ר האם יש כאן יהודים נוספים? אני חושב שלא תאמינו לסיפור שלי, אמר האיש, אבל זו האמת לאמיתה, נולדתי למשפחה דתית מאוד, שנות ילדותי עברו עלי בתוך קהילה חמה ותומכת אולם לצערי התחברתי לנערים פוחזים שמשכו אותי למקומות גרועים ומשם ההידרדרות היתה צפויה מראש והתחברתי לאנשי פשע ומאימת השלטונות נפרדתי ממשפחתי וברחתי לעיר הקטנה הזו, על אף שאני מגיע ממשפחה אורתודוקסית ביותר, שכחתי את כל מה שלמדתי, ואני לא מקיים מצוות כבר כמה עשרות שנים, וגם לאחר ששמעתי שאבא שלי נפטר לא אמרתי עליו קדיש, כי לא זכרתי את הקדיש וגם במקום הנידח הזה אין בכלל יהודים.

אתמול בלילה הופיע אבא שלי בחלום ואמר לי, יעקב מחר יחול יום השנה לפטירתך ואני רוצה שתגיד עלי קדיש, אני זוכר שלאחר רגע של תדהמה התחלתי לצחוק, ואמרתי אבא אבא בשביל לומר קדיש צריך מניין ואני היהודי היחידי בכל העיירה אין שום סיכוי שאצליח למצוא מניין בכל האיזור, אל תדאג יעקב ענה לי אבי, אני מבטיח שאביא לך מניין, לאחר

למעשה פרשת לך לך

התקשרו עוד פעם ועוד פעם מ'ועדת הבחירות' והוא אומר 'אני לא מעוניין לעבוד הפעם'...

יום לפני ה'בחירות' בתאריך ו' חשון תשפ"ג - נכנס לו לחשבון הבנק 2500 ₪ מאדם חשוב שרצה לעזור לו בהוצאות החגים המרובות!

אמר לי אותו אברך: אתה מבין, אם נגזר עלי ב'ראש השנה' זה ודאי יגיע, החידוש שזה הגיע מיד עוד לפני הבחירות, בשונה מועדת הבחירות שלוקח הרבה זמן עד שהיא משלמת... (מי באר לך לך תשפ"ג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

אתרוג או ספה

האתרוג, אחד מארבעת המינים אותם אנו נוטלים בימי החג, הינו אחת המצוות היחידות בתורה שנאמרה לגביהן המילה 'הדר' - ממנה דורשים חז"ל תילי תילים של דינים הנחוצים לכשרות האתרוג. זאת מלבד העניין הכללי בהידור מצווה וכפי שחז"ל דורשים: זה קלי ואנוהו-התנאה לפניו במצוות.

הקודמות, שהוא לא מצליח לשמור על עיניו ומוחו כראוי.

לקראת הבחירות שעברו עלינו לטובה, התקשרו אליו מ'ועדת הבחירות' והציעו לו לעבוד גם הפעם כ'מזכיר קלפי' - ואף העלו את המשכורת ליותר מ-2000 ₪... 2000 ₪ לאברך עבור יום אחד של עבודה לא קשה, זה מפתה מאד, זה כמו 4 פעמים מילגת הדתות שאותה הוא מקבל מהכולל אחת לחודש - כלומר יש לו הזדמנות להרוויח ביום אחד, משכורת של 4 חודשים, אבל 'יש נסיונות של 'שמירת העיניים'...

יש הבטחה מהקב"ה של 'אין אדם שומע לי ומפסיד'...

היה התלבטות קצרה, בכל זאת יש 'יצר הרע' - אבל ברוך ה' האברך דן חזק בתוקף אמונתו, והוא משתדל להחדיר לעצמו שהשתדלות זה כמו 'מס הכנסה' וכמו שאף אחד לא רודף אחרי 'מס הכנסה' לתת להם כסף, כך הוא לא צריך להרבות בהשתדלות, וכבר ידועים דברי המשנ"ב בתחילת סימן א' "אין ריבוי השתדלות מועיל מאומה"...

למעשה פרשת לך לך

בשנה שעברה, לקראת חג הסוכות, הוא ורעייתו הולכים בשוק ארבעת המינים כשלתע התגלה למולם אתרוג נקי, יפה ומרהיב בצורתו ובמראהו - אתרוג נדיר שלא ראו כמותו מימיהם. בעל הדוכן דרש עליו לא פחות מאלף שקלים. הוא ואשתו עמדו מול האתרוג היפה והמהודר והסתפקו כדת מה לעשות.

מחד, עז חפצם היה לזכות בו ולהדר במצוות ארבעת המינים בתכלית ההידור. מאידך, מצבם הכלכלי הדחוק לא אפשר להם הוצאה כה גדולה.

האישה לא נתנה לבעלה זמן רב לחשוב, והזכירה לו את הסלון שהם הזמינו וצריך להגיע אליהם באותו שבוע. לדבריה, היא מוכנה לוותר עליו בחפץ לב ובלבד שיוכלו לרכוש את האתרוג ולהדר במצווה כל כך יקרה וחשובה.

הבעל לא ידע את נפשו. אם אשתו מוכנה לוותר על הסלון בו כל כך חשקה, מי הוא שיסרב לכך. הוא לקח את האתרוג, שילם עליו טבין ותקילין ויצא לביתו כשעל פניו נסוך חיוך מאושר, כשהוא לא שוכח כמובן לעדכן את

ואכן, עם ישראל משקיע מהונו ומאונו עבור מצוות ארבעת המינים היקרה כל כך, כשלשם כך הוא אינו בוחל במאמצים, בשוטטות ובחיפושים אחר הלולב המהודר, האתרוג הנקי וההדסים המשולשים והנאים ביותר, גם אם לשם כך נדרש להזדיל ממון רב.

את הסיפור המדהים הבא שמרתי באמתחתי לחג הסוכות הקרוב, וסבורני שתצא ממנו תועלת רבה לקוראיי היקרים שיבינו כמה מרוויחים אלו שמשקיעים ומהדרים במצוות, גם כשזה נראה לכאורה על חשבונם.

לפני חג סוכות דאשתקד, אני מקבל שיחת טלפון.

על הקו היה יהודי יקר מאוד שאני מכיר שנים רבות ובפיו סיפור מדהים.

הוא מספר לי שאבא שלו תמיד חינך אותם בבית להדר במצוות נטילת לולב ואתרוג, להקפיד שהם יהיו מהודרים וללא כל ספקות ולהחמיר בהם את החומרות הכי גדולות שישנן. כשבגר והפך לאב משפחה בעצמו, נטה תמיד להתחמק מהעניין, בתירוץ שהיכולת הכספית שלו אינה מספקת בשביל לרכוש מוצרים כה יקרים.

למעשה פרשת לך לך

הזוג לא הסכים לך. הבית שלהם קטן וצפוף, ובנוסף יש להם ילדים קטנים מאוד והם לא יכולים לקחת אחריות על מה שיארע לספה חלילה. הבעל הסביר לבעל המפעל את העניין והתוודה בפניו: "אומר לך את האמת, כזה סלון בדיוק רצינו להזמין אך לבסוף נמנענו מכך לאחר שרעייתי שכנעה אותי לרכוש במקומו אתרוג בשווי אלף שקל, בדיוק כפי שהסלון עולה".

בעל הבית ששמע את הדברים, התרגש מאוד ובהחלטה אמיצה החליט לתרום להם את

הסלון לביתם במתנה, ללא כל תמורה, בתנאי שהבעל יתפלל להצלחת העסק שעבר בימים אלו כמה שינויים ושדרוגים והוצרך לתפילות כדי לעלות שוב על גל ההצלחה. כמובן האברך התפלל עליו ובירך אותו, ובכך נפרדו דרכיהם לשלום.

כי אכן כן, הדור מצווה משתלם גם בעולם הזה, ואדם שמוותר מהונו עבור הקב"ה, זוכה לתגמול הולם בזה ובבא. והספה תוכיח. הרב חיים זאיד בקהילה הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכן למעשה לתגובות ולחומר נוסף

(p0583271323@gmail.com)

אביו שהנה השנה הוא החליט להדר במצווה ויהי מה. האב שמח לשמוע על כך והבטיח לבנו כי מאחר והעניק לה' יתברך מחלקו בלב שלם, בוודאי יראה ישועות גדולות.

לא עבר זמן רב ודפיקות נשמעו על דלת ביתם.

בני הזוג פותחים את הבית ולנגד עיניהם המשתאות עומדים 2 סבלים עם ספה ביד, מבקשים להכניס ולהרכיב אותה. האישה והבעל הודיעו להם שמדובר בטעות, אבל המובילים לא הבינו יותר מדי. מבחינתם זו הכתובת, זה מה שאמרו להם, ומעבר לכך זה לא קשור אליהם וצריך לדבר עם בעל החברה בלבד.

הזוג מרימים טלפון לבעל החברה ומספרים לו כי אירעה טעות במשלוח וכי הסלון שהגיע לא קשור אליהם כלל וכלל. בעל העסק כעס מאוד על הטעות וביקש לברר אם המובילים נמצאים עדיין במקום. העניין הוא שאלה היו חסרי סבלנות וכבר הלכו מהבית. הוא ביקש שהספה תישאר בינתיים במקום, עד שהמובילים יחזרו וייקחו אותה בעוד מספר ימים.

הייתה במצב גרוע מאוד. כבר שנים לא גרו בה, ובמצבה הנוכחי היא לא הייתה ראויה למגורים. היה ברור שהיא זקוקה לשיפוץ יסודי לפני שאנחנו נכנסים אליה - אבל ברוך ה', יש לנו דירה, בבני ברק, שהיא משהו שלא חלמנו שנוכל להרשות לעצמנו, וזו הייתה סיבה לשמוח מאוד-מאוד.

לצערנו, השמחה לא ארכה זמן רב. כבר ביום הראשון שבו החלו השיפוצים חיכה לי ליד הדלת אדם מבוגר, כועס מאוד. "תגיד לי", הוא פתח בלי גינונים מיותרים, "מה הרעש הזה פה?" הסתכלתי בו: פניו היו אדומות, עיניו ירקו זיקים ובמצחו בלט וריד. האמת היא שהיה צר לי עליו. כאבתי באמת את כאבו. לעומת זאת, קניתי את הדירה כדי לשפץ אותה. המטבח היה נראה בן מאה, הצנרת רקובה, הארונות אכולים והקירות שחורים לגמרי. בשום אופן לא היה אפשר לגור בדירה במצבה הנוכחי. "אני מצטער מאוד, אדוני", אמרתי לו, מנסה להיאחז במה שאני כן יכול לעשות, "אנחנו כמובן ננקה הכול, אבל אנחנו חייבים לשפץ קצת. אי אפשר לגור כאן ככה". "הרעש שהפועלים שלך מקימים הוא רעש בלתי נסבל". קולו הרם נשמע היטב גם

"מאה אלף שקל", אני קורא בקול, לאט, מסתכל במכתב שמונח על השולחן, "אתה לא רציני, נכון?"

המכתב נשאר לנוח על השולחן, מביט בי בדממה ואינו מגיב. "לא יכול להיות", אני אומר לעצמי. לא יכול להיות.

המכתב, הקירות החדשים והבוהקים, הבית היפה שלי, שעון האורלוגין המתקתק - כולם מביטים בי בדממה.

ולאט-לאט, כמו נחש ארוך ופתלתל, מזדחלת לתוכי תובנה מבהילה ומצמררת: כן יכול להיות.

*

ההתחלה של הסיפור הייתה לפני כמה חודשים, כשקנינו דירה בפרדס כץ, שכונה בבני ברק שנעשתה לאט-לאט לחרדית. במשך שנים גרנו בשכירות, רוצים להישאר בבני ברק ולא יכולים לשלם את מחיר הדירות בה. בשכונה המדוברת המחירים עדיין נמוכים יחסית, בפרט בדירה הזאת. הדירה שקנינו

בדיוק אז לחץ עליו הקבלן שאחליט בעניין הקיר בחדר הילדים, אשתי התקשרה לומר שהילד אינו חש בטוב וצריך לקחת אותו מהגן, מישהו רצה ללוות כסף מהגמ"ח שבהנהלת. בקושי הצלחתי לשמוע מה אומרים לי.

"תשמע, הסיפור הזה לא יעבור לך בשקט. אתה עוד תתחרט מאוד על מה שעשית. אני הולך להלשין עליך למס הכנסה!"

הוא הלך עצבני. קיוויתי שירגע, פניתי לעסקי ושכחתי ממנו. הבעיה הייתה שהוא לא שכח ממני, והבעיה הגדולה יותר הייתה שהוא התכוון לכל מילה שאמר.

עוד באותו יום הוא הרים טלפון למס הכנסה. הוא אמר שיש מישהו שבונה בעשרות אלפי שקלים, ושיבואו לבדוק מניין יש לו כסף.

פקידי מס הכנסה אינם מתעכבים, כידוע, כשיש להם מידע על אברך בני ברק שבטח מסתיר יהלומים במרתף ביתו. הם עוברים על חשבון הבנק שלי ומגלים שאני מפקיד צ'קים מכובדים מאוד.

הם שואלים אותי מהם הצ'קים האלה. אני לא בטוח שיבינו, אבל מנסה להסביר להם שיש לי

כשהמכונות עבדו במרץ. שתקתי. כשבונים יש רעש. מה אני יכול לעשות?

הזקן אמר שזה לא בסדר, עד עכשיו היה שקט ומי צריך אותנו בכלל. הוא הוסיף כמה הסברים כלליים על אנשים מסוגי והלך הביתה, טורק את הדלת בכעס רב. ניסיתי לנשום לרווחה, אבל התברר שהניסיון היה מהיר מדי. הקשיש לא חשב לוותר. בערב, כשהגעתי לראות מה קורה, הוא שוב עלה. ניסיתי לדבר איתו ברוח טובה, להגיד שאולי נחשוב ביחד מה אפשר לעשות ואיך להקל עליו. ניסיתי לבקש ממנו שיתחשב, אבל הוא מצידו היה אטום לחלוטין: הרעש מפריע לו, מה פשר הדבר הזה ואיך אנשים מרשים לעצמם.

בכל פעם שהרעש היה מוגזם, לדעתו, הוא הגיע לצעוק. אם לא הייתי בדירה, הוא לא התעצל, והתקשר. בפעם האחרונה שבה נפגשנו בדירה שלי הוא הרים את קולו ולא חדל מלצעוק. שאלתי את הקשיש: "מה אתה רוצה שאעשה?"

"אם אתה רוצה לבנות, לך תגור בוויילה - -" הוא ענה לי בזעם בלתי מוסתר.

מאה אלף שקל!!! אני לא מאמין למה שאני רואה. קניתי עכשיו דירה, יש לי חובות עצומים מהקנייה ומהשיפוצים. יש לי בת שאני מקווה לחתן בעזרת ה' בעוד שנה או שנתיים. מניין אני משיג עכשיו מאה אלף שקל? הכאב דוקר אותי. אמרתי את כל האמת: אנחנו לא מרוויחים את הכספים האלה. מה עושים?

אני פונה ליועץ מס מוכר שעזר במקרים דומים. הוא מאמין לכל מילה שלי, אבל מודה שידו קצרה מלהושיע. "אני יכול לעזור לך בעשרת אלפים שקל לכל היותר, ולי תצטרך לשלם חמשת אלפים. לא משתלם לך לשכור את שירותיי", הוא אומר לי בכנות.

אני פונה ליועץ מס נוסף. גם הוא מרחם עליי מאוד, וגם הוא טוען שאין באפשרותו לעזור. "העצה שלי היא שתשלם למס הכנסה את כל הכסף שהם דורשים", הוא מסתכל בי. "הם לא שוכחים את החוב, ואם לא משלמים להם, מהר מאוד הם עוברים לבצע פעולות".

"פעולות?" אני שואל. יש למילה הזאת צליל מאיים.

גמ"ח כספים, והכספים שהם רואים הם צ'קים של אנשים שמחזירים את ההלוואות. הם אינם מבינים כל כך, ונראה לי שגם אינם מאמינים כל כך. "אשתך גונת?" מוודא הפקיד, "נכון?"

אני עונה שכן, ואחרי שנייה מבין לאן הוא חותר. הם חושבים שהסכומים הנכבדים שאני מפקיד הם כספים שאשתי מרוויחה. המחשבה הזאת משעשעת אותי, אבל אותם - לגמרי לא.

אני מגייס את כל כוח השכנוע שלי, שוב מנסה להסביר לפקיד שיש לי גמ"ח כספים והצ'קים האלה הם הכספים המוחזרים. הוא מהנהן בראשו, ואני יודע שלא הצלחתי לשכנע אותו.

בינתיים הדירה היפה שלנו מוכנה. אנחנו עוברים אליה, השקט והשלווה חוזרים לשכון, והשכן כבר אינו כועס כל כך. ואז, ביום אחד, אני חוזר מהכולל, מוציא מתיבת הדואר מעטפה ממס הכנסה, עולה הביתה ו...לא מאמין למראה עיניי. פקידי מס הכנסה החליטו שלא דיווחנו על כל הסכום, לטענתם אשתי מרוויחה הרבה יותר, והם מחייבים אותנו ב—

מאה אלף שקל.

למעשה פרשת לך לך

"הם עלולים לעקל את חשבון הבנק שלך. אומר לי, ואני מרגיש איך אבן גדולה נגולה מעל ליבי. הצדיק בירך אותי בברכה הטובה עזוב, תשלם וזהו".

ביותר שיכולתי לקוות לה!

אני חוזר הביתה. אשתי שומעת את הברכה ותוהה: "בסדר, לא נפסיד, אבל איך נרוויח?" היא לא מבינה. האמת היא שגם אני לא ממש מבין, אבל אני מפציר בה, מפציר בעצמי: "בואי נאמין. ה' יכול הכול, ורק הוא יכול לעזור לנו. נתחזק באמונת חכמים, ויהיה טוב בעזרת ה'". היא מהנהנת בראשה. מול החובות המעיקים והקנס הלא הגיוני - הדבר היחיד שנשאר לנו באמת הוא רק להתחזק באמונה.

למחרת בבוקר הדוד מתקשר אליי. "ה' עוזר לנו", הוא אומר לי, נרגש, "הפקיד הבכיר ההוא, במס הכנסה, היה חייב את עזרתי. עשיתי לו טובה גדולה, ואמרתי לו שבתמורה יעזור לאחיין שלי. הוא השיב בחיוב. תיסע עכשיו למשרדים של מס הכנסה".

אני לוקח את הטפסים ונוסע. הפקיד הבכיר קורא את הטפסים בכובד ראש. לאחר מכן הוא ניגש לפקיד שמטפל בתיק שלי ומראה לו: "משהו כאן לא הגיוני - יש סתירה בין המסמכים". הפקיד אינו מוכן לוותר לי כל כך

תשלם וזהו, קל להגיד... אבל כשמדובר באברך כולל שאשתו גננת ועכשיו הוא נכנס לחובות אדירים - אין בכלל אפשרות לבצע.

אני מתקשר לדוד של אשתי, אדם נבון וטוב לב שיש לו קשרים במקומות הנכונים. הוא שומע אותי, נאנח: "יש לי חבר שנמצא במקום בכיר מאוד במס הכנסה. הבעיה היא שהוא אינו מחבב לומדי תורה בלשון המעטה, רחמנא ליצלן". הדוד משתהה, שוב נאנח.

אני מסיים את השיחה בתחושה שכלתה אליי הרעה... אין לי מושג מה עושים עכשיו. ואז, אחרי כמה שעות של תהיות, אני מחליט לנסוע אל הרב שלי ולבקש ממנו ברכה.

כבר למחרת בבוקר אני עולה אל הרכבת ונוסע צפונה, פוגש בחדר ההמתנה יהודים טובים רבים מכל הארץ והעולם שבאו להתברך מפי הצדיק. אני נכנס לחדר, מספר במילים ספורות את הבעיה שלי. מבטו של הצדיק נח עליי, מלטף ומרגיע. "בזכות אבותיי הקדושים אתה תראה שלא רק שלא תינזק, אתה עוד תרוויח מכל הסיפור הזה", הוא

מחייכת כל כך. איני יודע איזו מן הטובות שגמל איתי גדולה יותר: הכסף שקיבלתי בזכותו, או השיעור באמונת חכמים תמימה ונטולת שאלות. מדור זה לא דמיון מרה לצמא נח תשפ"ד הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף (p0583271323@gmail.com)

החזן ששכח את תווי השירים ונבחר למרות הכל

עשרים שנה חייתי ח"י שלוה יחסית. במשך למעלה מעשור חינכתי בתלמוד תורה גדול, ואותן שנים של עבודה קשה, הניבו פירות בשלים ויפים של מאות תלמידים, שדרבנו אותי להמשיך בתפקיד החשוב שנתן לי הקב"ה. ומאות מכתבי התודה שאני מקבל מידי שנה, ההזמנות לבר המצוות של התלמידים שאותם אני כבר לא מלמד, וכיום גם ההזמנות לחתונות יכולים להעיד יותר מאלף עדים כי עשיתי את עבודתי נאמנה, וכי יש מי שמרגיש וחש ומכיר טובה.

משכורתי כמחנך כבר לא הספיקה לצרכי המשפחה הגדלים, אך לא עלה בדעתי ולו לרגע אחד לחפש עבודה אחרת. החינוך היה

מהר... "בסדר", הוא אומר, "יש כאן סתירה, אבל אי אפשר למחוק את החוב. הוא ישלם חמשת אלפים שקלים, ואת יתר החוב נקפיא. נכניס את התיק להקפאת תהליכים—"

אני חוזר הביתה מאושר. אשתי מאושרת גם היא, אך אומרת לי: "היה לנו נס ענק, אבל עוד לא הרווחנו מהסיפור הזה". אני אומר לה: "נכון, כלומר נכון לעכשיו לא הרווחנו, אבל בואי נחכה ונאמין שכל מה שצדיק גוזר ה' מקיים".

שבועות ספורים חלפו מהסיפור הזה, ומגפת הקורונה התפרצה במלוא עוזה. אנשים הסתגרו בבתים ועסקים נסגרו. הגן הפרטי של אשתי נסגר גם הוא.

המדינה פיצתה בעלי עסקים. סכום המשכורת של אשתי הרשום במסמכים היה פי שניים וחצי מהסכום האמיתי. הכסף נכנס לחשבון הבנק שלנו. בכסף הזה כיסינו חובות וגם חיתנו את הבת שלנו, שהתארסה כעבור זמן קצר.

ברכתו של הצדיק התקיימה במלואה. השכן שלנו אינו מבין למה כשאנחנו עוברים זה ליד זה במדרגות, אני מברך אותו בברכת שלום

תמיד בראש מעיני ולא הייתי מחליף עבודה להרוויח את הכסף בצורה הכי מהנה וטובה בטורי חשבונות למשל, בעבודה עם נשמות, דבר ששווה יותר מכסף. בחינם.

לאחר מחשבה רבה, עלה בדעתי רעיון לנסות לחפש פרנסה בתחום אחר בתחום התחביב שרכשתי מימי נעורי תחום המוזיקה. צד נוסף שנפתח היה חזנות אמיתית בבתי כנסת. לא רציתי לעזוב את בית הכנסת הותיק שלי, אבל בחגים, עת הוזמנתי לבית כנסת להיות חזן בתשלום יפה לא סירבתי. בזכות הכנסה זו הצלחנו לגמור את החודש ואפילו לחסוך לא מעט.

כילד, הייתי מקשיב לשירים הישנים ולפרקי החזנות של החזנים המפורסמים ביותר. עקבתי אחרי כל שיר שיוצא, חסכתי כסף כדי לקנות תקליטים, וכשתחום הטייפ הביתי התפתח השקעתי את כל דמי הבר מצוה, דמי החנוכה וכל פרוטה נוספת שהיתה לי בקניית טייפ קצת יותר משוכלל, כדי לשמוע וגם להקליט את עצמי. כבר ידעתי 'להתחזן' לא רע וחייתי חזנים ידועים בכישרון לא מבוטל.

כך במשך שנים שימחתי בקולי בהזדמנויות רבות, ואף פעם לא סירבתי לבוא לשמחות על תקן של זמר, חזן או סתם מישהו שיעשה שמח. במהלך השנים הללו התמקצעתי בנושא, למדתי לקרוא ולכתוב תווים, השתלמתי בניצוח, אך אף פעם לא חשבתי לעשות מהתחביב מקצוע. עד שכאמור הגיע הרגע שבו נזקקתי להכנסה נוספת, והחלטתי

לאחר שנים של חיסכון דולר לדולר, גיליתי כי אני עומד לפני נישואיה של בכורתי, והדירה שאותה הבטחתי שולמה רק בחלקה הקטן, כי את רוב כספי החסכונות השקעתי ב'מגדלים פורחים באויר', כל הכסף שהושקע התנדף לאן שהוא. והתברר שאת יתר ההוצאות אצטרך לשלם בקרוב. ובדיוק אז, כשכבר הייתי בעל חוב והחתונה קרבה, וכשאתי לא מצליח לעמוד בהתחייבויות, אז סיפר לי חבר על המכרז שהוציא בית כנסת גדול המשתייך לקהילה גדולה ועשירה, בעיר רחוקה לחיפוש אחרי חזן לתקופת החגים. אמנם כאמור לא רציתי כלל לעזוב את תפקידי בתלמוד תורה ואיני מתכוון לעזוב בזמן שיש לי אירועים

וממילא אין לי שום כוונה להוציא את כל המשפחה ממסלול החיים.

אבל כשהדבר נשמע הגיוני יותר לעזוב רק לתקופת החגים, זה כבר היה פיתוי גדול מידי והחלטתי להירשם.

התנאים היו פשוטים: במשך כמה חודשים הוזמנו החזנים שנרשמו למכרז, להגיע כל אחד לשבת אחת, ולהוכיח קבל עם ועדה את יכולותיו. הקהל השומע היה אמור להקשיב, להצביע ולהחליט מי מהם יקבל את המשרה לכל חודש החגים.

לא היה לי הרבה מה להפסיד חוץ ממחירו של כרטיס טיסה סביר לעומת ההכנסה שהוא יכול להביא. הבעיה שלי היתה יותר בחומר שנדרשתי להכין, בנייתי תפריט לתפילות שבת עם רפרטואר נרחב של כל החזנים הידועים, כתבתי תווים ליצירות והתאמתי אותן לעבודת מקהלה קוליות, ייחדתי תשומת לב מיוחדת לשירתם של קולות הסופראן, האלט, הטנור והבאס שבאין תזמורת ירכיבו בקולותיהם את היצירות.

עמלתי לילות ארוכים על כתיבת התווים למערכת הקולות המרכיבה את המקהלה, עד

ליצירת הפרטיטורה המתאימה. וכך, מצויד בהשתדלות שנעשתה מתוך עמל רב, ובתפילות מעומק הלב, יצאתי אל אותה ארץ לשבת שנקבעה למבחן שלי. כשביד אחד אחזתי את התיק האישי לבגדי השבת ובידי השניה תיק נוסף, ובו הפרטיטורות היקרות מפז, הגעתי לאחרי כמה שעות טיסה, בבוקרו של יום שישי לנמל התעופה. עצרתי מונית, והוריתי לנהג לאן לנסוע. לאחר ששילמתי לנהג את כספו והתחלתי ללכת לכוון הכתובת ששם אתארח בשבת, גיליתי לפתע שהתיק החשוב ביותר שהחזקתי כל הדרך ביד נשאר במונית ואני אבדתי אותה ואת הפרטיטורות היקרות...

הלכתי לבית הכנסת כאוב ומרוקן, מה אשר עכשיו עם מקהלה שלא הכרתי, לא התאמנתי ואין לי מושג אפילו מה הם יודעים לשיר?! בשערי בית הכנסת קידמו אותי ראשי הקהל בשמחה, הם חיכו לשבת מענגת, עדיין לא ידעו את מה שקרה. חשתי חולשה גופנית ונפשית כפי שלא חשתי מעודי. הכישלון היה רשום מולי, ועוגמת נפש של הקהל הגדול גם היתה צפויה כבר.

לשירת התפילות ושר גם הוא בשמחה ובכל הכח. ניתן היה לראות שהם נהנים, מתעלים ומתרגשים, ואילולא ידעתי שאיבדתי את הצ'אנס להרויח מקהל זה סכום מכובד ביותר, ניתן היה לומר שהשבת היתה אחת המוצלחות ביותר שהיו לי אי פעם.

לחצתי עשרות ידיים באותו מוצאי שבת, חייכתי מכל הלב, כבר השלמתי עם ההפסד והשתדלתי להתגבר על טעם ההחמצה, בידיעה שהקב"ה גלגל אותי למקום זה כדי שעשרות יהודים ייהנו מאוד, וגם זו זכות גדולה. חייכתי אליהם וידעתי שזו הפעם האחרונה שאני רואה את האנשים היקרים הללו, עוד באותו לילה אעלה על טיסה ואשכח מסיפור זה לתמיד.

סטתי לארץ. הגעתי הביתה לפנות בוקר, ובשעה שמונה התייצבתי לעבודת חיי בתלמוד תורה. אחר הצהריים חזרתי הביתה ומהקהילה אותה עזבתי בליל אמש, חיכתי לי הודעה בתא הקולי: "החלטנו שאין טעם להמשיך במרכז יותר, הקהל הצביע פה אחד, ומבקש לראותך בחגים אצלנו. צלצל לקבלת פרטים".

ואז ברגע חסר כל תקווה ומצב רוח נזכרתי ששבת היום ועת לשמוח, והפרטיטורות? והמקהלה? והפרנסה? מי שדאג לי עד היום ידאג הלאה איתן ובלעדיהן. אני לא צריך לתת לריבונו של עולם עצות ורעיונות כיצד לסדר את פרנסתי. אולי לא זו הדרך שבה ריבון העולמים רוצה שארוויח? אולי תפקיד החזן עם המשכורת השמנה מגיע דווקא למישהו אחר ולכן איבדתי את הפרטיטורה היקרה? עלי רק לדאוג שהקהל ייהנה מהתפילה ושהשבת תהיה שבת מרוממת ושמחה ככל שזה תלוי בי, שאר העניינים לא נתונים בידי.

החלטתי שאעשה מה שהייתי עושה בכל מקום שבו היו מזמינים אותי לשיר עם מקהלה שאיני מכיר, ואעשה זאת כמובן על הצד הטוב ביותר שאני יכול. כך בתפילת ערבית של ליל שבת, כך בשחרית של שבת ובמוסף, במנחה, בסעודה שלישית ועד להבדלה כל בית הכנסת רעד מקולות השירה. כאיש אחד בלב אחד שרו כולם.

לולי ידעתי כי מאחורי השירה המרוממת הזו מסתתר סיפור עצוב, הייתי יכול לומר שזו היתה אחת השבתות היפות ביותר שהיו לי בחיי. שרתי מכל הלב, והקהל היה שותף מלא

וכך סיפר מנחם: יום אחד נערכה חתונה משפחתית בירושלים, ודודי ר' יוסף, הגיע במיוחד מחברון להשתתף בה. החתונה נערכה ביום חמישי בערב והסתיימה קרוב לחצות לילה. היות שהשעה היתה מאוחרת, נשאר הדוד ללון בביתנו בירושלים, כשבכוונתו לחזור לשבת בחברון.

באותם ימים, לא היו שיירות מצויות בין ירושלים לחברון. בכדי להגיע מירושלים לחברון, היו צריכים להשתמש בשירותיו של אוטובוס ערבי, שתחנת המוצא שלו היתה בשער שכם אשר בעיר העתיקה בירושלים. באותם ימים היהודים התהלכו בחופשיות באיזורים בהם התגוררו ערבים, והיו נעזרים בהם. שני אוטובוסים בלבד היו יוצאים ביום שישי מירושלים לחברון: אחד לפני הצהריים והשני בשעות אחר הצהריים.

הדוד יוסף הגיע לתחנה כחצי שעה לפני המועד הנקוב, כשבכוונתו לנסוע באוטובוס של לפני הצהריים. הוא המתין בתחנה זמן רב, אך האוטובוס בושש לבוא. בירור קצר העלה כי בשל בעיה טכנית, ייצא באותו יום רק האוטובוס השני של אחר הצהריים.

נמצאנו למדים, שהקב"ה מראה לאדם, עם כל ההשתדלות שאתה עושה אתה תלוי רק בי בלבד!

אור לישרים (הרב צבי נקר - האמנתי כי אדבר) הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

ניצל מהטבח בזכות שמירת השבת

בעבר הלא רחוק, לפני כמאה שנה, היה קיים יישוב יהודי מפואר בחברון עיה"ק, סמוך למערת המכפלה.

גרו שם יהודים יראי שמיים, שבכל עת היו שופכים את צקון ליבם בפני האבות הקדושים, ע"מ שיבקשו רחמים מלפני כיסא הכבוד.

הסיפור אירע בשנת תרפ"ט, לפני 95 שנה. מנחם, מספר הסיפור (סיפרו לפני כעשור), היה אז ילד קטן והתגורר בירושלים.

דודו - אח של אביו - היה מראשי הקהילה היהודית בחברון, בה התגורר.

מאורגנת לכיוון שער שכם, כשבדיהם גרזנים, סכינים וכלים חדים מכל הבא ליד, ובאותה שעה הגיעו הרבה כלים לידיים שלהם...

מטרתם היתה לשפוך דם יהודי, רחמנא ליצלן. "איטבח אל יאהוד!", זעקו המוסלמים כשתאוות רצח ניכרת בעיני השטן שלהם. הם התקדמו לכיוון שכונת 'מאה שערים'. ראשוני היהודים שהבחינו בפורעים הפיצו במהירות את השמועה המבהילה מפה לאוזן, והפחד היה נורא. הסוחרים מיהרו לנעול את חנויותיהם ולברוח כל עוד רוחם בם לבתיהם. הכל הסתגרו בבתים, הזיזו שולחנות וגררו רהיטים כבדים אל דלת הכניסה ע"מ לחסום את דרכם של הפורעים.

אך בזה לא היה די. היה צורך להתכונן גם למקרה שהפורעים יפרצו לבתים בכת. כלי נשק לא היו בידיהם ולכן הם אלתרו אמצעי הגנה מכל הבא ליד: הקצבים ומוכרי הדגים נטלו עימם את סכיניהם החדות, והיו שהכינו שמן רותח בתוספת מסמרים שיהיה ניתן לשפוך על הפורעים. הם התפללו שלא יצטרכו לזה.

כששמע זאת ר' יוסף הצטער מאד והיה אובד עצות. מאז ומתמיד נהג שלא לצאת לנסיעה מחוץ לעיר ביום שישי בשעות אחר הצהריים, והוא לא רצה לשנות ממנהגו, על אף שזה היה בקיץ, כשימי שישי ארוכים דיים. הוא ראה בכך נסיון מהשמיים, והחליט לשמור על מנהגו.

בלית ברירה הוא חזר על עקבותיו. קיבלנו אותו בשמחה לשבת, אך הוא דאג לבני ביתו שבוודאי מחכים לו ודואגים לשלומו.

באותם ימים עדיין לא היה טלפון בבתים, אך ר' יוסף ניגש שוב לתחנה שבשער שכם, וביקש מיהודי אחד שנסע לחברון, שיודיע לבני משפחתו שבנסיבות שאינן תלויות בו הוא שובת בירושלים.

באותו יום שישי, בצהרי היום, נערכת תפלתם של המוסלמים במסגד 'אל אקצה' הסמוך להר הבית.

השייח' הערבי שנאם בפניהם נאום רווי שנאה ושטנה, הסית את ההמונים נגד היהודים והלהיב אותם לצאת ל'ג'האד' (מלחמת "קודש" ביהודים) ולשפוך דם. ההמון המשולהב שסיים את התפלה - יצא בתהלוכה

"השם יהיה בעזרי", מלמלו שפתיו בל הרף. הוא טיפס לקומה השלישית בבניין, עמד ליד חלון צר בחדר המדרגות שהשקיף על פני הרחוב, וכצלף מומחה כיוון את נשקו לעבר התהלוכה המתקדמת והתחיל לירות צרורות של כדורים לעבר ההמון המשולהב. הוא הצליח בחסדי ה' לפגוע פגיעה מדוייקת בשייח' המוסלמי, שהיה שונא יהודים מושבע ושליווה אישית את התהלוכה. הוא הצליח גם להרוג בזה אחר זה חמישה ערבים שצעדו ליד השייח', אשר צנחו תחתיהם מתבוססים בדמם, כן יאבדו כל אויביך ה'.

בהלה נוראה אחזה בהמוני המוסלמים, כאשר נוכחו בבעתה כיצד נהרגו הטובים שבחבריהם. הם החלו לזעוק בהיסטריה ונמלטו מהמקום כשהם חוששים לגורלם. תוך דקות ספורות התפזר ההמון לכל עבר, כשהוא אחוז בהלה.

הסכנה האימה שאימה על יהודי 'מאה שערים' חלפה, והכל נשמו לרווחה.

ר' אייזיק חזר לביתו כשהוא מודה לה' על שהצילם ממוות, ושסייע בידו למגר את הפורעים.

את המתח היה ניתן לחתוך בסכין. ר' אייזיק היה אחד מתושביה הוותיקים של 'מאה שערים'. הוא היה נוהג תמיד לסיים מוקדם את ההכנות לשבת, ואת השעות שנותרו היה מנצל ללימוד ולאמירת 'שיר השירים'. באותו יום שישי, ישב וקרא 'שניים מקרא ואחד תרגום' כדרכו, בנחת ועם טעמי המקרא, כשהוא מעיין גם בפירוש רש"י.

לפתע שמע את קול ההמון המוסת והבין לחרדתו את המצב. הוא נזכר כי בביתו יש 'מאוויזער' - אקדח גרמני אוטומטי שהיה ברשותו מעת שערק מהצבא הפולני. אקדח זה היה נחשב למשוכלל מאוד במושגי הימים ההם.

"אני חייב להציל את המצב", זעק במר נפשו. בני ביתו ניסו לעצור בעדו, אך לא הצליחו. הוא התחפש במהירות כדי שלא יכירוהו, נטל עימו את ה'מאוויזער', יצא בריצה לשכונת 'מוסררה' ('מורשה' כיום, בגבולה ממוקם בין-היתר בנין עיריית ירושלים) הממוקמת בפאתי שכונת 'מאה שערים' על גבול 'שער שכם' והסתתר שם בתוך בניין.

רק לאחר שחלפה הסכנה החל ר' יוסף - קורעים אותו לגזרים, רח"ל. כששמע על כך ר' שהיה עד להתרחשות הקשה - לערוך סדר במחשבותיו. הוא חשש שהשמועה על הפרעות הגיעו לחברון, ובביתו דואגים לשלמו, אך לא היה באפשרותו לשלוח מסר מרגיע שלמרות הכל הוא בחדס ה' בריא ושלם.

גורלו, וחיינו ניצלו באורח כה מופלא.

כל זה היה בזכות שהקפיד על מנהגו שלא לצאת מהעיר בערב שבת בשעות אחר הצהריים. נשתדל גם אנו לאמץ לעצמינו מנהג זה, ובמיוחד בימי שישי הקצרים של החורף, ונזכה לראות ישועות ונפלאות בע"ה.

(תודה לר' חיים לוין שיחי' תושב שכונת 'מאה שערים', על עזרתו בדיוק הפרטים... - הובא בגל' קבלת שבת) אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

ביום ראשון, כשארז ר' יוסף את חפציו והתכונן לנסוע לחברון, הגיעו אליו השמועות הקשות על הטבח שערכו ערביי חברון ביישוב היהודי שם. באותה שבת, הגיעו הפורעים המוסתים אל בתי היהודים, ובתאווה רצחו רצחו בדם קר עשרות יהודים ופצעו עוד

רבים נוספים. מאורעות דמים אלו נחרתו בתולדות עמנו בשם 'מאורעות תרפ"ט' והותירו רשמים קשים ועקובים מדם.

התברר לר' יוסף ההמום, שהפורעים הערבים חיפשו אחריו במיוחד בשל מעמדו בקהילה היהודית שם.

"איפה יוסוף?! הם שאגו בטירוף של שנאה מתוך רצון להתנקם בו. הם חיפשו אותו בכל האזור אך לגודל הנס הם לא מצאו אותו. לו היה חוזר לביתו סביר להניח שהפורעים היו

השמות של הזוגות שנישאו בערב הקודם. אבל היום היה יום ראשון, כך שהחתונה הקודמת באולם התקיימה ביום חמישי...

הכלה החלה להילחץ קלות, החתן החל להזיע וניגש לבעל האולם. בעל האולם קיבל את החתן בשמחה ושאל אותו: "למה אתה לבוש כמו חתן ולמה הגעת עד לכאן?"...

החתן שמע את שאלתו של בעל האולם, ופניו החליפו צבעים. זיעה קרה כיסתה את גופו ודמעות החלו לזלוג מעיניו. הוא אמר לבעל האולם: "בעוד מספר שעות אינשא לבחירת ליבי, ואולם השמחות ששכרנו זהו גן האירועים שבבעלותך" מנהל גן האירועים ענה שכנראה חלה טעות על אף שגן האירועים מתנהל למופת. מנהל גן האירועים ניסה להבין מה קרה. הוא פתח את קובץ ההזמנות, הקיש את שמם של החתן והכלה - ואכן התאריך הלוועזי של יום חתונתם הוא התאריך הנכון - אבל בטעות נרשם בשנה הבאה...

החתן הבין שבקרוב תגיע גם התזמורת והאורחים, ושאל בלחץ: "אדוני המנהל, מה עושים?"

טעות משתלמת

זוג צעיר ומאושר התרגש לקראת היום המאושר והמיוחל של יום החתונה. ההכנות הקדחתניות לקראת היום המיוחל היו רבות, אך למרות העומס העייפות וההוצאות הרבות, המשיכו בני הזוג המאושרים את המסע אל עבר היום המאושר בחייהם.

היום הנכסף הגיע. החתן והכלה הנרגשים עשו את דרכם לעבר גן האירועים המרהיב כדי להצטלם למזכרת, הם נפגשו עם הצלם והחלו במסע צילומים לאלבום החתונות המפואר.

במהלך הצילומים העיר החתן: "שמת לב שבשני האולמות שבמתחם כתובים בכניסה שמות של שני זוגות אחרים?" הכלה הביטה בשלטים ואכן שמה לב שהשמות של הזוגות הם לא השמות שלהם. החתן ניסה להסביר שאולי עובדי האולם לא החליפו את השלטים עם השמות, והשמות שכתובים בשלטים הם

את מה שמתרחש לנגד עיניי!" בעל גן האירועים תמה ובירר עם חבריו למה התכוון.

החבר מבת חפר סיפר: לזוג אמיד מאוד מאזור המרכז נולד בן במזל טוב, והם ביקשו לשכור את אולם השמחות שברשותי לברית המילה של בנם. מכיוון שהתינוק נולד לאחר ציפייה ארוכה, וגם לזוג האמיד יש מכרים רבים, הם הזמינו שש מאות מנות לסעודת מצווה של ברית המילה של בנם, ושכרו חברה מיוחדת שתקשט את האולם. ואכן, האולם כעת הוא מרהיב ביפו.

שעתיים לפני ברית המילה יצר עימי קשר האב המאושר ואמר שהוא מצטער ומתבייש לומר, אבל הרופא לא מאשר למול את בנו מכיוון שהתינוק סובל מצהבת...

עניתי לאב המאושר שהתינוק בעזרת ה' יבריא, ונשמח לקיים את סעודת המצווה של ברית המילה באולם שלנו. אבי הבן אמר שבוודאי גם הם ישמחו, אבל תהה מה יעשו עם כל המנות שהכנו להיום. עניתי לו שכעת עליו לדאוג לבריאותו של בנו, ואני אדאג למנות.

מנהל גן האירועים תפס את הראש ואמר: "חתן יקר, אתה היום תתחתן. רק תאפשר לי מספר דקות לחשוב על פיתרון", והתיישב בכיסא צדדי. החתן והכלה עמדו בצד החדר מפוחדים. היום המאושר בחייהם נראה לפתע כחלום בלהות. בעוד מספר שעות מאות אורחים אמורים להגיע לשמוח בשמחתם, אלא שבשני האולמות שבמתחם לא תתקיים החתונה של הזוג שאותו הם הגיעו לשמח.

עשר דקות מורטות עצבים עברו על הזוג הצעיר, עד שמנהל אולם האירועים אמר: "יכול להיות שמצאתי פיתרון. תתפללו חזק שהמהלך שאני כרגע הולך לבצע ישא פירות". החתן החל לומר פרקי תהילים, הכלה נשאה תפילה, ובעל גן האירועים התקשר לחבר באזור 'בת חפר' שלייד נתניה.

בעל גן האירועים סיפר לחבריו מבת חפר על הבעיה שאליה נקלע, וביקש ממנו להעביר את חתונת הזוג לאולם האירועים שבבעלות החבר. החבר מבת חפר בירר מה כמות המוזמנים של הזוג, ונענה: שש מאות איש. החבר מבת חפר אמר: "אני לא מאמין. אם זו לא יד ההשגחה העליונה - אין לי דרך להסביר

למעשה פרשת לך לך

שהזוג המאושר מרוצה מהחלופה שנכפתה עליהם.

לאחר מספר ימים התקשרו בני הזוג המאושרים למנהל גן האירועים בבת חפר, וביקשו ממנו לסדר את התשלומים עבור המנות. המנהל מבת חפר אמר שמבחינתו הוא קיבל את כל הכספים, וכדאי שיסדרו את התשלום עם מנהל גן האירועים המקורי. בני הזוג יצרו קשר עם מנהל גן האירועים המקורי וביקשו להסדיר את התשלום, אך הלה השיב שכל המנות שולמו, ובירך את הזוג שיהנו מהמתנות ושיהיו להם חיים מאושרים...

החתן בירר בפליאה מי שילם, והמנהל הסביר שהטעות היא שלו, ואכן הוא נשא בחלק מההוצאות, אבל כמעט כל ההוצאות שולמו על ידי הזוג שנולד להם בן. "הם שמעו על המקרה שלכם והסיפור שלכם ריגש אותם מאוד. ומכיוון שהם אמידים מאוד הם ביקשו לשלם את ההוצאות, ושהמצווה תהיה להצלחת בנם שנולד", הוסיף.

החתן והכלה התרגשו מאוד. הם גם זכו באולם מפואר, בסעודה משובחת, ולא פחות חשוב - כל המתנות יישארו בחזקתם. ביום

סיים החבר מבת חפר: והנה כעת אתה מתקשר ומבקש ממני שאכין עבורך שש מאות מנות לחתונה שצריכה להתקיים בעוד מספר שעות. הרי האולם כעת מקושט ומרהיב, והמנות היקרות שאבי הבן הזמין מוכנות להגשה, מה שרק נותר לעשות הוא לעדכן את המוזמנים שהחתונה תיערך באולם שמחות אחר!

מנהל גן האירועים הודה לחבירו ועדכן את החתן והכלה שהערב הם אכן ינשאו זה לזו אבל לה' יש תוכניות אחרות בנוגע למיקום של החתונה. החתן והכלה נרגעו, והחלו לפרסם ברבים את מיקומו של אולם השמחות החדש.

והנה כשנכנסו לאולם - נעתקה נשימתם מרוב הפאר וההדר. האולם הדהים את החתן והכלה ביופיו, הכלה התרגשה ואמרה שהכל לטובה.

האורחים הגיעו בהמוניהם. הרב קידש את הזוג המאושר. האורחים שמחו את החתן והכלה. הייתה חתונה מרהיבה. המאכלים הערבים הוגשו ברוב פאר ובשפע רב. מנהל גן האירועים אף על פי שהיה עסוק מאוד הגיע לחתונה כדי לשמח את החתן והכלה, ולוודא

את דרכיו, ובלית ברירה פנו אל הוריו ובלב כבד מסרו להם כי החל מהיום בנם כבר לא יוכל לבוא בישיבה...

קשה לתאר את העצבות והשברון לב בו קיבלו הוריו את הבשורה הקשה הזו, כמה חיכו וציפו לרגע זה שבנם היקר יגדל ויהיה לבחור בן תורה וירא שמים והנה עתה נהפך לאבל משאלם, צערם היה כבד מנשוא אך גם אחרי התחנונים לביטול רוע הגזירה הנהלת הישיבה לא הסכימו להשאיר אותו ולו יום אחד, רק זאת אמרו שאם אחרי כמה שבועות שישה בבית ישנה את דרכיו לטובה או אז אולי ישנו את החלטתם ויוכלו לקבל בחזרה את אברהם לישיבה...

הדבר הזה נראה היה כחלום באספמיה, הרי גם כששהה בין כותלי הישיבה, והיה מוקף במשפיעים ומשגיחים שהדריכו אותו בדרך אשר ילך בו, לא הצליח בוודאי עתה כשישב לבד בבית בלי מורה ומדריך, בוודאי לא יוכל להשתנות ולשפר את דרכיו...

אולם בשעה קשה זו כשכולם הרימו ידיים והתייאשו מעתידו של אברהם, אמו לא התייאשה, ובאמונה תמימה בה' האמינה

האחרון של שבע הברכות החתן והכלה אמרו יחד מזמור לתודה, והתחילו בדרכם החדשה.

(מתוך שיעור תורה של הרה"ג רפאל אבוחצירא משכן שילה בראשית תשפ"ד) הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף
 (p0583271323@gmail.com)

התפילה שפתחה לבבות

בהתרגשות רבה התחיל השנה החדשה באחד מהישיבות הקדושות, בחורי החמד שזה עתה נכנסו לישיבה קטנה ישבו זה לצד זה נרגשים ומלאים בכוונות טובות לרגל הזמן החדש לעלות מעלה מעלה בעבודת ה' ולימוד תורתו הק'.

אחד הבחורים היה 'אברהם' שגם לבו רגשה בהתחדשות והתלהבות, מיד כשהגיע לישיבה הבחינו בו המשגיחים כי משהו אצלו אינו כשורה, לצערם הרב הוא לא השתתף בלימודים כראוי, וככל שעבר הזמן מצבו נהיה יותר גרוע, ואם לא די בכך הרי שגם הפריע במהלך השיעורים ולחבריו מללמוד כראוי, כמה שהמגיד שיעורים ומרביצי התורה בישיבה ניסו לדבר על לבו לא הצליחו לשנות

ומעשה שהיה כך היה: אחרי ימים ארוכים בהם העביר אברהם את זמנו בהיכל הביהמ"ד בבטלה המביאה לידי שיעמום, ביום אחד פנה אליו אדם אחד שחזותו העיד עליו שזה מקרוב בא והתחזק בדת משה, הלה שעד לא מזמן רחוק היה מהתורה והמצוות, וכמעט שלא ידע מהומה מלימוד התורה, פנה אליו וביקש ממנו שרוצה היא ללמוד איתו את דברי התורה, אברהם שגם ככה לא היה לו הרבה מה לעשות הסכים להצעתו והתחילו ללמוד ביחד גמ' ולעסוק בסוגיות התורה, בתחילה הבעל תשובה התקשה להבין את דברי הגמ' וחזרו על זה שוב ושוב עד שהבין, כך עבר הזמן ואברהם שזכה והצליח ללמד תורה, ובבת אחת כבר היה לו כבר מטרה לקום בבוקר ולאט השתנו דרכיו גם בשאר הדברים וגם תפילתו נאמרה בהתלהבות וכו' וכו'.

כשראו הוריו את בנם, פנו להנהלת הישיבה וסיפרו על השינוי שחל אצל בנם, המשגיח התקשה להאמין, כי ידע את נפשו של אברהם, ולא האמין שאכן שינה את דרכו לטובה, אולם כששמע את דבריהם הסכים לקבלו רק אם יועיל להיבחן על המסכת שנלמדת, ואם יוכל להשיב דבר דבור על אופניו הרי זה יהיה סימן

שברצונו יחזור בנה למוטב, ויוכל לחזור לישיבה ולחדש את ימיו כקדם. תפסה את אומנות אבותיה בידיה ופתחה את ספר התהילים, ובדמעות שליש התחילה להתחנן ולבקש רחמים לפני אבינו שבשמים שיחונן אותו בדעת להרגיש את נועם מתיקות התורה ועבודת ה' ויעלה מעלה בעבודת ה', אברהם שהה בביתו ובכל יום הלך לבית המדרש כי התבייש להסתובב בחוצות העיר, אך גם שם לא ניצל את הזמן והעביר את זמנו בהבלים.

האם שראתה בצער את מצבה של בנה המשיכה להתפלל בחזקה ושמה את מבטחה בה' כי לו לבד הישועה, אחרי כמה שבועות שעברו פתאום נראה שינוי לטובה באברהם, הוא ששבור היה ברוחו וכל חייו התנהלו ללא חשק והתלהבות פתאום התחיל לקום בבוקר עם ניצוץ בעיניים, והלך לביהמ"ד להתפלל ואח"כ נשאר שמה ללמוד שעות ארוכות, ואחרי חודשים ושנים ארוכות שרגילים היו ההורים לקבל רק בשורות רעות על בנם, בבת אחת החלו לקבל פידבקים חיוביים מאנשי הביהמ"ד שראו את בנם לומד בהתמדה מרובה וכו'.

מובהק שאכן שינה את דרכיו, כי הרי בישיבה היא לא למד...

פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

היה זה בעיר וירצבורג שבגרמניה, לפני כמאה וחמישים שנה. רוחות ההשכלה נשבו אז בעוז, מפילות חללים מהבתים הטובים ביותר. אחד מהנופלים למלתעות ההשכלה היה בחור צעיר בשם יעקב, שהתייתם בצעירותו ונסחף אחר חבריו הרעים, ולאט לאט נשכחה ממנו מסורת היהדות.

ביום מן הימים התעורר יעקב, והנה הוא נזכר כי היום חל היארצייט של אביו. הוא זכר היטב את הבטחתו לאביו טרם פטירתו, כי לעד ינצור את התאריך ויקפיד לומר קדיש ביום היארצייט שלו.

הוא הדחיק את המחשבה הזו וניסה לשכוח, אך ככל שחלפו השעות חש כי הוא חייב לקיים את הבטחתו האחרונה לאביו. וכך, לקראת ערב של יום, מצא את עצמו בפתח בית הכנסת הגדול בעיר. הוא נכנס

ואכן למחרת התייצב הבחור לפני המנהל שבחן אותו על הנלמד ולגודל תדהמתו השיב לו בבהירות על כל שאלה ושאלה, ובשמחה רבה פתחו לפניו שוב את שערי הישיבה והפעם אכן השתלב בין כל התלמידים ועסק בתורה ועבודה וצמח לתפארת.

סיפור זה שמענו מפיו של הגה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד שליט"א וסיים את דבריו שהבחור הזה צמח והיה לאילנה רברבא וכיום הוא אברך חשוב ת"ח וירא שמים.

והדברים הן אך למותר מגודל חשיבות התפילה בכלל ותפילת ההורים בפרט ואפי' אם אינו נענית מיד אל לנו להתיימשח"ו.

וכבר העיד על עצמו רבן של ישראל מרנא החתם סופר כשזכה להכניס לחופה את אחד מבניו (תפילה למשה עמוד טו) "האמינו לי שמדי יום ויום הננו שופך דמעות שה' יזכנו שבני יעלו מעלה מעלה בקודש יותר ממנו ויקוים בהם והטיבך והרבך מאבותיך".

לנוכח החום שהפיצה אישיותו של הרב, שדרש בשלמו בכנות, התעניין באכפתיות במעשיו, וגם החמיא לו: 'אני מעריך אותך על מאמצריך לבוא ולהגיד קדיש בקול צלול וברור ביום היארצייט של אביך. כל הכבוד על שהרוחות הסוערות בחוץ לא הצליחו לכבות את הגחלת הבוערת בלבך, ואני בטוח שאביך רווה היום בשמי מעל מלוא חופניים נחת מזוקקת'.

הרב הוסיף להחמיא לו, איחל לו הצלחה ובירך אותו בידידות. כשהם נפרדו, חש יעקב כמו גוש מחנק עולה בגרונו, ודמעות לחות החלו לרדת מעיניו. משהו בחום של הרב המיס את ליבו וגרם לו לגעגוע עז אל העולם שאותו עזב. משהו במילים החמות והמעודדות הביא אותו לתחושה שהוא טעה באורח חייו החדש, היה בחיור של הרב משהו שובה לב, מרגש, תומך ומעודד כל כך.

הוא שב הביתה, אך חייו כבר לא היו אותם חיים. באותו לילה בכה הרבה מתוך חרטה, בכה על אביו, על חייו, על העולם

פנימה, ולמזלו הכל היו שקועים בתפילת שמונה עשרה בלחש של תפילת מנחה, ואיש לא הבחין בכניסתו. משהו מהסומק שהציף את לחייו נרגע קמעא, והוא נעמד בירכתי בית הכנסת, ממתין לעת ה'קדיש יתום' בסיום התפילה. כשהגיעה העת המיועדת נתן את קולו ואמר 'קדיש' בקול רם, כשהוא מחמיא לעצמו שהוא עוד זוכר את המילים הארמיות וניקודן.

הוא סיים את אמירת הקדיש, וחיפש את הדרך הקצרה והצדדית ביותר להימלט מבית הכנסת, מבלי להיתקל באיש. הוא שב והסמיק עד תנוכי אוזניו, והחל מדדה לכיוון הדלת ממערב בית הכנסת. לפתע חש טפיחה חמה על שכמו, הוא הסתובב לאחור, ועיניו כמו נתקעו בחיור ענק וחם, שמאחוריו איש הדור פנים המציג עצמו בשמו: 'שלום לך, שמי הרב יצחק דוב הלוי במברגר, ואני רב העיר. שלום עליכם וברוכים הבאים', אמר לו הרב בלבביות.

בשניה הראשונה הופתע יעקב מהלבביות, ועד מהרה ליבו המאובן נמס

הדבר לקח לרב במברגר אולי שתי דקות, אך זה הציל דורות שלמים, ובנה עולמות של תורה ויראת שמים במחיר חיוך אחד.

את הסיפור סיפר אחד מצאצאיו של יעקב זה, והוא פורסם בקובץ 'ווי העמודים' בציטוט מפיו, ולמדנו בא שלכולנו יש

הזדמנויות, לכולנו קורים מקרים כאלה. אדם זר שמבחינים בו לפתע, מישהו לא מוכר, אדם שלא ראינו עד היום. לפעמים נכנסים לבית הכנסת ומגלים אורח זר, הוא יכול אפילו להיראות קצת מוזר ושונה מהמקובל, ומבטו מבולבל ואבוד בזירה הזרה לו. לחילופין, אדם מוכר, חבר קרוב, ידיד אהוב, אבל אולי אפשר לעודדו ולחזק אותו.

חיוך אחד, מילה טובה, מחמאה כנה אלה משנים חיים, מעודדים, תומכים בנפש, מחזקים את הנשמה. לעולם לא נדע אלו תוצאות ברוכות יירשמו בשמים למילה הטובה שלנו. כמה טוב וחסד יצמחו מהחיוך שכל כולו מתיחת שריר הפנים מימין לשמאל. פעולה כה קלה ופשוטה,

שכמעט החמיץ. בימים הבאים החל לשוב אט אט לכור מחצבתו, ומצא עצמו יותר ויותר פעמים בא לבית הכנסת. כעבור כמה חודשים זכה להינשא ולהקים בית נאמן בישראל עם נערה יראת שמים ונולדו להם שלושה עשר ילדים.

היום, מאה וחמישים שנה אחרי, ולמרות השואה האיומה, מונים צאצאיו יותר מחמשת אלפים נפשות, כולם זרע ברך ה', הולכים בדרך התורה והמצוות, מקפידים על קלה כחמורה, יראי שמים ואנשי אמת. חמשת אלפים יהודים כשרים ונלבבים, אין ספור מעשים טובים שעשו צאצאיו עם השנים, מצוות, מעשי חסד, שעות לימוד תורה, עולם שלם של טוב. וכל זה, בזכות מי?

בזכות חיוך לבבי ומילה טובה של הרב במברגר זצ"ל. כמה מילות עידוד, אכפתיות עמוקה, התעניינות כנה בשלומו של נער בודד, ומחמאות מהלב על 'קדיש יתום' אחד.

מכן דיבר על כוחו של הוויתור לבקוע שערי שמים.

הוא סיפר לה מעשה שאירע באחד הישובים בנגב, הסמוכים לעזה: בישוב זה היתה אמורה להיערך ברית מילה, והאב המאושר הזמין מנות דגים בכמות גדולה שתספיק לכל משתתפי הסעודה. דא עקא, שבאותו יום היתה הפגזה כבדה במקום זה, ואף אחד מהאנשים שהיו אמורים להשתתף, לא הגיע לברית.

כיון שראה בעל הברית שאין מה לעשות עם כל מנות הדגים שהוזמנו, פנה לבעל הקייטרינג ואמר לו: 'הרי שלך לפניך... אין לי מה לעשות עם המנות הללו'. בעל הקייטרינג התקומם ואמר: "זו לא הענין שלי, אתה הזמנת את המנות ועליך לשלם עליהן עד הפרוטה האחרונה!".

הוויכוח התלהט, ובעל הקייטרינג התכונן כבר להזמין את בעל הברית לדין-תורה. ונראה פשוט שהוא צדק, ובעל הברית היה צריך לשלם את ההזמנה. אבל בסופו של

אך תוצאותיה הרות גורל, ויכולות להביא בכנפיהן הצלת נפשות רוחנית וגשמית, פעלים רבים לתורה וחסד, עולמות שלמים של טובה וברכה.

הבה נפנים את המסר הזה לחיינו, ניקח אותו עמנו, נחפש את ההזדמנויות לחייך, להביע אהדה, להתעניין באהבה, לשאול בשלום כל אדם- עם חיוך כמובן, ותוספת מחמאה על משהו, זה משנה חיים.

זה מביא הישגים עצומים שלא נוכל לתאר, זה פותח פתח לעולמות קסומים.

('בך בטחנו' – בראשית) אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

הויתור שזיכה בפרנסה טובה

פעם הגיעה אשה מרת-נפש אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, ושפכה לפניו את מר שיחה על כך שלא זכתה בפרי בטן. מה רבינו מציע לי לעשות? שאלה. הגרש"ז זצ"ל האזין לה ברוב קשב, ולאחר

והחלה לייצר שפע של מנות דגים. הגיעו הדברים לידי כך שהיא הקימה 'מפעל שלם' והתעשרה בעושר רב – והכל בגלל כוח הוויתור, שדיברה על לב בעלה שלא לריב.

הגרש"ז אויערבך זצ"ל הציע גם לאותה אשה שלא זכתה בבנים, להעצים את כוח הוויתור שלה, "ועל ידי תזכי למילוי כל משאלותייך לטובה", אמר לה.

(גל"ק קנין תורה בראשית פ"א) אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף
p0583271323@gmail.com

השיב אבידה לבעליה וזכה ל... כאבי תופת נוראים

בביתו של אחד מן העשירים הגדולים שבניו יורק רבתי התכוננו במרץ לקראת נישואי הבת הכלה המהוללה, בשבוע שלפני החתונה הוציא הגביר מחשבון הבנק שלו סך נאה של עשר אלף דולר

דבר הסתדר הענין בצורה הרבה יותר טובה...

בעל הקייטרינג זכה באשה משכלת וחכמה, וכשראתה את להט הוויכוח – פנתה לבעלה ואמרה לו: "מדוע לך לריב? תביא לי את כל הדגים, ואני אראה לך כבר מה אפשר לעשות בהן..." דבריה של האשה החכמה הרגיעו את הבעל, והוא אכן מסר לאשתו את כל מנות הדגים.

ומה עשתה האשה? – טחנה את כל הדגים, עשתה מהן קציצות טעימות (געפילטע פיש) ומכרה אותן במחיר מוזל. ומה היה ההמשך?

הקציצות הללו היו מוטעמות מאד, – וטעמן המיוחד והריח המעודן שנדף מהן התפרסם בציבור. אל האשה החלו להגיע הזמנות ל... מנות דגים, ובתוך זמן קצר היא הוצפה בהזמנות ללא סוף.

בואו ונקצר את הדרך ונגיע לסוף הסיפור: האשה החכמה הזו, שהצילה את בעלה ממריבה קשה, קיבלה שפע של הזמנות

במזומנים [קעש] והעניקים בשמחה לאשתו הגבירה המחותנת לצורך קניוניה שצריכה לערוך, במלבושי כבוד ובתכשיטים יקרים לקראת החתונה הגדולה, כמנהג בעלי בתים חשובים דשם...

הזדרזה אפוא המחותנת ופינתה לעצמה יום מיוחד לעריכת קניות [סעל] בחנויות הענק של 'מנהטן', שם מרוכזים בתי מסחר רבים לעריכת כל הקניות יחדיו.

באומנות אבותיה ואימהותיה, נטלה לידה את ספר התהלים, התיישבה על כורסתה, ומשרק החלה להתרפק על מזמוריו של נעים זמירות ישראל ע"ה נפרץ סכר דמעותיה, בעומדה לקראת היום הגדול של נישואי ביתה האוהבת והעמדת בית נאמן בישראל לדורות.

יהי בדרכה ברחובות הענק שבמנהטן כשחיפשה בתיקה את הארנק המנופח בעשרת האלפים נחרדה לגלות פתאום כי הילד איננו, לא ארנק, ולא דולרים, כלום! היא הבינה מיד שכנראה נאבד הארנק או נגנב, ושבאותם שדרות הומי אדם בעיר שרובה עכו"ם כמנהטן אין כמעט סיכוי למצוא אבדות, ובוודאי שלא להשיב גניבות...

היא בכתה בדמעות שלישי בהתחנן נפשה לפני קונה על השבת האבדה/הגניבה ועל הצלחת יום הנישואין ובנין הבית כראוי וכיאות בדת של תורה, ולהתקבל ברעוא לפני מלך יושב ומזווג כל הזיווגים בישראל.

והנה בעודה מרטיבה את דפי התהלים'ל האהוב בדמעות רותחות, מצלצל הטלפון בבית, ומעבר לקו מספר האיש שזה עתה בהתהלכו בסמוך לאחת מחנויות הפאר של מנהטן מצא ארנק תפוח, ועל פי הפרטים שבתעודת הזהות הצליח לאתר את מספר הטלפון של בעלת הארנק, והנה הוא בידו להשיבו עם כל הכספים והמסמכים שבתוכו בשלימות!

בלב שבור וכואב חזרה אם הכלה לביתה בידיים ריקות, וכבת ישראל כשרה תפסה

המחותנת התרגשה מאוד מכך שתפילתה נענתה, כנודע קרבת השכינה הקדושה ודבקוּתה עם בעלי השמחה, והודתה להשי"ת בכל לב. ואל האיש המוצא הישר והנאמן שהחזיר האבדה בשלמותה הציעה שכר, תשלום נאה על נאמנותו וישרו.

הכאבים הלכו ותקפו והאיש נזקק בדחיפות לטיפול רפואי, הוא התקשר למספר רופאים בנסיון לקבוע תור דחוף לרופא 'גסטרו', אך כולם היו עמוסים בלוח זמנים צפוף, התור המהיר ביותר שהצליח להסדיר אצל אחד הרופאים היה למחרת אחר הצהריים.

האיש שסבל מאוד מכאביו, ביקש והפציר אם ניתן בכל זאת להקדים את התור מחמת סבלו הקשה, הוא אף הציע תשלום בעד הקדמת התור, אך לדאבון לבו ובטנו... הוא נענה בשלילה, אין שום אפשרות להקדים לך את התור! - פסק הדוקטור בנחרצות.

שוב התמלא האיש מרירות לב, הנה לך 'ברכה טובה'... שזכיתי לה הבוקר, ברכה שנהפכה לי כנראה להיפך הברכה...

אולם האיש סרב לקבל אף לא דולר אחד, באומרו שברוך ה' כסף לא חסר לו, ואינו צריך לדולרים כלל... רק הוסיף שאימו היתה אומרת תמיד שברכה טובה מבן אדם טוב שווה יותר מכסף וזהב! לפיכך, סיים האיש, בהיות עתה ליבך פתוח ונכון בשמחת השבת האבדה, ברכני נא בברכה טובה! המחותנת הנרגשת נענתה בחפץ לב, והרעיפה על ראשו ברכות טובות לרוב, שימלא ה' כל משאלות לבבו לטובה, והוסיפה לברכו עוד כהנה וכהנה מעומקא דליבא, ושוב כפלה את הודאתה לו, וסיימו את שיחתם בברכה.

כעבור כמה שעות נתקף לפתע האיש בכאבי בטן עזים ומשונים, הוא התפתל

למחרת בבוקר חש האיש רע ביותר, שנעשה עימו, כאיש עסקים גדול היו הכאבים החזקים לא הרפו ממנו, וברוב צערו וייסוריו נאלץ להישאר ספון בביתו שוכב על מיטתו, בהמתנה חסרת סבלנות לתורו אצל הגסטרו המומחה לאחר הצהריים, כשליבו מלא אכזבה מתוצאת הברכה/קללה שקיבל זה אתמול.

בטן שתקפוהו ניצול ממוות לחיים. והיותר פלא היה, שכעבור שעה קלה לאחר האסון שבמנהטן חלפו כל כאבי הבטן לגמרי ונעלמו כלעומת שבאו! ויצא האיש בשמחה על חייו שנתנו לו לשלל, וראה בחוש עד כמה צדקה אימו החכמה, שברכה טובה הבוקעת מלב איש טוב שווה טבין ותקילין!

ולמד על הכלל כולו יצא, להעריך אל נכון את פרשת 'זאת הברכה' שמברכים ישראל איש את רעהו באהבה, ושלא לזלזל חלילה בשום ברכה שמתברכים מפי ישראל, רק לקבלה ברצון ובעניית 'אמן' מקרב לב. ובודאי פשיטא באמונת ברכת הצדיקים בכל לב, כענין "זאת

לפתע בפתאומיות, נעצרה כל אמריקה הגדולה והענקית בפחד נורא משתאה בתדהמה, לנוכח התפוצצות 'מגדלי התאומים' הענקיים על ידי טייסים טרוריסטים שחדרו עם מטוסיהם המלאים נוסעים ומטעני דלק אל תוך המגדלים.

היה זה היום השחור הגדול ביותר של ארצות הברית, שבמחצית השעה התמוססו וקרסו מגדלי הענק, בהותירם אחריהם דם ואש ותמרות עשן של אלפי הרוגים ופצועים, ואת כבודה של אמריקה רמוס עד עפר.

כששמע האיש כואב הבטן על האסון הנורא, תפס פתאום את גודל הנס העצום

הכנסת אורחים שעשתה שלום בית

את הסיפור המיוחד שלפנינו, סיפר נכדו של הגאון המפורסם רבי מאיר קלירס זצ"ל רבה של טבריה להמקובל הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א.

מידי שנה בשנה ביום היארצייט של רבי מאיר קלירס, היה מגיע לעליה לציון יהודי זקן אחד, שהטריח את עצמו מירושלים, בנסיעה קשה של הימים ההם אל קבר הצדיק שבבית הקברות העתיק בטבריה של מעלה.

באחד השנים ניגש אליו אותו נכד הנ"ל ושאלו לסיבת טרחתו המרובה מידי שנה, כאשר אין הוא מבני המשפחה וגם לא מתושביה של טבריה. בוודאי ישנה סיבה מיוחדת לבואו של זקן זה, ניחש הנכד. כנראה מסתתרת כאן עילה מעניינת, שתשפוך אור נוסף על גדלותו של הסבא. ולכן ההין לברר אצל הזקן ולחקור סיבת עלייתו, כדי ללמד דעת לדורות הבאים.

הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל" אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, כמ"ש בפ"ב דראש השנה (כה:): "ירובעל בדורו כמשה בדורו, בדן בדורו כאהרן בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו", ואין לך אלא שופט שבימיך.

גם אם אין רואים בקיום הברכה תיכף ומיד, ואולי אף נראה שלא רק שלא התקיימה הברכה אלא הביאה את ההיפך הגמור... – הרי לפעמים מתגלה אחר כך עד כמה היה באותה ברכה ובהתקיימותה ההפוכה, הצלה וישועה גדולה, כדוגמת טיב מעשה דנן שמתוך המכה עצמה שנחתה על האדם בפתאום בכאבי בטן חזקים, משם עלתה ישועת הצלתו, להותירו לטובה שוכב על מיטתו, ולהציל את חייו מן התופת הנורא, לטובה ולברכה.

(טיב הקהילה - הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א) אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר

p0583271323@gmail.com

הזקן נענה ברצון לפנייתו של הנכד ופתח בסיפורו: לפני שנים בהיותי אברך צעיר, נפגע השלום בית אצלנו, מריבה קשה פרצה לא עלינו ביני לבין אשתי, שהתגברה והתעצמה כל העת. וכשטבעה של מחלוקת, הכעס והמרירות חלחלו פנימה יותר ויותר ורק יצרו עוד ועוד מריבות, כאותה פקעת המסתבכת בינה לבין עצמה, באין דרך מוצא. הדברים החמירו והלכו, עד שיום אחד לא יכולתי יותר לסבול הייסורים והמריבה והחלטתי שעלי לקחת מעט הפוגה. קמתי איפוא, ארזתי את מזוודתי והפלגתי אל טבריה הרחוקה, גם בשביל צורך מנוחת הנפש והחלפת הכוחות. אבל בעיקר כדי להתבונן ביני לבין עצמי בכל הסיפור הזה, לאיזה כיוון עלי לפנות... האם בכלל ניתן להשכין שלום בית ביני לבין אשתי, או שמא חלילה אפסה כל תקווה ועלינו לחשוב על דרך הפירוד.

ואסדרתי את חפצי האישיים. הדירה היתה יפה ונחמדה וגם שקטה ושלווה. מחלונות הבית נשקפה הכנרת פרוסה ככינור, עם מימיה השקטים והמרגיעים. שבסגולתם ליישב דעתו של אדם ולהביאו למנוחת הנפש – שמאוד הייתי זקוק לה באותה עת. לאחר שהיה הכל מסודר כראוי וכיאות, יצאתי לתפילת "מנחה-מעריב" בבית הכנסת המרכזי של העיר.

לאחר התפילה ברכני רב העיר הרב קלירס זצ"ל בברכת "שלום עליכם" לבבית, כדרכו בתור הרב הראשי לקרב את האורחים המגיעים אל העיר ולדרוש בשלומם ובטובתם וסיבת הגעתם אל העיר וכו'. פעמים רבות היה מצליח בדרכי שיחות נועם אלו לסייע להם במטרת בואם בכל מיני דרכים ואופנים שהיו ברשותו. גם במקרה שלי – ממשיך הזקן בסיפורו, פתח עימי הרב בשיחה נעימה, וכששמע שמדובר באורח מירושלים עיר הקודש, שמח מאוד. "והיכן כבודו מתאכסן פה בטבריה?" שאל הרב. סיפרתי לו על

הזקן נענה ברצון לפנייתו של הנכד ופתח בסיפורו: לפני שנים בהיותי אברך צעיר, נפגע השלום בית אצלנו, מריבה קשה פרצה לא עלינו ביני לבין אשתי, שהתגברה והתעצמה כל העת. וכשטבעה של מחלוקת, הכעס והמרירות חלחלו פנימה יותר ויותר ורק יצרו עוד ועוד מריבות, כאותה פקעת המסתבכת בינה לבין עצמה, באין דרך מוצא. הדברים החמירו והלכו, עד שיום אחד לא יכולתי יותר לסבול הייסורים והמריבה והחלטתי שעלי לקחת מעט הפוגה. קמתי איפוא, ארזתי את מזוודתי והפלגתי אל טבריה הרחוקה, גם בשביל צורך מנוחת הנפש והחלפת הכוחות. אבל בעיקר כדי להתבונן ביני לבין עצמי בכל הסיפור הזה, לאיזה כיוון עלי לפנות... האם בכלל ניתן להשכין שלום בית ביני לבין אשתי, או שמא חלילה אפסה כל תקווה ועלינו לחשוב על דרך הפירוד.

הגעתי לעיר טבריה, שכרתי דירה קטנה לתקופה קצרה, פרקתי את מזוודתי

הדירה הצנועה והנחמדה שהשגתי במחיר לא יקר, שמתאימה מאוד לתקופת מנוחה קצרה. על הבעיות הרבות שלי ועל שלום הבית המעורער, כמובן לא סיפרתי לו.

האמת, מספר האיש, מתחילה לא נראתה לי הצעתו של הרב, רצייתי קצת פרטיות ושקט, אחר התקופה הקשה והסוערת שחברתי עלי חפצתי להיות יותר עם עצמי ודחיתי את ההצעה בנימוס. תירצתי את עצמי בכך, שאין זה נעים לי להטריח את הרב והרבנית החשובים, שהרי אין מדובר בלינת לילה יחיד, כי אם לתקופה של שבוע ויותר, אך משום מה הרב לא אבה כל כך לוותר על המצווה הגדולה שנפלה בחלקו וניסה בכל מיני דרכים לשכנע אותי להתארח בביתם. "אין זו טרחה עבורנו כלל וכלל" הפציר בי הרב. "אדרבה, הרבנית תהנה ותשמח מאוד! אנו אוהבים לארח אורחים בביתנו, שכן האורחים מביאים איתם את השמחה ואת האור" ביקש הרב. הרב לא הירפה ממני וביקש לכל הפחות לנסות כמה ימים בביתם, ואם בכל זאת ארצה אחר כך פרטיות לעצמי, אוכל תמיד לעבור לאותה דירת נופש.

גם הרב הפיקח מצידו לא חיטט יותר מידי, לשאול על הסיבות שאילצו אותי לקום ולעזוב את ירושלים ולהרחיק עד טבריה. הספיקה לו עצם העובדה, שיש לנו כאן אורח יקר מירושלים קרתא דשופריא, ועל כך גדלה שמחתו. לאחר אתנחתא קלה, פונה אלי הרב: "בעצם, מדוע לא תבוא ללון אצלי בביתי, הרי שכירת דירת הנופש שמצאת עולה לך מחיר לא מבוטל. ומדוע לא אזכה אני וביתי במצווה כה חשובה של הכנסת אורחים? אצלנו", אמר הרב בחיך כובש, "תוכל ליהנות ממנוחה נעימה ושקטה, לא פחות מאותה דירת חמד שמצאת! גם השקט והרחבת הדעת עם אותו נוף פסטורלי של טבריה העתיקה, ישתקפו בפניך, ואולי גם נוכל ללמוד קצת יחדיו, וכך תוכל להעביר כאן את החופש

ידיים, לאחר מכן הוציא את המים ושפכם. ושוב רץ אל המטבח והעמיד קומקום להרתיח מים, ומשנשמעה שריקת הרתיחה, שפך את המים על גרגירי הקפה, שהיו מכינים בהם בעבר כוס קפה חם ומהביל, בטעם וארומה נפלאה! כך מניח הרב את כוס הקפה המהביל על גבי מגש נאה, כשהוא מצמיד על ידה צלחת קטנה עם עוגיות טעימות, וכך נכנס עם ה'ש' הנאה והמלבב הזה אל חדרה של הרבנית והגיש לפניה את התקרובת, כדי שתתחיל את יומה בכוס קפה ראשון המחמם את הגוף וגם את הלב...

אני בעומדי מן הצד, ממשיך האיש בסיפורו המרתק, הבנתי שכנראה הרבנית לא חשה בטוב ונחלשה מעט, ולכן מטריח את עצמו הרב הצדיק לשרת אותה, בשירות כה אדיב ומסור, לכן הודעתי לרב בטרם יציאתי לבית הכנסת, שהנה מיד לאחר התפילה בעזרת השם אבוא לפנות את חפצי ואחזור אל דירת הנופש ששכרתי אמש. "אינני רוצה להטריח את

לא היתה בפני שום ברירה, שכן אין זה נאה כך לדחות ולסרב לבקשה חוזרת ונשנית של רב גדול בישראל. ביטלתי איפוא את שכירות הדירה, שוב ארזתי את המטלטלים, והפעם לא לנסיעה ארוכה בת שעות, כי אם להליכה קצרה באוויר הצח והנעים של טבריה. משהגעתי לבית הרב, קיבלו אותי הרב והרבנית בסבר פנים יפות ובשמחה. הם הציעו בפני חדר צדדי בביתם לסדר בו את חפצי, ולאחר שסעדתי את לבי בארוחה נעימה, פרשתי לחדרי ללינת הלילה. האירוח בבית הרב והרבנית נעם לי מאוד וישנתי שנת ישרים שקטה ושלווה, זה היה נחוץ מאוד לי ולעצמותי, לאחר תקופה ארוכה של סבל ומריבה וחוסר שקט נפשי.

למחרת בבוקר עם שחר, התעוררתי בכוחות רעננים ומחודשים לטבילת מקווה בימה של טבריה ולתפילת שחרית. בטרם יציאתי את הבית, רואה אני את הרב טורח בכמה טרחות בביתו. מתחילה הכין עבור הרבנית נטלא עם מים וקערה לנטילת

הרבנית החולה חלילה" טענתי. הרב התפלא מאוד וגם נפגע קצת. "הרי הרבנית אינה חולה כלל וכלל? היא בריאה ושלמה ברוך השם כאחד האדם. שמא לא נהנית אצלנו בבית? אולי היה חסר משהו, או אולי היה לך קר מדי בלילה? מדוע עוזב אתה אותנו כל כך מהר?" תהה הרב.

אפשרות קרובה, נינוחה ונגישה לקיים מצווה מופלאה זו, שהרי כבר ייסד מורנו הרב חיים ויטאל זצוק"ל בספר הליקוטים (פרשת עקב פ"ח), שכל עיקר כוונת מצוות הנישואין אינה באה כי אם בכדי לקיים בה מצווה זו של ואהבת לרעך כמוך, כשיאהוב אותה כגופו.

אמרתי לרב, שהיות ורואה אני שהוא צריך כל כך לטרוח ולשרת את אשתו הרבנית, הבנתי שלבטח היא אינה חשה בטוב ואינני רוצה להקשות עליה יותר. "מה פתאום" עונה הרב, "אשתי שתחיה איננה חולה ואין לה שום מחלה חלילה וחלילה, אלא שראיתי בכתבי האריז"ל ש"צריך האדם לקבל על עצמו מצוות "ואהבת לרעך כמוך" לפני התפילה, כי על ידי זה תעלה תפילתנו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי". "לכן חשבתי לעצמי", הסביר הרב, "למה לי לחפש אחר חבר בחוצות העיר או בבית הכנסת, כדי לקיים בו מצוות ואהבת לרעך כמוך. הנה יש לי כאן מן המוכן בתוך הבית

כמובן, סיים האיש את סיפורו, שלאחר שיעור מוסר חי ומאלף שכזה, השתנתה כל תפיסתי ביחס לנישואין, כשהתבוננתי באורחות חייהם של חכמי התורה, שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. למדתי היטב דרכי חיים ושלום, כיצד צריך האדם לכבד את אשתו ולאהוב אותה, מיד קיצרתי את חופשתי, קמתי ונסעתי לביתי.

ומאז הנהפכה כל צורת התייחסותי לאשתי, התחלתי לכבד אותה ולדרוש בשלומה ובטובתה, ובמקום להתקיף בכל מקום על המגרעת, או להתגונן מחיצי ביקורת הרסנית, העליתי על נס את הצדדים החיוביים והשתדלתי להשרות תמיד אווירה נעימה ופייסנית בשמחה

ובאהבה. וכמובן כמים פנים אל פנים, אף היא החזירה לי באותה מטבע, וחזר השלום לשכון בבתינו.

ומאז ועד היום מכיר אני טובה לרב הגדול, שבזכותו חזר השלום לבתינו, אורחות חייו ומידותיו הנאצלות הם אור חיינו תמיד. ולכן מגיע אני בכל שנה אל קברו, כדי להידבק בדרכיו ובמעשיו, סיים הזקן את סיפורו המופלא...!

(גל' טיב הקהילה) הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

השתיקה שריפאה את מחלת האח

החזן הגיע אל הקהילה, ואכן כבר מתפילת ערבית של ליל ראש השנה הורגש בעליל שמדובר בסגנון שונה, שלא היה מקובל על דעת אלה שהתנגדו. לקראת תפילת מוסף פקעה סבלנותם של כמה מן המתנגדים והם ניגשו אל החזן וגערו בו על הנוסח שהוא משמיע וסירבו לאפשר לו להמשיך בתפילה.

מֵרַן הַגָּאוֹן רַבֵּי חַיִּים קֵיִיבִיסְקִי זצ"ל אמר פעם שאחת הסגולות היעילות ביותר, לכל הבעיות, היא לבקש ברכה ממי שנעלב ואינו עולב, או כמובן אם נזדמן האדם עצמו למקרה בו הוא נדרש להתגבר על העלבה שהעליבוהו יזכור אז שבהבלגתו יזכה למתק מעליו את הדינים.

בחודש חשוון מקבל מיודענו החזן מעטפה לביתו ובו מכתב פיוס מאנשי הקהילה המבקשים לרצותו על הפגיעה הקשה שפגעו בו בעיצומו של ראש השנה. אל המכתב צירפו הגבאים צ'ק גדול במיוחד, על סך אלפי דולרים שניתן בשל רצונם לפייס את החזן על העוולה שנעשתה לו.

החזן לא ידע מה לעשות, כיוון שלאחר שהקדוש ברוך הוא שילם לו טבין ותקילין בריפוי של אחיו, האם מותר לו לקבל 'תשלום' נוסף? הרי קיבל כבר מעל ומעבר לתשלום בגין החזנות!

השליח ציבור לא נרגע עד שפנה לאחד מבתי הדינים בירושלים ושאל האם מותר לו לקחת את הצ'ק לכיסו. חברי בית הדין השיבו שאין ספק שמבחינה הלכתית מותר לו לקבל את הכסף.

הוא כבר התכוון לצאת מהאולם, ואז קורא לו אחד הדיינים, אדם גדול בתורה, ולוחש באוזנו כדברים האלה 'בוודאי שמהצד ההלכתי אין כאן שום בעיה. אבל אני אישית מציע לך לא לקחת את הצ'ק

החזן, שלא ידע כלל על הויכוח שהיה בתוך הקהילה לפני הימים הנוראים, נעלב עד עמקי נשמתו, כיוון שלא הבין מה רוצים ממנו. למרות הכל, החליט שלא להשיב למחרפיו דבר, וגם כאשר העלו חזן אחר במקומו הלך ותפס לו כיסא בצד ולא הגיב במאומה.

בתוך כדי כך הוא נזכר במה שמפורסם אודות דברי הגר"ח קנייבסקי זצ"ל על הנעלבים ואינם עולבים והחליט לנצל את שעת הכושר הנפלאה הזו כדי להתפלל על אחיו הצעיר שחלה שבועות אחדים לפני כן במחלה הנוראה.

השליח ציבור חוזר ארצה לאחר הימים הנוראים וימים ספורים לאחר מכן התקבלה הבשורה הכל כך מפתיעה שהאח החולה עבר סדרת בדיקות נוספת והתגלה שהגידול נעלם כלא היה. אף אחד מהרופאים שטיפלו באח, לא יכול היה להסביר מה אירע וכיצד התרחש הנס הגדול הזה. אדם אחד ידע את הסיבה, אך הסיפור עוד לא נגמר.

ולהשאיר את הצ'ק הפתוח אצל ה' יתברך, להגיש מועמדות להראות בקיאות שלמרות הנס הגדול שכבר נעשה לך בריפוי של אחיך, בוודאי רוצה הקדוש ברוך הוא לשלם לך עוד ועוד, ואם תשלשל את הכסף לכיסך, הינך עלול 'לנעול' את החשבון השמימי הזה... השליח ציבור אכן

על קנקנם. שבת אחת, שבמהלכה יתהו רבני המקום על קנקנם. ארבעה שוחטים מערי הסביבה נענו לקריאה. הם נטלו את תיק השחיטה ויצאו לעשות את השבת בעיירה.

ציית לדברים והחזיר את הכסף לבני הקהילה וגרם בכך לקידוש השם גדול בקרב המתפללים האירופאיים.

ר' דוד השוחט היה אחד מהארבעה. בדרכו לטיסאסלר החליט לעצור בעיר היידודורוג ('דאָראַג' ביידיש) שבהונגריה, שבה התגורר רבי שמואל פרנקל, ששימש רב ואדמו"ר. שמו היה מפורסם כבעל מופתים שרבים נושעו מברכותיו. דוד ביקש לסור למשכנו ולקבל את ברכתו.

אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

הלך לבקר את אביו בהוראות רבו וניצל מעלילת דם...

"באתי לרבנו בדרכי לטיסאסלר", סיפר ר' דוד. "אני מתכוון להיבחן שם בתקווה להתקבל למשרת שוחט העיירה". ר' דוד ציפה לקבל ברכה להצלחה, ואולם תגובתו של האדמו"ר הייתה מפתיעה.

מודעת ה'דרושים' בכתב העת של קהילת יהודי טיסאסלר שבהונגריה החליפה ידיים במהירות. "דרוש שוחט!", צעקו אותיות גדולות.

"לקהילתנו הקדושה דרוש שוחט ירא שמיים", נכתב במודעה. "על המעוניינים

"מצוות כיבוד אב חשובה ביותר", אמר לו רבי שמואל. ר' דוד נדרך, שכן הוא לא העלה כלל את שמו של אביו בפגישתם. "דומני שכדאי יהיה כי קודם שתמשיך לכיוון טיסאסלר תפנה לעיר היידוננש, שבה אביך מתגורר".

ר' דוד נדהם מההוראה הבלתי-צפויה. "סע לשלום", נפרד ממנו רבי שמואל בפנים מאירות, "שה' יהיה בעזרך תמיד".

כשיצא מהחדר תהה ר' דוד כיצד לנהוג. הוא רצה בכל מאודו להקדים את נסיעתו לטיסאסלר ככל האפשר, כדי שסיכויי להתקבל לשוחט יהיו גבוהים. אך מאידך גיסא חזקה עליו פקודתו של רבי שמואל, ואותה לא העז להפר.

ר' דוד יצא להיידוננש, לבקר את אביו, כהוראת הרבי. השינוי במסלול עיכב את בואו לטיסאסלר למשך כמה ימים, אך הוא שמח שזכה לקיים את מצוות רבו ומצוות כיבוד אב.

זה היה בשנת תרמ"ב. בעיירה טיסאסלר התגוררה קהילה יהודית קטנה ובה כמה מאות יהודים. ופתאום התחוללה דרמה שחוללה טלטלה בעולם כולו. בשבת קודש, ארבעה ימים לפני חג הפסח, נעלמה אסתר שוימושי, נערה נוצרייה, ששימשה משרתת.

אימה של הנערה יצאה לחפשה ושאלה עוברים ושבים אם מישהו ראה את בתה. לבסוף פגשה את יוסף שארף, שמש בית הכנסת. הוא התחיל לנחמה שלא תדאג יתר על המידה, וכי בקרוב תימצא בתה.

"הביטי", אמר בחוסר דעת, "גם לפני שנה, סמוך לחג הפסח, נעלם ילד נוצרי. אנשים רעים כבר מיהרו להעליל על היהודים כי הרגו את הילד כדי להשתמש בדמו לאפיית מצות, אך כעבור כמה שעות הופיע הילד בריא ושלם".

יותר מזה לא היה צריך. דבריו באו לשונאי ישראל בדיוק בזמן. האם פנתה אל השלטונות ודיווחה כי בתה נחטפה בידי

היהודים. החיפושים אחריה עלו בתוהו. ור' לייב ברוין – שולחו למעצר ממושך, עם עוד יהודים, עשרים במספר.

דבר עלילת הדם בטיסאסלר הגיע גם לאוזנו של דוד השוחט, שהיה בדרכו אליה. רק אז הבין את פשר הוראתו התמוהה של רבי שמואל לשנות את מסלול הנסיעה ולבקר את אביו. בזכות העיכוב ניצל מליפול בידי שונאי ישראל, כפי שקרה לעמיתיו השוחטים.

פרשת עלילת הדם בטיסאסלר נמשכה זמן רב, וזכתה לתהודה נרחבת בעיתונות של אותם ימים. לכל אורך תקופת המשפט שהו ה'נאשמים' היהודים בכלא עיר המחוז נירג'האזה, בהמתנה להשלמת החקירה והגשת כתב אישום. ביניהם היו שלושת השוחטים האורחים, שבאו לאותה שבת שבה נעלמה הנערה הנוצרייה.

כעבור ארבעה-עשר חודשי מעצר וארבעים ושניים ימי משפט דרמטיים, זוכו היהודים מכל אשמה ושחררו. הסנגור שניצח על הזיכוי היה קארוי אטווש,

האנטישמים את ההנחה כי היהודים שחטוה לצורך אפיית מצות. הללו דאגו לשכור עדי שקר שהעידו כי 'ראו' בעיניהם כיצד הרגו היהודים את הנערה.

מפקד המשטרה, שהיה שונא ישראל מובהק, החליט לנצל את ההזדמנות ולפתוח בחקירה. חשדו של המפקד גבר כששמע כי באותו שבוע הופיעו בטיסאסלר שלושה שוחטים אורחים...

שמעה של עלילת הדם נפוץ בכל העולם. על אף עדותם של מלומדים נוצרים כי היהודים אינם משתמשים בדם בחג הפסח ובכל השנה, פשטה העלילה כאש בשדה קוצים. צרה גדולה התרגשה על היהודים.

רשויות החוק פרקו מעצמן כל אמת מידה מקצועית, והחלו לבצע מעצרים בלי הבחנה. שלושת השוחטים שבאו לעיירה – ר' שלמה שוורץ, ר' אברהם בוקסבוים

פוליטיקאי וסופר הונגרי. הוא פרסם את זיכרונותיו בספר בן שלושה כרכים, ובו

תיאר את מהלך האירועים ואת חוויותיו האישיות.

עד שנת תרצ"ה התגוררה משפחתו בגליציה שבפולין. אבי המשפחה, רבי יעקב, שימש רב ואדמו"ר. חיי המשפחה קיבלו מפנה דרמטי בעקבות ביקורו של שליח 'כולל רבי מאיר בעל הנס' בעיר. הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר

p0583271323@gmail.com

סיפוריו הנפלאים על חיי התורה בארץ הקודש שבו את ליבו של רבי יעקב, והוא החליט לעלות לארץ ישראל. בתוך כחצי שנה התקבלו האישורים, וההורים עם ששת ילדיהם דרכו על אדמת הארץ.

כך תקע הרב בשופר בשני ימי ראש השנה בתוככי סיביר הקפואה באישור מפקד המחנה...

חגיגת בר-המצווה של הנער מאיר נועדה להתקיים אחרי חגי תשרי של שנת ת"ש. ואולם כמה חודשים קודם לכן יצא אביו למסע גיוס כספים בארצות-הברית, לבניית בית כנסת וישיבה על מגרש שקיבל בתרומה. הנער ידע שאביו לא יהיה לצידו ביום חגו, ועלה בדעתו רעיון נועז – להיכנס למצוות אצל סבו, הרה"ק רבי סיני הלבפשטם, שהיה אדמו"ר בנובי-ז'מיגרוד שבפולין.

"כאן תישארו!", הודיע המפקד הרוסי לשלוש-מאות ושמונים האסירים התשושים. בעיניים קרועות מתדהמה הביטו האסירים על המקום השומם והקפוא. המפקדים הצביעו על ערימה של פחים וקרשים, וציוו על האסירים להקים לעצמם בקתות מגורים.

זו הייתה תחנת ביניים קשה, במסע ייסורים ארוך שעבר נער הבר-מצווה מאיר

ההורים הסכימו לרעיון ומאיר הצעיר יצא לדרכו. לאחר מסע ארוך הגיע לביתם של סבו וסבתו, שהתמוגגו למראה נכדם. הוא החל להתכונן לחגיגת בר-המצווה, אלא שאז פרצה מלחמת העולם השנייה ושיבשה הכול.

כאן החל מסע נדודים ארוך ומייגע. מאיר הצעיר נמלט עם משפחת סבו, ורק בניסים גדולים ניצלו מידי הנאצים. אחת התחנות במסע הבריחה הייתה העיר לבוב. בשלב מסוים הכריזה הממשלה הרוסית כי לפני פליטי המלחמה ניצבת הברירה – להירשם לקבלת אזרחות רוסית או לחזור לאזור הכיבוש הגרמני.

הדילמה הייתה קשה. קבלת אזרחות רוסית משמעותה היה להינעל מאחורי חומת הברזל הסובייטית. ואילו חזרה לפולין הנאצית לא באה בחשבון. סבו של מאיר בחר בפתרון ביניים – להצהיר על רצון לחזור לאזור הכיבוש, ובניתיים להישאר בלבוב. והיה והרוסים ירצו

עברו כמה חודשים שלווים, ואז נודע כי הרוסים רואים במי שסירבו לקבל אזרחות רוסית – בוגדים, ודינם להיות מגורשים לסיביר. הפליטים רוכזו בתחנת הרכבת ושולחו במסע ייסורים ארוך לטיומן, במערב סיביר. משם נדדו עמוק יותר לערבות הקרח, עד שהגיעו למחנה לזרבה.

אלה היו ימי אלול ת"ש. שלוש-מאות ושמונים אסירים תשושים הגיעו למחנה. כששחררו ממנו, כעבור שנתיים, עמד מספרם על מאה וחמישים בלבד. כל השאר מתו מרעב, ממחלות ומתאונות עבודה. בין הנפטרים היה גם רבי סיני.

אחד האיסורים החמורים היה להתאסף ולהתכנס. היהודים ניסו לארגן מנייני תפילה קטנים, שלא ימשכו תשומת לב, אבל בערב ראש השנה התאספו רבים לאמירת הסליחות. הדבר נודע למפקד

המחנה, וכעונש הורה לשלול מכל ונשבר, ומאיר חמק במהירות בחזרה המתכנסים את כרטיס הלחם שלהם. לצריפו.

האסירים החליטו למחות על העונש, ולאות סולידריות מסרו כולם, גם האסירים הלא-יהודים, את כרטיסי הלחם שלהם. המפקד נבוך. אין הוא יכול להעניש אנשים רבים כל-כך. לבסוף גילה לו מישהו כי מחר יחול ראש השנה, והוא החליט לוותר על העונש, בתנאי שהאסירים לא יתכנסו שנית.

מה עושים עכשיו? זו השאלה שהטרידה את האסירים היהודים. איך יתפללו, ובמיוחד איך יוכלו לתקוע בשופר?

במוחו של הנער הצעיר נרקם רעיון מבריק. מדי יום, בשעת ההשכמה, היה קצין המחנה מצלצל בפעמון שהיה תלוי על מוט גבוה. זה היה האות כי האסירים צריכים לקום ולצאת לעבודה.

לפנות ערב, בטרם התקדש החג, התגנב מאיר אל המוט, טיפס עליו וניתק את הפעמון מנקודת אחיזתו. הפעמון נפל

הקצין ביקש לקחת את ה'חצוצרה', כדי לתקוע בה בימים הקרובים, עד שיתוקן הפעמון. הוא ניסה לתקוע, ללא הצלחה. ברוב זעמו השליך את השופר בזעם על הארץ. "חצוצרה יהודית", סינן בכעס, "תקעו בה אתם".

כך נשמעו תקיעות השופר במחנה
העבודה הסובייטי בשני ימי ראש השנה,
באישור מפקד המחנה...

הגדול שבחוצות העיר, ושיטוט בין
החנויות הפזורות בו, מתוך מתן אפשרות
לילד לבחור לעצמו מתנה כאוות נפשו.
'מה שתבחר לך למתנה – אני קונה לך!'
– הבטיח האב לבנו המאושר, והשניים
יצאו לדרכם.

בהגיעם לקניון, הביט הבן לכל עבר ועיניו
לא שבעו ראות. עיניו נצצו לנוכח שפע
המתנות שהוא יכול לבחור מביניהן והוא
התלבט עמוקות בין הצעות שונות. בין
החנויות נראתה גם חנות קטנה למוצרי
יודאיקה ופריטים היסטוריים, והבן ביקש
להיכנס גם אליה. כשהציץ האב בחלון
הראווה – נחרד ליבו, היתה זו חנות
למוצרי יהדות!

כל הסברי האב ותחנוניו כי מדובר בחנות
שמוכרת מוצרים עתיקים והיסטוריים
בלבד – עלו בתוהו. הבן התעקש להיכנס
אל החנות ולראות מה היא מציעה, משהו

(שיחת השבוע) אור לישרים הובא ע"י הרב
פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות
ולחומר נוסף
p0583271323@gmail.com

החנוכה הסודית שנשברה

שנות האימה האיומות שעברה אירופה
תחת מגפי הקלגסים הנאצים ימח שמים,
הותירו חורבן יהודי עצום מימדים, הרס
בכל פינה. מיליונים נרצחו הי"ד, קהילות
שלמות נעקרו, ערים גדולות חרבו. אך גם
בין השורדים את התופת, היו כאלה
שנשמתם נחרבה. כזה היה אייבי, אברהם
לשעבר, שנולד לאב מדקדק במצוות, אך
בעקבות מאורעות המלחמה – אט אט
השתכחו ממנו אמונתו ודתו לחלוטין,
ולדאבון הלב – ניהל חיים באחד מקיבוצי
הארץ נטולי כל סממן רוחני רחמנא ליצלן.

בתכולת החנות קסם לו מאוד. היה זה שבועות ספורים לפני חנוכה ומדפי החנות כרעו תחת עומס החנוכיות, בשלל צבעים וצורות, גוונים וסוגים, שהוצבו בחנות למכירה.

הבן רפרף בעיניו על מלאי החנות, והתעכב שעה ארוכה מול מדפי החנוכיות. על המדף הגבוה ביותר ניצבה חנוכיית עץ פשוטה למראה אך מגולפת בקפידה, שהורכבה מכפיסי עץ קטנים ומתפרקים.

מכל מלאי החנות – דווקא החנוכיה הזו שבתה את ליבו של הבן, דווקא החנוכיה הלא הכי מרשימה הזו – הקסימה אותו. 'תוריד לי בבקשה את המנורה מהמדף העליון', ביקש הבן מהמוכר בחנות, שמיהר להסביר: 'זו חנוכיה לתצוגה בלבד, אינני מוכר אותה. אני יכול לתת לך להביט בה ולהשתעשע עימה, אך היא בשום אופן לא למכירה!' – פסק המוכר את פסוקו לפני שטיפס על הסולם והוריד אותה מהמדף העליון.

דווקא דבריו אלו של המוכר, שכנעו את הבן עוד יותר... הוא חש כי סוד מסתורי טמון בחנוכיה הזו וביקש להבין את פשרו. 'למה היא לא למכירה?' שאל הבן את המוכר, וזה השיב: 'ראה נא, החנוכיה הזו נראית עתיקה והיסטורית, אך למעשה היא בת 20-25 שנה בסך הכל. היא טומנת בחובה סיפור מרתק ומרגש, ולכן אני לא מעוניין למוכרה!' קבע המוכר.

'ומהו אותו סיפור?' שאל הבן שחיידק הסקרנות ניצת בו. 'תשמע' השיב המוכר 'את החנוכיה הזו מצאו אחרי השואה, בתום המלחמה, באחד ממחנות ההשמדה. זו חנוכיה שבנה והרכיב יהודי ימים ספורים לפני שנשלח לתאי הגזים, ובעיניי – היא מסמלת משהו עמוק ומרגש הרבה יותר מכל פריט אחר בחנות...! הסביר. 'אוהו, מתאים לי!' קפץ הבן בעיניים נוצצות, כשאביו תמה לעומתו: 'מה יש לך עם החפץ הזה? מה הוא מעניין? הסתובבנו כל הבוקר בקניון, יש כאן חנויות מגוונות, עשירות בצבעים,

בסגנונות ובמוסיקה מקפיצה. מה אתה צריך את החפצים המיושנים הללו, ששייכים בכלל לדורות קדומים?! שאל בזעף. אך דווקא דבריו החדים והנחרצים של האב, גרמו לבן לעמוד עוד יותר על דעתו. 'אבא' אמר לאביו 'החנוכיה הזו כה יפה ויש מאחוריה סיפור נוגע ללב. היא גם בדיוק מתאימה למדף העליון בארון שבחדרי, ונראה לי שיהיה מרתק להדליק בה נרות צבעוניים... מה איכפת לך לרכוש אותה?'. 'אוי, נו, עזוב!' שב האב וגער בבנו, שלא הבין מה מתחולל בנפש אביו לנוכח בקשתו לקנות פריט יהודי עתיק.

ואבא' – היסב הבן את פניו לאביו – 'הלא הבטחת לקנות לי את כל שאבחר, בבקשה?!'. לנוכח הדברים, נקב המוכר בסכום מפולפל ויקר מאוד, שהיה בטוח שהאב לא יסכים לשלם בגין החנוכיה המיוחדת. אך הבן עשה עצמיו נפגע והתעקש כי אביו ירכוש בדיוק את אותה חנוכיה, בכל מחיר שבעולם. לבסוף, לאחר ויכוח ארוך ומשא ומתן מתיש, יצא הבן צוהל ושמח מחנות היודאיקה כשהחנוכיה הנדירה בידיו, לאחר שאביו שילם עבורה

ובאומרו זאת, לפתע התערב המוכר: 'אני מזכיר לכם שהדו שיח ביניכם מיותר לחלוטין, החנוכיה הזו היא לא למכירה. תבינו, היא נבנתה מחתיכות עץ קטנות

לנוכח בקשתו לקנות פריט יהודי עתיק. 'היום העולם התקדם, החפצים הללו שייכים לפעם, לדור שלפני המלחמה הארוכה. זה לא בשבילנו, למה אתה מתעקש לרכוש דווקא את החנוכיה הזו?! מה יש לך איתה?!'.

כיצד לבצע את מלאכת ההרכבה והחזיקו בידיהם בחלקי העצים, מהפכים בהם מכל הצדדים. ואז הבחינו, כי שדרת החנוכיה המובילה לנר השמש חלולה ובתוכה מונח פתק קטן ומצהיב...

בלי מחשבה מראש לאן הפתק הזה עלול להוביל ובלי לתאר לעצמו מה הפתק הזה טומן עבורו, ניער האב את שדרת החנוכיה בסקרנות, מנסה למשוך את הפתק החוצה. הבן הביט באביו בסקרנות גוברת, והאב מוסיף ומושך את הפתק בזהירות, לבל יתפורר... וכשהפתק יצא... האב החל לקרוא את הכתוב בו באותיות עבריות, עיניו רפרפו במהירות על פני השורות הצפופות והוא פרץ בבכי מר ונסער. הוא הוסיף להתבונן בפתק במבט מבולבל, וכשהגיע לשורת החתימה – צנח ארצה והתעלף! בני הבית נזעקו למקום, ניסו להשיב את נפשו. איש מהם לא הצליח להבין את הכתוב בפתק, הואיל ונכתב באותיות עבריות. לאחר שעה ארוכה של מאמץ בעזרת כוחות הצלה שחשו למקום, התעורר האב מעלפונו, אך לזמן קצר

הון רב. מיד בבואם הביתה, הוציא הילד את החנוכיה מצרורו והתיישב לנקותה ולמרקה.

הוא לא ידע את משמעותה, לא היה לו שמץ של מושג מה תפקידה. הקסם והרגש הטמונים בה כבשו את נפשו, והוא ישב והשתעשע בה ללא הרף. ביום מן הימים, כשסיים להשתעשע עם החנוכיה וביקש להחזירה למדף העליון שבחדרו, לפתע היא צנחה מידיה והתפרקה על הרצפה לשברי שברים, כשהילד נופל אחריה ופורץ בבכי מר ומתייפח.

'אוי, החנוכיה היקרה' התייפח הבן ביבבות מחרישות אוזניים, 'מי ידוע איך מרכיבים אותה בחזרה, מי יודע מה אפשר לעשות איתה עכשיו...' – לא פסק הבן מבכיו, עד שאביו הבטיח כי ישב עימו לנסות להרכיב מחדש את החנוכיה... הם אספו בזהירות את השברים מן הרצפה והעמידו את החלקים כולם על השולחן. לא היה לפאזל הזה הוראות הרכבה, הם אפילו לא ידעו מהיכן להתחיל. ניסו לחשוב

בלבד. שכן מיד כשהתעורר ביקש שוב את הפתק ושוב נפל והתעלף...

בית המשפחה הפך למרקחה, שכנים, רופאים, כוחות הצלה – כולם ניסו להבין מה קרה, מה יש בפתק הזה שגרם לסערת רגשות כה קשה והפילה את האב לעילפון חוזר ונשנה. לבסוף, אחד הרופאים הציע להזריק לאב חומר מרדים כדי שיישן מספר שעות ויירגע ורק אחר כך יקיצו אותו אט אט וישאלו אותו למשמעותו של הפתק המסתורי. שעות ארוכות ישן האב, כשרעייתו וילדיו מנסים לפענח את הפתק ללא הצלחה. האותיות נראו מוזרות, איש לא הבין את משמעותן. היה ברור כי הפתק הזה נושא בחובו סוד מסתורי, משהו מטלטל ביותר שהחריד את נפש האב וגרם לו לסערת רגשות כה עזה. ואז, כשהתעורר האב, החביאו ממנו את הפתק עצמו וביקשו ממנו להסביר מהזיכרון מה היה כתוב בו, מי חתום עליו, ומדוע גרם לכזו חרדה וסערה. האב התיישב ולגם מים קרים, ואז החל לספר על תוכן הפתק, בו נכתב:

'מנורה זו נבנית כאן בתוך מחנה ההשמדה, תוך סכנה עצומה ומסירות נפש. אינני יודע אם אזכה להדליק בה את נרות החנוכה, כי כל יום במקום הזה הוא שאלה של חיים ומוות בהרף עין. ואף אם אזכה להדליק בה את הנר הראשון, אין לדעת אם אזכה לשרוד ולהדליק בה את הנר השני והשלישי... לפיכך, אני מבקש בכל ליבי, ממי שהמנורה הזו תגיע לידי, שיידע כמה כוח ומסירות נפש השקעתי בה, וידליק בה נרות שיהיו לעילוי נשמת המיוסרת ולעילוי נשמת אבי ואמי וכל בני משפחתי, אשר לא נותר מהם שריד ופליט'. האב ביקש את הפתק ושב וקרא אותו, שורה אחר שורה, בהתרגשות אין קץ וכשדמעות זכות זולגות מעיניו. ואז, הפנה את מבטו לבניו ושאל בקצרה: 'ואתם יודעים מי חתום על המכתב הזה?'... כולם פערו עיניים במתח נורא. אחרי המכתב המטלטל והמסעיר, מי יודע מה עוד יכול להפתיע כאן, מיהו החתום האלמוני על השורות המטלטלות הללו. וכאן חתך האב את המתח באזמל

מנתחים וקרא בסערת נפש: 'אבא שלי, הסיפור הזה, ממחיש את המסר העמוק אבא שלי הוא שחתום על המכתב הזה!' גילה את הסוד הנורא ופרץ בבכי מתייפח למשך דקות ארוכות...

שלושת ילדי המשפחה היו המומים. הם כלל לא ידעו כלום על יהדותם, בוודאי לא העלו בדעתם כי סבם היה יהודי המקפיד על קלה כבחמורה, שבנה חנוכיה במסירות נפש בתוככי עמק הבכא, וגם הטמין בה את צוואתו האחרונה. הם ביקשו לדעת עוד על צור מחצבתם וצעד בצעד החלו לשוב למקורותיהם היהודים...

ולא עברו ימים רבים, עד שהמשפחה כולה עקרה ממקום מושבה והתיישבה בפרבר יהודי גדול. הם שבו בתשובה שלימה אל אביהם שבשמים, קיבלו על עצמם עול תורה ומצוות בשמחה והתרגשות. מסירות נפשו של הסב בשנות האימה למצוות הדלקת נר חנוכה, היא שעמדה לבנו ולצאצאיו לשוב לדרך התורה והמצוות ברוח ישראל סבא!...

את המסר הזה, חשוב וכדאי כל כך שנמחיש לילדינו. בהדלקת הנרות אנו לא רק מציתים אש חגיגית, אנו מעבירים מסר שכדאי לחורטו בעצמות ולהפנימו אל עומק הנשמה: ליהודי יש כוחות, יש בו עוצמה אדירה. לכולנו יש קשיים, יש התמודדויות, יש נסיונות, היצר קם עלינו ברוחניות וסכנות לא מועטות נשקפות בגשמיות. ועדיין, ולמרות זאת, ובכל אופן – אנחנו חזקים הרבה יותר! אנחנו מפרסמים את הנס ומטמיעים בנפשנו

שמעו בכל העולם במומחיותו המיוחדת לבעיות לב. ר' שלום הזדמן לצורך ענייניו לנמל התעופה בבריסל, וראה שם יהודי עטור זקן ופאות עם מזוודות. השניים החלו לשוחח ביניהם, והאיש סיפר לר' שלום, שהוא מגיע מארץ ישראל, מכיון שהבן שלו חולה. התגלתה בעיה חמורה בלב אצל הילד ל"ע, והרופאים בארץ הורו לו לפנות לטיפול בבית הרפואה בבריסל.

הסיפור הזה התרחש לפני שנים, בתקופה שלא היו ארגוני חסד רשמיים וענפים, כפי שיש היום. "היכן עומדים אתם להתאכסן?", שאל ר' שלום, וחשב שאולי יוכל לקחת אותו ברכבו למחוז חפצו. "איני יודע עדיין", אמר האיש, "יצאנו בחיפזון, משום שהטיפול חייב להיעשות בדחיפות רבה, ומכיוון שכך, לא טיפלנו כלל בעניין האכסניה. האם מכיר אתה אכסניה יהודית שאינה יקרה מדי?". ענה לו ר' שלום: "כל זמן שהותכם כאן, אתם מוזמנים להתארח בביתנו".

ובנפש ילדינו, כי כל כלי יוצר עלינו לא יצלח, אנו נעמוד בכל הקשיים והנסיגות ונוכל להם בנצחון סוחף. יתכן שזה לא יהיה קל, אבל כך יקרה. כי כמו בימים ההם – מול אפילה יונית סמיכה וחסרת סיכוי, כך גם בזמן הזה – עם ישראל יוסיף ויתקיים, יצמח ויתפתח, יגדל לתפארה. כמה כדאי להבליט את המסר הזה, בהדלקת הנרות המשפחתית, במסיבות הביתיות, בערבי הלבבות הלבביים. מעל ומעבר לכל החגיגות, עומד מסר החנוכה ומאיר: יהודי יכול, הוא מסוגל, יש בו כוחות, הקדוש ברוך הוא עימנו, בורא עולם נמצא בצד שלנו. עם ישראל חי וקיים לעד ולעולמי עולמים!...

פניני המגידים אור לישרים

החוב שנפרע עם שבירת צלחת ביניהם...

הרב גואל אלקריף שליט"א מספר, שלפני מספר שנים, ניגש אליו יהודי מבריסל בשם ר' שלום, וסיפר לו סיפור שהתרחש עימו: בבריסל יש בית רפואה גדול, שיצא

מאחר שראה ר' שלום שאלו פני הדברים, הוסיף ושאל: "האם יש לך כבר את כל הסכום העצום, הנדרש עבור הניתוח והאשפוז?" – "עדיין לא. התקשרתי מארץ ישראל, וביררתי כמה יהיה עלי לשלם. ההוצאות מסתכמות בכמאה וחמישים אלף דולר. לקחתי את מעט הכסף שהיה לי, קרובי משפחה נתנו עוד קצת, ואת השאר אני מקווה לאסוף כאן, אחרי שיאשפזו את הילד".

תוך כמה שעות כבר הלווה לו ר' שלום את מלוא הסכום, ואבי הילד התמלא ברגשי תודה. הבן התקבל לבית הרפואה. כל הבדיקות הנחוצות נערכו והניתוח ב"ה עבר בהצלחה.

עכשיו צריך האב לפרוע את החוב. הוא דפק על בתי נדיבים באזור, וסיפר להם כיצד בנו ניצל, ועל חוב של 150,000 דולר, אבל היה הרבה יותר קל לשכנע את התורמים לפני הטיפול, ואז מסתמא היו נותנים יותר, אבל כשהוא בא לאחרי מעשה, ומדובר פה למעשה בתרומה להחזרת חוב, והבן שלו זוכה להתהלך כבריא, הוא הצליח לאסוף בסך הכל כמה אלפי דולרים בודדים. ר' שלום ראה את מצוקת האב, שאינו יכול להחזיר את החוב, ולכן אמר לו בסבר פנים יפות:

ר' שלום הניד ראשו בצער. הוא ידע, שביית הרפואה הנ"ל לא יבצע אפילו את הבדיקה הפשוטה ביותר, בלי שיסודר תחילה התשלום. "אוי ואבוי", הזדעזע האיש כששמע זאת. "מה אעשה? איך אשיג מיד סכום אדיר כזה?"

ר' שלום הביט בו ברחמים, משתתף בצערו ובדאגתו. גם הוא עצמו לא גביר – ומאה וחמשים אלף דולר מהווים סכום גדול גם בעבורו. "תראה מה נעשה", אמר לאב האומלל. "אני אשיג מאה וחמישים אלף דולר. 'אשבור' תוכניות חסכון, ואולי

"כך גלגלו מן השמיים! אתה פטור מחובר, בצר לו, הגיע ר' שלום מבלגיה לארץ סעו לחיים ולשלום, העיקר שילד בריא ושלם, ואודה לך אם יוכל ללמוד תורה ולכוון עלי".

שנה לאחר מכן התקשר אליו היהודי מארץ ישראל, והודה לו בלב נרגש, על שהיה שליח טוב להציל את בנו. "בזכותך

הבן עכשיו בריא ושלם, והוא יושב ועוסק בתורה בהתמדה".

לאחר תקופה התברר, שהילדה של ר' שלום חלתה במחלה קשה. בחסדי ה' הטיפולים הצליחו והיא נרפאה לחלוטין. בדיקות תקופתיות שנערכו היו תקינות כולן.

השנים חלפו והילדה גדלה והגיעה לגיל שידוכים. אולם אז התברר גודל הבעיה.

"נכון, היא כלילת המעלות", אנשים אמרו, "יש לה יראת שמיים, והמידות שלה נעלות, והיא מוכשרת, והמשפחה טובה ובעלת חסד, אבל היא היתה חולה פעם, ולא רוצים לקחת את הסיכון שתחלה שוב!".

איתנו בניסיון הראשון, ועשית איתנו חסד והצלת לנו את הבת. אנא, עשה עמנו חסד נוסף, שהבת הזו שהצלת תזכה גם למצוא את זיווגה הראוי".

לאחר שעות ארוכות של תפילה מעומק ליבו, יצא מרחבת הכותל. לפתע הרגיש טפיחה על הכתף. הוא הסתובב בבהלה בחושבו שמא זה מחבל, אך נרגע כשראה מולו יהודי עטור זקן. פניו של האיש היו מוכרות לו מעט. "שלום עליכם!", בירך אותו האיש בלבביות גדולה. "האם אתה זוכר אותי? אתה היית השליח להציל את בני!".

ר' שלום ואבי הבן היו נרגשים מאוד בפגישה המחודשת. האיש, שהבחין בעיניו האדומות והנפוחות של ר' שלום, שאל אותו בעדינות לשלומו ולשלום בני משפחתו. ר' שלום סיפר לו בכאב גדול, על הבת המיוחדת במינה שיש לו, ועל הרקע

של המחלה בעבר רודף אותה ואינו מרפה, ואין באופק שום הצעת שידוכים, שמתקרבת להיות סבירה. "בעיה לא פשוטה", הסכים איתנו האיש. "גם אצלנו קיימת אותה בעיה. הבן שלי הוא מהטובים ביותר בישיבה שלו. אינני אומר זאת מכיוון שאני אביו. הוא ירא שמיים, בעל מידות ומתמיד גדול. אבל מה? אנחנו לא מסתירים את הבעיה הרפואית שהיתה לו, ואת הניתוח המורכב שהוא עבר. קשה, קשה מאוד עם שידוכים".

זכתה להחתן בן תורה. (גל" פניני בית לוי) אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

התפילה שבקעה שערים

הוא שתק והרהר ואח"כ הוסיף: "אולי זה בא בחשבון? אני כבר מכיר את המשפחה שלכם, כמשפחה טובה וגומלת חסדים, שאין רבים כמותה". בירורים נעשו, פגישות נערכו, וזמן קצר לאחר מכן ר' שלום המאושר, סיפר את הסיפור באירוסין של הבת שלו, והחתן הוא אותו ילד, שאת חייו סייע להציל.

ראו מה רב שכרו של אדם שעושה במאמץ ובמסירות נפש מעל לכוחותיו, אם היה יודע שיתן את ההלוואה בעבור שביתו תלמודו בידו.

אחת מהישיבות הקטנות החשובות שבירושלים, ישב בחור בן טובים, שלא הצליח בתלמודו. מוחו היה סתום והלימוד לא נקלט בראשו, אך רצונו היה עז ונחוש. הוא ניסה את כוחו שוב ושוב... ללא הצלחה. על אף היותו בחור ירא שמים, נעים הליכות ובעל מידות טובות, לא עלה בתלמודו בידו.

אחד הר"מים בישיבה נקשר עד מאוד בנפש הבחור והשקיע בו רבות. מדי יום

אני ומבקש על כך, אבל, לצערי, עדיין לא נענית". אמר הבחור. "תקבל על עצמך להתפלל תמיד תפילה בציבור, ושלא להפסיד תפילה בציבור גם אם תצטרך לזה מסירות נפש!". חתם רבי חיים קניבסקי את השיחה, ובירכם לשלום.

חלפו ימים, הבחור סיים את לימודיו בישיבה קטנה, והתקבל לאחת הישיבות הטובות והגדולות ביותר, הודות ליראתו ונועם הליכותיו.

והנה, לאחר מספר שנים הופיע הבחור בישיבה הקטנה בה למד בנערותו, ונכנס לביקור בחדרו של אותו מגיד שיעור, ששמח לקראתו מאוד. והנה הניח הבחור לפניו קונטרס נאה של חידושי תורה על מסכת יבמות. הרב עלעל מעט בקונטרס, ומצאו מלא וגדוש בחוכמה ובעמקות נפלאה, ומלבד הבהירות וההסברה היפה בהצעת הדברים, ניכר היה כי המחבר ניחן בכוח חידוש נדיר, כתלמיד-חכם מופלג!

"מי הוא הרב המחבר?" שאל, "כנראה מדובר בתלמיד-חכם חשוב ביותר!".

היה יושב עמו לאחר השיעור כדי לשנן עמו את הגמרא עם התוספות והמפרשים, אך ללא הועיל... מגיד השיעור המסור היה אובד עצות. זוהי תופעה נדירה למדי, שכן על פי רוב מי שמשקיע ומתייגע בתלמודו, הרי הוא מתעלה ומצליח, לכן החליט מגיד השיעור לנסוע עם הבחור אל מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, לבקש עצה וברכה.

בהגיעם אל הרב פתח מגיד השיעור בדברי שבח על הבחור הניצב עמו, על תפילותיו והליכותיו ועל יראת השמים שלו, וציין כי למרות כל זאת - אין תלמודו עולה בידו כלל. חייך רבי חיים למשמע השאלה, ואמר: "כנראה צריך קצת יותר יגיעת התורה, שאין התורה נקנית אלא בעמל ויגיעה קשה!". השיב מגיד השיעור, כי יכול הוא להעיד מקרוב שיגיעה רבה יגע אותו בחור, ומנסה הוא בכל כוחו, אך הראש חלש ואינו מצליח לקלוט ולהבין! פנה רבי חיים קניבסקי אל הבחור ושאלו ברוב חיבה: "האם הנך מתפלל ומבקש על הצלחת התורה?". "בוודאי! תמיד בוכה

וכשחזרתי לביתי בשכונת רמות בירושלים הייתה השעה מאוחרת מאוד. ישבתי עם הוריי ושוחחתי עמם בניחותא על חוויות הנסיעה והיום, ולא שמתי לב כלל איך השעון מתקדם ומתקדם".

"לפתע תפסתי את עצמי בבהלה: עדיין לא התפללתי מעריב! מחוגי השעון הראו על השעה 3:00 בלילה! זכרתי היטב את הקבלה שקיבלתי על עצמי ע"פ הוראת הגר"ח, שלא לוותר על תפילה בציבור בשום אופן, אבל לא ידעתי מה ניתן לעשות בשעה שכזו. בכל שכונת רמות, על כל בתי הכנסת הרבים שבה, לא ניתן למצוא מנין לתפילת מעריב בשעה זו! האפשרות היחידה למצוא מנין בשעה כזו היא רק בביהכ"נ הגדול שבשכונת 'זכרון משה', במרכז העיר... אך כיצד מגיעים עתה כשהתחבורה הציבורית כבר מזמן אינה פועלת..."

"החלטתי לעשות השתדלות. יצאתי מהבית והרחקתי לכת עד כביש רמות המרכזי, בניסיון למצוא טרמפ, אך הכביש

הבחור לא הבין את השאלה: "מה זאת אומרת מי המחבר? אני כתבתי וערכתי את הקונטרס, בס"ד, ובשביל כך באתי הנה להגיש את פרי ביכורי. שיערתי שלאחר ההשקעה המרובה שהשקעתם בי להצלחתי, בוודאי תשמחו לראות את תוצאות עמלכם!". הרב עמד נפעם: "אתה הוא המחבר?! הרי רק לפני שנים מספר, בהיותך כאן בישיבה קטנה, לא הבנת כמעט כלום! 'תוספות' אחד לא הצלחתי להכניס בראשך על בוריו, וכיצד התחולל שינוי אדיר כזה מקצה לקצה?"

בחיוך צופן סוד סיפר הבחור לרב דברים כהווייתם: "בתחילת לימודי בישיבה הגדולה באמת לא הבנתי כמעט כלום, כהרגלי מימים ימימה. חבריי עולים ומתגדלים בתורתם מדי יום ביומו, ואילו אני תקוע כמעט כמדרגת ילד בחיידר... והנה לקראת סוף 'הזמן' יצאה הישיבה לנסיעה למקומות הקדושים בצפון. היה זה ביום ה', ערב ראש חודש מוקדם. הטיול נמשך עד שעה מאוחרת בלילה,

היה כמעט ריק. מכוניות בודדות שחלפו על פני שעטו ביעף ולא עצרו כלל. לאחר המתנה ממושכת בקור הירושלמי העז החלטתי:

אם בתוך עשר דקות מוצא אני דרך להגיע ל'זכרון משה' - הרי טוב, ואם לאו - הריני חוזר הביתה, ובלית ברירה אתפלל ביחידות, וההכרח לא יגונה... והנה כעבור שבע וחצי דקות בדיוק, נעצרת לידי מכונית, ובתוכה יהודי שהכרתי משכונתנו. 'להיכן?' - הוא שואל אותי בחביבות. 'לזכרון משה!', עניתי. 'טוב מאוד! גם פני מועדות לתפילת מעריב ב'זכרון משה!'."

"עמדתי שם בפינת בברכת 'אתה חונן' בלבד בערך כשלושת רבעי שעה... כשציבור המתפללים סיים מזמן את תפילתו והתפזרו. יצאתי מתפילה זו כאיש אחר לגמרי, והרגשתי כבריה חדשה! היות והשעה הייתה כבר סמוכה לזמן תפילת שחרית בותיקין ודרך חזרה לביתי עדיין לא הייתה לפני, החלטתי ולהמתין עד אור הבוקר. בינתיים שלפתי גמרא סנהדרין מן הארון, והתחלתי ללמוד בה. והנה, להפתעתי העצומה אני מרגיש שפתאום אני קולט ומבין! בבת-אחת נפתח לי הראש! חשתי בלימודי טעם מתוק וערב עד מאוד, כפי שמעולם לא הרגשתי. בפעם הראשונה בחיי קראתי את המילים

5 משהגענו לביהכ"נ כבר המתינו שם אנשים שעדיין לא התפללו, יושבים ומצפים למניין שיתאסף. לאחר שהגענו, עדיין חסרו שלושה למניין. חלק מהאנשים, בראותם כי אין מניין, רצו ללכת לביתם, אך אני התחננתי שימתינו עוד מעט, כיוון שמוכרח אני להתפלל בציבור! ולבסוף היה גם היה. החלה תפילת ערבית, שעבורי הייתה מיוחדת במינה. התפללתי

למעשה פרשת לך לך

ב'תוספות' והבנתי את עומק למעלה מיממה וחצי שלא נתתי תנומה משמעותי...!".
לעפעפי.

"אמרתי לו: 'אלמד נא מעט ואחר כך אלך לישון...!', אך אותו 'מעט' נמשך כל ליל שבת, עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית... לא הייתי מסוגל לעזוב את תלמודי מרוב שקיקה. בשחרית של שבת הלכתי עם אבי לביהכ"נ לתפילה, ולאחריה לסעודת שבת בשמחה עצומה. לאחר הסעודה כבר ראה אבי שאני מותש וחלוש, והכריח אותי ללכת מיד לישון כדי צרכי...".

"מאותו היום ואילך נפתחו לי שערי אורה, שערי תורה, נעשיתי מתמיד גדול, בעל הבנה עמוקה וסברה ישרה בכל דבר, זכיתי, בסייעתא דשמיא מופלאה, להתעלות עצומה בכתרה של תורה!".

(פניני בית הלוי- מתוך הספר 'התעלות')
אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף
p0583271323@gmail.com

"בתפילת שחרית, משהגעתי לברכת 'אהבה רבה', נפתח ליבי כאולם: 'אבינו אב הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה ל-ה-ב-י-ן ו-ל-ה-ש-כ-י-ל וכו', ו-ה-א-ר-ע-י-נ-י-נ-ו ב-ת-ו-ר-ת-ך. ושוב, בברכת 'אתה חונן' גאה ליבי בבכי נורא. עמדתי בברכה זו זמן ארוך מאוד, עד שהבכיות של מעריב דאתמול לא היו אלא כמשל לעומת שחרית זו! לאחר תפילת שחרית חזרתי לביתי, סעדתי פת שחרית ונכנסתי תיכף לחדרי. הוצאתי את הגמרא והתחלתי ללמוד בחשק רב והתלהבות עצומה ללא הפסק, עד כניסת השבת, אז יצאתי לביהכ"נ לתפילת ערב שבת".

"לאחר התפילה חזרתי עם אבי לסעודת שבת, שהייתה מלאה שמחה ואושר עצום לכל בני המשפחה כולה. לאחר הסעודה פנה אלי אבי בבקשה, שהגיעה העת לפרוש למיטתי ולישון מעט, שזה כבר

ומילאו את הבית באור חיובי ושמח. הכל היה נראה ורוד ונחמד, עד כמה שניתן לומר זאת. אך דבר אחד העיב על שמחתה ואושרה של הרעייה המסורה. בשבתות וחגים, כשהיו מתארחים בבית חמיה וחמותה – הורי בעלה, גיסותיה היו באות גם הן. אך שם החלה כמין תחרות סמויה – למי התכשיטים היפים והיקרים יותר, ואלו בעלות הממון והשררה לא בחלו בשום אמצעים להראות ולהפגין את טבעות היהלום הענודות על אצבעותיהן, ואת השרשראות הססגוניות – תוצאה של אלפי דולרים שהועברו מיד ליד, לבעלי חנויות התכשיטים למיניהן. בתחילה היו אלו רק מגניבות מבטים ורומזות באופן בלתי רשמי על אוצרותיהן, אך במשך השנים הפך הדבר לנושא שיחה רגיש, כשהרגישות הגבוהה ביותר – הייתה מנת חלקה של בעלת סיפורנו.

כמעט בכל מוצאי שבת כזו הייתה שופכת את מר לבה בפני בעלה, ומגלה טפח וטפחיים מתחושת החידלון שאופפת אותה בשבתות כעין אלו. בעלה היה

הנס הכפול לאברך שהמית עצמו באהלה של תורה כוחה של צדקה

סיפר אחד ממגידי זמננו: הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, המוביל אותנו לתובנה, כי ככל שעושים יותר חסד כך זוכים ליותר חסד שמיימי. ככל שאנו מרחמים על הזולת ומסייעים לו כך מרחמים עלינו מן השמים ומסייעים לנו. ככל שאנו מיטיבים עם הזולת כך זוכים אנחנו לראות עין בעין כי ה' יתברך מיטיב עימנו, משפר את חיינו ומעניק לנו מטובו שפע טובה וברכה...

המעשה הבא החל לפני כ-15 שנה, והסתיים בשנה האחרונה. זוג צעיר נישא בשעה טובה ומוצלחת, כשהבעל אברך טרי והאישה משמשת כסייעת בגן ילדים. הם חיו את חייהם בטוב ובנעימים, אוגרים כל אגורה כדי להתקיים. היו ימים טובים יותר מבחינה כלכלית והיו גם טובים פחות, אך תמיד בסופו של דבר הייתה הישועה מגיעה מכיוון לא צפוי בעליל. ילדיהם המתוקים נולדו בזה אחר זה,

מרגיעה ומנחם את לבה, באומרו שהיא ה"תכשיט" היקר ביותר עלי אדמות, ושום טבעת יהלום כזו או אחרת לא תגיע ולו במקצת לתכונותיה ולמידותיה הנעלות. הדברים נאמרו ברוח מפויסת, והאישה התנחמה, עד... לשבת הבאה. מוצאי שבת קודש. שעת חצות. הילדים נמו בשלווה במיטותיהם. הבעל היה עסוק בהתארגנות ליום המחרת. קול בכי חרישי חדר לאזנו הרגישה. הוא עצר לרגע, ועשה אזנו כאפרכסת – האם אזני מטעות אותי? אך לא, צליל הבכי היה אמיתי לחלוטין. הוא קם ממקומו וניגש לחדרו. אשתו ישבה על המיטה, מליטה את פניה בין שתי כפות ידיה, ומתייפחת. כשראתה את דמותו של בעלה בפתח, מחתה את דמעותיה והרכינה ראשה כמי שנתפסה בקלקלתה.

הוא ניצל את שעת הכושר ונשא תפילה חרישית לבורא עולם, שיזריח לו אור בקצה המנהרה ויתווה לו את הדרך לשמח את לבה של אשתו המסורה. יום ראשון לפנות בוקר. מיודענו פוסע מעדנות ברחוב הסמוך לביתו. תחת בית שחיו הטלית והתפילין. כשהגיע ל"שמע קולנו", התחנן לבוראו שיעזור לו ויתן לו עצה שתעלה חיוך על שפתיה. תפילתו נענתה עוד באותו היום.

לאחר תפילת מנחה, הגיע לחנות תכשיטים מסוימת, שבעליה היה אדם ירא שמים ומוקיר תלמידי חכמים. הוא סיפר לו על רצונו לרכוש טבעת יהלום מרשימה

באומרו שהיא ה"תכשיט" היקר ביותר עלי אדמות, ושום טבעת יהלום כזו או אחרת לא תגיע ולו במקצת לתכונותיה ולמידותיה הנעלות. הדברים נאמרו ברוח מפויסת, והאישה התנחמה, עד... לשבת הבאה. מוצאי שבת קודש. שעת חצות. הילדים נמו בשלווה במיטותיהם. הבעל היה עסוק בהתארגנות ליום המחרת. קול בכי חרישי חדר לאזנו הרגישה. הוא עצר לרגע, ועשה אזנו כאפרכסת – האם אזני מטעות אותי? אך לא, צליל הבכי היה אמיתי לחלוטין. הוא קם ממקומו וניגש לחדרו. אשתו ישבה על המיטה, מליטה את פניה בין שתי כפות ידיה, ומתייפחת. כשראתה את דמותו של בעלה בפתח, מחתה את דמעותיה והרכינה ראשה כמי שנתפסה בקלקלתה. בעלה עמד כמסומר למקומו. מי יודע מה אירע? אולי היא לא חשה בטוב? יתכן שדבר סתר נלחש על אוזנה מבלי ידיעתה? לכן פנה אליה וביקש לדעת על מה ולמה עיניה טרוטות. "אני רוצה טבעת כמו לכל

ועל תחנוניה של רעייתו, אך שהכסף ממנו והלאה. בעל החנות שמע את בקשתו, ויעץ לו "אני יכול להכין לך טבעת יפהפייה במחיר של 800 ש"ח, עם יהלום נדיר המשובץ בה". אך כאן קרץ המוכר בעינו ואמר – "אולם האבן איננה אמיתית, ושוויה הוא פרוטות... אך אל דאגה, איש לא יבחין בכך, אלא אם כן הוא צורף מומחה כמוני. מה דעתך?". הבעל חכך בדעתו רגעים ספורים, ונתן את אישורו. הוא לווה מכמה ידידים את הכסף המבוקש, והבטיח לפורעו בחודשים הקרובים.

הימים חלפו. הילדים בגרו, והבנות הגיעו לפרקן. ובבית ניצבת השאלה הידועה כל כך – מהיכן יהיה לנו כסף להשיא אותן? לאחר שנדברו ביניהם הבעל ואשתו, הגיעה האישה (לבדה, כמובן) למסקנה, שהיא תהיה החלוצה והראשונה שתביא את הממון הדרוש לחתונת הבנות, וזאת על ידי מכירת הטבעת עם ה"יהלום" הנדיר... "אני מאמינה שכמה אלפי דולרים ודאי יעזרו לנו להשיא את בנותינו" אמרה האישה, ולא הבינה מדוע בעלה מסב ממנה את פניו.

המבוכה בפניו היתה רבה. להיכנס למבוי כה סתום – לא העלה בדעתו אף בחלום...

"יום שלישי היום, פעמיים כי טוב", אמר הבעל לאשתו בחיוך מסתורי, "ברצוני להעניק לך דבר מה שכולי תקווה ואמונה שישמח אותך". האישה לא ירדה עדיין לסוף דעתו, והוא המשיך: "זה משהו שרצית הרבה זמן". הרעייה פתחה את עיניה בתדהמה, כשהבעל שלף מאחורי גבו את טבעת היהלום המרשימה והנאה כל כך. "ה' יברך אותך בכל הברכות

המוכר הנהן בהבנה, ואמר: "אני יכול לתת לך סכום מסוים, אולם דעי לך – במרחק של כמה קילומטרים מכאן נמצאת חנותו של אחי. הוא מבין הרבה יותר ממני ביהלומים. לכי אליו, וה' יהיה בעזרך", כך אמר, ושלח אותה לדרכה.

גיבורת הסיפור שמה פעמיה לכתובת אותה נתן הצורף ההוא. בינתיים, התקשר הוא אל אחיו ואמר: "בידך לעזור לאשה הזו, שמוסרת נפש מידי יום להאכיל את ילדיה, ובעלה אברך השוקד על תלמודו יומם ולילה". האח הבין שבאה לידי מצווה שלא ניתן להחמיצה. הוא גמר אומר בלבו לעשות ככל שביכולתו לתמוך בה.

דקות ספורות לאחר מכן, נכנסת האישה לחנות המדוברת, ומוציאה את הטבעת. "אחיך שלח אותי, שתראה את הטבעת, ותחווה את דעתך..." המוכר לקח את המיקרוסקופ המיוחד, והביט בטבעת במשך דקות ארוכות. לאחר מכן הרים את עיניו בארשת חשיבות, ואמר: "דעי לך, שבידך אוצר נדיר שאין לי מושג איך הגיע

הוא ניסה את כוחו בדיבורים מיותרים ובעצות שונות, והעלה חרס בידו. האישה דבקה במטרתה למכור את הטבעת, ויהי מה. "אעשה הכל למען בנותי", אמרה. כשראה בעלה שדבריו אינם מתקבלים, הרפה מתחיותיו וייחל בכל לבו שהבושות שעלול הוא לחוות בזמן הקרוב, יתקבלו אצלו באהבה ויהיו כפרה על עוונותיו.

אשתו קמה בבוקר, ארגנה את הילדים, אכלה דבר מה ויצאה עם טבעתה לכיוון מרכז הקניות. חברותיה לעבודה הדריכוה לפנות לחנות תכשיטים שבעליה אדם שנאמן על סחורתו. "הוא יתן לך את שוויה האמיתי של הטבעת הנדירה, אל דאגה", הבטיחו לה. בעל החנות הביט בטבעת מכל הכיוונים. לא חלפו שניות רבות עד שהבחין בזיוף המקצועי של היהלום. "מנין לך טבעת זו, ומדוע הנך רוצה למוכרה?", תמה המוכר-הצורף, והיא סיפרה לתומה את כל קורות הטבעת, וכיצד עומדת היא בפני זיווגי ילדיה בשעה טובה ומוצלחת, כשהאפשרות היחידה שבידה היא למכור את הטבעת.

למעשה פרשת לך לך

אליך. שוויו הוא 30 אלף דולר. במקרה, יש לי הסכום הזה כאן עמדי בחנות. אם תסכימי, נסגור את העסקה כרגע ועכשיו".

האישה פקחה עיניה בהתרגשות, ובקול רועד שאלה – "כמה???" "30 אלף דולר", ענה הצורף. קולה נדם. היא הנהנה בראשה לאות "הן", מסרה את הטבעת וקיבלה את הסכום כולו לידיה הרוטטות.

"תודה לך. תודה", אמרה וחזרה לביתה, מחכה לרגע שבעלה יחזור מהכולל ויראה במו עיניו את הסכום שאיתו ניתן לחתן יותר מבת אחת... הבעל הגיע, מחכה שעל ראשו יוטחו גערות התסכול מאשתו, וביותר, את הבושות שחוותה. והנה, פניה קורנות מאושר. בלי אומר ומילים הגישה לידו את חבילת השטרות. "תספור בעצמך", אמרה, והביטה מהצד בבעלה ההמום. 20 דקות ספר וספר וספר. "30 אלף דולר... מניין לך כל זה? מה? מי? כמה? למה?". עשרות שאלות צצו במוחו. לאחר שעה, כשכבר דיבר עם הצורף שקנה את הטבעת, הבין ה-כ-ל. בורא

עולם חפץ בתפילותיה של רעייתו, שבקעה רקיעים בדמעותיה, והביאה את האושר לביתם.

כן, בורא עולם לא נשאר חייב לאף אחד. חודשיים לאחר אותו המעשה, הגיע לחנותו של הצורף אדם בעל חליפה מחויטת, עניבה בגוון ארגמן בוהק, שערו מסורק בקפידה, וכולו אומר הוד והדר. "שמע", אומר הוא לצורף. "ביררתי עליך רבות, והבנתי, שמדובר באדם ישר. ברצוני לסגור איתך עסקה שתניב לך רווחים גדולים. "אני מנהל מפעל גדול בארצות הברית, ובו כ- 200 עובדים. לאחר חצי יובל, אני מעוניין לפנק את עובדיי בתכשיט זהב משובץ ביהלום - ובחרתי בך". 350 אלף דולר. זהו הסכום של הרווח בו זכה מיודענו.

יש אנשים שהממון מעביר אותם על דעתם, ויש כאלו שבזכות דעתם מעבירים הלאה את ממונם!... אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות

בעודו פוסע נכחו במהירות, מגיע מולו לפתע ידידו רבי דוד בצעדים כושלים, מודיע לו כי זה עתה נדקר בחזהו ע"י צורר ערבי ימ"ש וכי זקוק הוא לטיפול באופן דחוף. בעודו תומך ברבי דוד וצועד עמו, הרהר הרב שטרן בכך אשר בדיוק בשבת זו התעכב אצל אמו יתר על המידה בעטיו של עיכוב יתר זה יכול הוא עתה לסייע לרבי דוד הפצוע.

רבי דוד התעקש ללכת הביתה. הרב שטרן ניסה לשכנעו כי יואיל לעצור ולקבל כאן טיפול רפואי – אך רבי דוד רצה בכל מחיר להגיע לביתו. לא ארכה הדרך עד שרבי דוד חש כי אינו מסוגל יותר, התיישב על גדר סמוכה ולחש אין אונים כי יש להזעיק אמבולנס. דם רב ניגר ממנו, כל גופו רעד... הרב שטרן חשש לעצור רכב, מתוך פחד שמא יהיה זה רכב ערבי אשר עלול להכניס את שניהם לסכנה, ח"ו. כה קשים רגעים כאלו אשר האדם חש במבוי סתום וכי אין בידו לעשות מאומה. מה יעשה?

הנס הכפול והמשולש לאברך שנדקר בדרך חזרה מהכותל המערבי בליל שבת

סיפור נפלא הובא בספר 'פניני השבת': ליל שבת בירושלים, אחר התפילה בכותל המערבי. הרב שטרן פוסע בצעדים מהירים לכיוון ביתו שבעיר.

משום מה האריך הפעם בשהותו אצל אמו, השוהה בבית אחותו שבעיר העתיקה, עתה עליו למהר לביתו ולמשפחתו. מכיוון שאיחר לצאת מבית אחותו – כבר עתה היו הרחובות ריקים, אחר שמרבית המתפללים כבר עזבו בצוותא לכיוון העיר.

העלטה מטילה פחד, אף הרגילים בהליכה זו אינם יכולים שלא לשוב ולהתפלל להשי"ת כי יצילם מכל צר ואויב.

על כן – בני משפחתו של רבי דוד דואגים לו מאד ואינם יודעים מדוע מתמהמה מלבוא. אם ישארו כך עד צאת השבת – עלולים אף הם להיות זקוקים לטיפול, ה' ישמור. יש ללכת ולהודיעם על המתחולל.

"שבתי הביתה", מספר הרב שטרן, "חרד דואג ומתפלל חרישית לשלומו של רבי דוד. עברתי דרך ביתי, הודעתי בעצב על מה שקרה, וכי עלי להיות עתה בפעילות.

שמתי מיד פעמי לביתו של רבי דוד, בעדינות סיפרתי להם על המצב ועל כך שהנושא בטיפול, הלכתי להרב פישר, התייעצתי עמו, ונעזרתי בו להשיג את פרופ' דורסט, מנתח מומחה, אשר אכן הגיע במהירות להדסה וביצע ניתוח מייד.

רק אז שבתי הביתה לקידוש ולשולחן השבת. בשחזרי את דבר המעשה לא יכול הייתי להתעלם בהתהפכות המצב מצד לצד, ברגע הקשה היינו אני ורבי דוד באפלה, בודדים, חסרי ישע. לא ידעתי מה עומד לקרות, חששתי מאד. רגעים לאחר מכן כבר

רבי דוד אינו יכול לפסוע עוד, מצבו אינו בטוב, ישאירו לבד כאן, ברחובות המסוכנים, וילך להזמין אמבולנס? ישאר עצמו ויעצור רכב על אף הסיכון? כנצח נדמו רגעי הלבטים הללו, ורבי דוד הולך וקמל בחולשה, מאבד דם רב.

ברגעים כאלה יש אחד שיודע ומבין, מביט מקשיב ומסייע, אחד יחיד ומיוחד, יתברך שמו ויתעלה.

מיד הופיעו שלוחיו בשטח, רכב משטרה חלף, במקרה, במקום. הרב שטרן אותת בכל כוחותיו עד שעצרו השוטרים לראות מה זה ועל מה זה. בעקבות כמה חיוגי טלפון מתוך הרכב היה המקום תוך דקות כמחנה צבא, ניידות מייללות הגיעו מכל צד עם אמבולנסים מצוידים. פרוז'קטור ענק האיר את השטח, פעילי מד"א טפלו ברבי דוד, העלוהו לאלונקה והעבירוהו בבהילות ליחידה לטיפול נמרץ בהדסה.

הרב שטרן לא הצטרף אליו, ולו מחמת שיקול פשוט – בשעה זו בני משפחתו מחכים לו, ועליו להודיעם על הקורה. יתר

היה המקום מואר, שוקק חיים, כל צוות העזרה כבר היה לצידנו, תוך דקות כבר היה רבי דוד ביחידה לטיפול נמרץ, זאת בחדש השי"ת ובנפלאותיו שעבר רכב משטרה במקום.

מה המום היה הפרופ' לגלות, תוך כדי ניתוח, כי חלקי המעיים לא היו במקומם, מקום הדקירה, אלא נפולים היו ומוטים מטה בכמה סנטימטרים, כמו אירע בהם נתק של שבר, ולכן נותרו בשלמותם.

במוצאי שבת שבתי אל מרכז העניינים. התברר לי כי בחסדי השי"ת הצליח הניתוח וכי בנס הספיקו להצילו, זאת מחמת שהגענו לבית החולים היתה בזמן. רבי דוד חב אפוא תודה להשי"ת על כך שעיכבני בבית אחותי, ועל אותו רכב משטרה שחלף. שני אירועים פשוטים אלה – הצילו את חייו בחסדי ה'.

תוך כדי מעורבות בכל הקורה, הופתעתי לשמוע כי הפרופ' המנתח הלך נסער מאשר שמע מרבי דוד.

בעיצומו של הניתוח, נכח לראות שהדקירה היתה תחת ללב, ה' ישמור. באופן רגיל היתה דקירה במקום כה רגיש – עלולה לפגוע בחלקי המעיים שבמקום זה, ולגרום לנדקר לחיי צער קשים וחולניים, ירחם ה'.

פרופ' דורסט היה נרעש: "ומדוע לא נותחת אז להשיב את השבר על כנו?"

"שאלתי את פי כ"ק הרבי מלעלוב (צצוק"ל) והורה לי אז לחכות ולא להינתח. שאלתיו אחר שנה ושוב הורה לי לחכות. גם לפני חדשים ספורים שוב הזכרתי אודות כאבים מציקים אלו, הנובעים משבר זה, והרבי הורה לחכות, "עוד לא, עוד לא", אמר.

"כשהרבי אומר", סיים רבי דוד, "אני נישואין, הם הפכו בבת אחת להורים מצויית". "דע כי חייך ניצלו עקב שבר זה",

לא מצא הפרופ' מנוח לנפשו, "דקירה זו עלולה היתה לגרום לך לחיים לא חיים, אין לך מושג ממה מנעך השי"ת בגרמו לך שבר זה. אין לך מושג עד מה גבהה רוח הקודש של רבך, עליך להיות מאושר כי עשית כפי שהורה לך".

מרחמי אב הרחמין הממתיק מר במר, מונע דקירת מעיים – בשבר, מקדים מכה וממנה עצמה מתקין רטייה ורפואה.

(גל' קבלת שבת) אור לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר

p0583271323@gmail.com

נוסף

שהיתה תלויה על הקיר. באותו רגע נפלה מעולפת על הרצפה. אמבולנס הריץ אותה לבית רפואה.

היולדת הצעירה, שקיבלה מגברת גורדון כל כך הרבה סיוע, נסעה למחרת לבקרה. היא ממש לא הבינה מה כל כך ריגש את הגברת בתמונתה של אמה. גברת גורדון

המעגל שנסגר לאחר עשרות שנים

עשר שנים המתינו הזוג שפיצר לזכות בילדים. כאשר זכו אחרי עשר שנות

התרגשה מאוד למראה המבקרת. לחמוק מצריף השינה אל המטבח ולגנוב תפוחי אדמה.

התרגשותה גברה עוד יותר כאשר נודע לה כי היא בתה של האישה שראתה בתמונה.

"אני חייבת לאמך את חיי", אמרה והחלה לגולל את סיפורה:

במלחמת העולם השנייה הייתי כלואה במחנה הריכוז ברגן-בלזן. היינו מאוגדות

קבוצה קטנה של בנות בגילאי 14-16 ,

שלמרות החיים במעמקי הגיהנום היתה בנו נחישות לקיים מה שיותר מצוות. היה זה כמה ימים לפני חג החנוכה. אגרנו את

המנות היומיות הקטנטנות של המרגרינה,

כדי להשתמש בהן במקום שמן להדלקה. פרמנו מעט חוטים משולי הבגדים והכנו מהם פתילות. כעת חסרו לנו כלי קיבול,

בהם נוכל להניח את המרגרינה ואת הפתילות. הבחירה המעשית ביותר

למטרה זו היתה קליפות תפוחי אדמה, אבל גם כדי להשיג "כלים" כאלה נדרשנו

לתעוזה ולתושייה. היה עלינו להצליח

לרוע מזלנו נתפסנו. השומר שגילה אותנו רשם את שמותינו ואת מספרינו ופסק כי מחר נוצא להורג בתלייה במעמד כל תושבות המחנה.

במחנה היתה בחורה יהודייה אחת, שלא התגוררה עם כולן בצריפים. היא היתה בחורה מוכשרת, ששלטה בכמה שפות, והגרמנים הועידו לה תפקיד מיוחד: להאזין לדיווחי חדשות בתחנות זרות ולתרגמן עבור המפקדים. למטרה זו קיבלה ביתן נפרד למגורים וזכתה לפריבילגיות מיוחדות. במוחנו עלה רעיון לנסות להיעזר בה. אולי תואיל להשתמש

בקשריה ולנסות להעביר מעלינו את רוע
 להוראה לבעוט בכיסאות שעליהם עמדנו,
 הגזרה. וכך לשלחנו לעולם שכולו טוב.

שבנו והתגנבנו באישון לילה מהצריף
 והגענו עד הביתן של אותה בחורה. הביתן
 היה חשוך, אולם שירה חרישית הובילה
 אותנו אל חורשה סמוכה לביתן.

להפתעתנו, ראינו אותה עומדת שם,
 מדליקה נר חנוכה ושרה "מעוז צור".

המראה היהודי עודד אותנו. ניגשנו אל
 הבחורה והתחננו בפניה על חיינו, אולם
 היא לא רצתה להקשיב לנו. היא גערה בנו
 וגירשה אותנו מהמקום... (-היא פחדה
 שניתפס כולנו, ויהרגו את כולנו).

למחרת, בצהרי יום ראשון של חנוכה,
 התאספו כל אסירות המחנה בכיכר כדי
 לצפות בהוצאה להורג של חמש הבנות
 הצעירות. המתח והחרדה היו בשיאם. כל
 אחת מחמשתנו עמדה על כיסא, וסביב
 צווארה נכרך חבל תלייה. עם בוא המפקד
 הכריזו את שמותינו, "הפושעות שניסו
 לגנוב תפוחי אדמה". התליינים המתינו

כעת הגיע תורה של היולדת הצעירה
 להתרגש. היה לה מה להוסיף על הסיפור:
 לילה לפני שילדתי, הופיעה אמי בחלום
 ואמרה לי באידיש: "פינף פאר פינף
 (=חמש עבור חמש).

למעשה פרשת לך לך

שאלתי אותה: "אמא, למה כוונתך?" אך לא נענית. למחרת ילדתי חמישייה. שיערתי שאמי התכוונה לכך. אולם לא ידעתי תמורת אילו חמש קיבלתי את החמישייה, עכשיו אני יודעת...

(102 סיפורים - מאת הרב צבי נקר) אור
לישרים הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון
למעשה לתגובות ולחומר נוסף
p0583271323@gmail.com